

10
Indoch
5 L 7

DEPT LEGAL
INDOCHINE
Nº 29418

KHAI HUNG

TUYN C VAN DOAN

THANH
ĐỨC

ĐỜI NAY

THÀNH ĐỨC

KHÁI HƯNG

@TIEULUN 2024

PHẦN THỨ NHẤT

I

Cảnh rời Cao-đẳng trở về nhà, lòng hớn hởi, trí thanh thoi : Chàng vừa đến xem bảng và không thấy có tên mình trong số người được vào vấn đáp kỳ thi tốt nghiệp trường Luật, Chàng sung sướng nghĩ thầm : «Hú vía ! Thực là hú vía ! Nếu đỗ thì mình chẳng còn biết đời mình sẽ ra sao, sẽ xoay về ngả nào. »

Luôn mấy hôm nay Cảnh lo lắng. Vì chẳng hiểu sao bài vở kỳ này chàng lại làm khá cả. Vẫn biết chàng học chơi học bởi và đọc các sách luật như đọc tiểu thuyết thì những bài thi của chàng cũng chẳng lấy gì làm sán lạn được. Nhưng nói chi sán lạn ? Chỉ có đỗ với rớt, những bài thi kia đều đầy đủ, thì chàng có thể đỗ lắm. Và chàng đã hỏi hận tự nhủ «Sao mình không làm như những kỳ trước ? » Những kỳ trước chàng đã định bụng thi để hỏng. Lần thứ nhất, chàng ôm ngay vào hôm bắt đầu thi. Lần thứ hai, chàng bỏ trắng bài thi về môn « Kinh tế học » mà chàng rất giỏi. Lần này, chàng đã quả quyết sẽ hỏng nữa. Nhưng hôm thi tự nhiên chàng đâm ra thích viết, nhất những đầu bài, chàng lại thấy hay hay, ngộ ngộ...

Hôm nay chàng đến Cao-đẳng lòng bồn khoăn, áy náy, lo sợ, hầu như người đi nghe tuyên cái án của mình

mà tòa lưu lại từ phiên trước. Thì cái án ấy đã tuyên : chàng được vô can. Nghĩa là chàng lại trượt.

Cảnh sản xuất ở một gia đình đã hai đời cự phú. Ông chàng bắt đầu là một nông phu cần cù và thông minh, thứ thông minh khôn ngoan, lừa lọc, của Trời phú cho đám dân quê để họ có thể sống, hay, hơn thế, trở nên giàu có lớn. Chính nhờ về cái thông minh đặc biệt ấy mà bác Na đã từ địa vị nông phu lần lần đi tới địa vị lý trưởng, chánh tổng, rồi bá hộ, rồi hàn lâm, và đã gây cái vốn hầu không có gì dần dần thành một tư bản hàng nghìn, hàng vạn, hàng chục vạn. Ông ta đã theo đủ nghề : làm ruộng, cấy rẽ, cho vay lãi, làm hàng sáo, buôn sợi, buôn bông, gá bạc, buôn thuốc phiện, cả thuốc phiện lậu, và, sau hết trung thầu việc vệ sinh ở phủ lý. Không một công việc gì, không một dịp nào có thể kiếm lợi được mà ông ta lại chịu bỏ qua, dù công việc ấy, bọn người chung quanh khinh là bản tiện, là nhơ nhớp.

Ông ta cầu cạnh để lấy lòng và cung phụng những nơi quyền quý, những quan địa phương. Tuy vậy, cũng không phải ông ta cốt dựa thế dựa thần bề trên để đè nén, hà hiếp dân quê. Đè nén, hà hiếp, đó là những tiếng không những không bao giờ ông ta nói đến, mà người trong làng, người hàng tổng, hàng huyện cũng không mấy khi đem ra dùng để trở những hành vi của ông ta. Sự thực, theo con mắt người trong cuộc, thì ông ta

không hề đè nén, hà hiếp ai. Ông ta rất nhũn nhặn, dễ dàng, ngọt ngào, nhường nhịn, nhiều khi sẵn lòng chịu thiệt nữa. Đó toàn là mảnh khỏe làm giàu của ông hàn. Phương châm của ông ta là : « Mật ngọt chết ruồi ». Đối với ông ta, câu tục ngữ ấy có một nghĩa gần gũi và thường được công việc hằng ngày của ông diễn đạt, chứng thực. Mật ngọt lắm, ruồi cứ việc bâu vào mà ăn, không ai sua đuôi, ăn kỳ cho tới khi nặng bụng, không cất cánh bay lên được, người ta sẽ để cho tự do mà chết đi trong đĩa mật. Những đĩa mật đây là những thửa ruộng màu mỡ, béo bở. Ai muốn đem cầm đem đợ cho ông hàn, thì, tuy đã có hằng trăm mẫu rồi, ông vẫn vui lòng nhận và giúp đỡ cho một món tiền khá lớn, ít ra cũng bằng nửa giá ruộng đợ. Ông lại chỉ lấy lãi chút đỉnh thôi, khiến kẻ cần tiền không bao giờ tưởng có ngày mất ruộng. Nhưng ngày ấy thế nào cũng tới, mà tới rất gấp.

Ông hàn làm việc khôn ngoan đến nỗi trong vòng có hơn ba mươi năm mà ruộng, đất của ông rải rác trong khắp hàng tổng, hàng huyện. Còn ở làng ông ta và ở những làng lân cận, thì quá nửa tư điền đã thuộc quyền sở hữu của ông ta rồi. Lúc ông ta qua đời, số ruộng nương đem chia cho ba con trai và hai con gái tới trên ba nghìn mẫu, hầu hết là thượng đẳng điền.

Thời đó, Thanh-Đức đã trở nên một nhà cự phú ở tỉnh ly. Thanh-Đức là biệt hiệu của Thiện, con út ông hàn Na. Thiện không như cha và hai anh chị sinh trưởng và hưng cơ quanh vùng thôn quê. Tin vào óc thông minh mẫn tiệp và có chí quả quyết, mạo hiểm, ông ta muốn bay nhảy cao hơn và xa hơn; và tiếng tăm ông ta cũng lừng lẫy hơn, âm ỹ hơn nhiều. Trái với người cha, suốt đời chỉ theo đuổi những việc dễ dàng, chắc chắn để thanh thoi ngồi chờ mà thu lấy lãi, người con luôn luôn nghĩ tới kinh doanh những công cuộc khó khăn, nguy hiểm, trong đó khéo léo một tý thì lợi hàng nghìn, hàng vạn, vụng về một chút thì lỗ siêng liêng, có khi bị sạt nghiệp, phá sản. Ông ta thường bảo anh em bạn : Theo rồi một công cuộc cũng như theo rồi một con mãnh thú. Phải tìm tòi dấu vết, đường lối nó đi, rồi khi gặp nó, chờ cho thực vừa tầm súng, bắn một phát trúng giữa chỗ huyết. Nếu hấp tấp. nếu run tay, thì sẽ bắn trượt, mà nếu bắn trượt thì không những mất một con mãnh thú, tốn một viên đạn, phí công đã lần mò trong cỏ rậm, hay len lỏi trong đêm tối, mà có khi còn nguy hiểm đến tính mệnh mình nữa.

Có thể nói được rằng đời Thanh-Đức hoàn toàn là một đời kinh doanh : ông ta không bỏ qua một ngày nào, một giờ nào không theo đuổi công cuộc nọ kia, cả những khi ông ta nhàn rí. Nhàn rồi chỉ là cái trạng thái bề ngoài, thực ra không mấy lúc tâm trí ông ta thư thái.

Đi nghỉ mát, ông ta cũng nghĩ tìm cơ hội và lợi dụng những sự may mắn xảy đến. Trong câu truyện phiếm, một ý hay nảy ra, bất ngờ, tức thì ý hay ấy được Thanh-Đức thu nạp, rồi chẳng bao lâu, có khi ngay vài hôm sau, trở nên một công nghiệp, một thương nghiệp vĩ đại, có tổ chức, vững vàng và chu đáo. Ông ta có con mắt rất tinh đời, bất cứ việc gì cũng thoáng qua nhìn thấy tận gốc tận ngọn, nhìn thấy hết những chỗ lợi, chỗ hại, với cả những chi tiết phức tạp, ngoắt ngoéo ở trong. Và khi xét đã tới lúc thì ông ta nhằm trúng đích mạnh bạo, quả quyết tiến công ngay, không để chậm một ngày, không phí mất một giờ một phút. Đức tính ấy hầu như một đức tính Trời phú bẩm cho Thiện, hầu như một lương năng, chẳng khác lương năng con tò vò đoán không bao giờ sai nơi huyết vi tế ở gáy con nhện để châm vào đó một nhát kim, chỉ một nhát thôi, khiến cái môi sống kia mê sáng hẳn chứ không chết và sẽ trở nên cái tài sản quý báu dành lại cho lũ tò vò con sau này.

Nhờ về kinh nghiệm, đức tính ấy được một ngày một phát triển, bành trướng mãi ra, nhưng nó đã nảy nở ngay từ thời Thiện mười tám, mười chín tuổi, thời còn sống trong đại gia đình : Chàng đã trông thấy rõ ràng mọi việc, mọi điều hơn thiệt trong các công cuộc xa gần. Những công cuộc mà cha và anh theo đuổi, chàng cho là nhỏ hẹp, là buồn tẻ, là tầm thường. Chàng có chí làm to hơn. Chàng biết ở các thành phố lớn, ở những

vùng đồi núi trung du và thượng du kia người ta đương hăm hở làm giàu. Và mỗi lần những ông cự phú bạn cha chàng về chơi, lại như mang đến cho chàng thêm một chút thèm muốn, thêm một chút hy vọng, thèm muốn, hy vọng cái đời sống trong tiền rừng bạc biển, cái đời phú quý mệnh mang hầu như huyền ảo nó ám ảnh, thôi miên, quyến rũ tuổi thanh xuân cường tráng.

Thiện nhìn, nghĩ, tìm. Thị hiếu bưng bưng nung đốt tâm trí.

Con tò vò mới phá tổ bay ra nhăm nhăm chờ dịp để châm nhát kim thứ nhất trúng huyết vi tế trên đầu con nhện béo mập đương ăn núp đầu đó.

Dịp ấy đã tới.

Một ngày Thiện bỏ nhà ra đi, ra đi với một số tiền lớn lấy ở tủ sắt của cha, và để lại một bức thư xin lỗi, lời lẽ thống thiết. Liền ba năm Thiện không về thăm quê. Năm thứ tư chàng nổi tiếng là một nhà thầu khoán lớn. Và từ đó chàng mở mang một ngày một thêm to tát, trong khắp các ngành ngọn công, thương. Chàng thầu làm nhà, làm đường, làm cầu, làm mỏ, chàng chạy ô-tô vận tải, khai khẩn đồn điền, đứng đại lý rượu, đại lý dầu, buôn sơn, buôn bông, buôn tơ, buôn hàng ngoại quốc, xuất cảng gạo, ngô và các đồ nội hóa ; không một

việc gì có lỗi lớn và có thể làm được mà chàng lại bỏ qua không làm.

Cảnh ra đời giữa thời cha bắt đầu mê mải làm giàu. Những ngày thơ ấu của Cảnh toàn là những ngày tươi đẹp, sung sướng, nung niu. Cảnh là đứa con trai mong đợi đã lâu, hai người con sinh trước chàng đều là gái. Sự nuông chiều của cha mẹ đối với cậu con một càng tăng mãi lên khi hai đứa em theo liền lại là gái. Nói sự nuông chiều của người mẹ thì đúng hơn, vì người cha tuy rất có lòng thương yêu, nhưng suốt ngày, suốt tháng, suốt năm bận bịu công kia việc nọ, ít có thời giờ nhàn rỗi để âu yếm con. Không những thế, đối với con, ông Thiện còn là một sự bí mật, và một sự khủng khiếp nữa. Những lúc thấy cha bần khoản lo lắng, đi đứng không yên, bóp trán thở dài, Cảnh thường cố tìm hiểu những ý nghĩ thầm kín của cha. Cảnh đoán lờ mờ rằng cha đương buồn bực điều gì. Kỳ thực ông Thiện chỉ xoay sở mưu kế để được toàn thắng trong một cộng cuộc lớn. Cảnh sợ hãi nhất cái giấc ngủ trưa ngắn ngủi của cha. Chỉ vào quãng hơn nửa giờ thôi, nhưng nửa giờ ấy phải hoàn toàn yên lặng. Một tiếng thét, một câu nói lớn, một tiếng guốc mạnh đủ đánh thức ông Thiện dậy. Lúc bấy giờ thì phải biết, kẻ phạm lỗi bất cứ là ai, dù là Cảnh hay mẹ Cảnh đi nữa, cũng sẽ bị mắng tàn tệ. Rồi ông Thiện hậm hực tức tối suốt ngày. Một lần hai em gái Cảnh đánh nhau, ông Thiện dậy dụt cái phát trần

vút lấy vút để vào mông đít hai đứa trẻ khôn nạn. Cảnh sợ hãi cầm đầu chạy trốn biệt.

Nhưng sau khi vợ chết thì tính nết người cha thay đổi hẳn, hay ít ra cũng thay đổi hẳn đối với các con. Gắt gỏng ông trở nên dịu dàng, âm thầm ông trở nên hay nói. Có lần ông bế Cảnh vào lòng kể chuyện cổ tích cho nghe, điều mà không bao giờ ông làm khi còn sinh thời vợ. Cái chết của người đàn bà đã làm nẩy nở một chút tình cảm trong lòng ông. Tuy ông vẫn tha thiết với công việc, nhưng có nhiều lúc ông ngồi thừ ra suy nghĩ, mà đây không phải suy nghĩ kinh doanh, đây chỉ là mơ mộng vợ vẫn. Hình như ông thương yêu vợ hơn lên, thương yêu cái linh hồn dịu dàng của người quá cố. Và hình như tới nay ông mới nhớ đến ơn nhà vợ. Đó là một gia đình quý tộc. Ông hàn Na ngỏ lời cầu thân. Tức thì tất cả các ông chú, ông bác, bà cô, bà dì nhao nhao lên phản đối, cản trở việc nhân duyên. Chỉ một mình ông phủ, ông bố vợ, quả quyết ưng gả, và người con gái quả quyết ưng lấy Thiện làm chồng. Kể thì Thiện cũng đẹp trai và thông minh, nhưng hai điều kiện ấy không đáng kể khi người ta là con nhà «trọc phú» mà lại muốn làm rể một nhà quan xuất thân khoa bảng.

Cảnh cảm thấy mất mẹ là mất một phần lớn trong tình yêu, tuy Cảnh được hai chị và hai em chiều chuộng, sự chiều chuộng êm ấm của những cô con gái sớm mồ côi mẹ.

Tiếp theo một thời kỳ hỗn độn, bừa bãi của người cha, một thời kỳ lạ lùng đối với lòng bờ ngõ của Cảnh. Ấy là nói hỗn độn, bừa bãi trong sự sống hằng ngày, chứ trong công việc làm ăn của ông Thiện, thì sự ngăn nắp, sự trật tự, sự phát đạt cùng sự kinh nghiệm vẫn một ngày một tăng tiến. - Cảnh bắt đầu sống gần những sự mà trí ngây thơ của mình chưa từng bao giờ tưởng tượng tới : thỉnh thoảng ông Thiện lại đưa về một người con gái rồi đùa bỡn âm ỹ với người ấy ở ngay phòng bên cạnh, sát tường với phòng các con. Người ấy là ai mà ông Thiện không muốn cho các con giáp mặt ? Vú già mỉm cười ranh mãnh bảo Cảnh rằng đó là nhân tình của ông. Nhưng Cảnh lại tự hỏi : « Nhân tình nghĩa là gì ? » Cảnh đành chỉ hiểu lơ mờ rằng có lẽ nhân tình cũng như vợ, chứ không dám tò mò đề biết hơn nữa.

Cái đời sống ấy kéo dài hơn hai năm, mặc những lời dị nghị của dân bản tỉnh. Một đời nhiễu loạn, vô gia đình giáo dục, vô gia đình luân lý đi song song với một đời hoàn toàn có trật tự, có kinh nghiệm, có tổ chức về thương mại và kỹ nghệ. Nhưng Thiện cũng kịp nhận ra, tuy hơi muộn, rằng đời sống ấy sẽ có ảnh hưởng tai

hại, nguy hiểm tới đàn con, nhất là tới hai cô con gái đầu lòng, đã mười sáu và mười lăm tuổi. Ông ta thấy cần phải thi hành một sự cải cách lớn, và thi hành ngay : Ông ta liền đưa gia đình lên ở Hà-nội, nhờ vợ chồng một người chị vợ hiện buôn tơ lụa trông coi giúp. Còn ông ta thì vẫn ở lại nơi tỉnh lỵ để theo đuổi các công cuộc đương tiến hành.

Sự thay đổi chỉ riêng có đối với một mình ông Thiện. Còn đối với người bản tính thì nào có gì gọi là thay đổi. Năm ấy Ngọc và Hưng cùng đỗ bằng Sơ-học Pháp-Việt. Ông Thiện lấy có phải để hai con gái lớn ra Hà-nội theo học trường Đồng-Khánh và tiện thể cho tất cả các con nhỏ cùng đi một chuyến. Ông ta vẫn săn sóc đến học vấn của con, và sự đắc thắng của chúng trên con đường trí thức ông ta thấy cũng cần như sự đắc thắng của mình trên đường công thương. Ông ta thường ân hận rằng thuở bé không được cha mẹ cho học nhiều Pháp văn ; và một chút ít hán tự lãnh nạp được, ông ta thấy thiếu thốn quá đối cho cái đời hoạt động của ông ta. Vì thế ông ta đã nuôi thầy dạy thêm và mua sách xem cho rộng kiến thức. Nay chữ Pháp và chữ Hán của ông ta cũng đủ tạm dùng trong sự giao thiệp thương mại. Ông ta muốn lũ con sau này đều trở nên những bậc trí thức lỗi lạc với những bằng cấp cao đẳng rực rỡ. Ông ta lấy làm bức tức khổ sở bị người đời liệt vào hạng trọc phú. Vậy phải tỏ cho thiên hạ biết rằng ông ta phú chứ không trọc, và nếu

ngày nay con ông ta đắc thắng trong phạm vi học vấn thì trước kia ông ta cũng đã có thể đắc thắng dễ dàng. Ông ta thường kể với bọn đồng nghiệp của ông ta rằng trong họ ông ta ngày xưa cũng có khoa bảng, và ông tổ ngũ đại của ông ta đậu tiến sĩ làm quan đến học bộ thượng thư triều Cảnh-Hung. Ông ta đem cái quá khứ vẻ vang ấy ra khuyến khích các con.

Cảnh bẩm tính thông minh. Đó là kết quả của những bản tính mẫn cán, cần cù, khôn ngoan bên nội phối hợp với cái trí thức, cái học vấn mà bên ngoại đã di truyền từ mấy đời nay. Lại thêm thấy cha mong mỏi về tương lai sự học của mình, Cảnh càng hết sức chăm chỉ cố gắng. Từ lớp sáu đến lớn triết-học trường trung học Albert Sarraut, năm nào Cảnh cũng đứng đầu, và khi tốt nghiệp, đỗ bình hạng. Chàng đem cái trí ganh đua vào Cao đẳng, và luôn hai năm chàng đậu xong hai phần cử nhân luật.

Nhưng sang năm thứ ba một hôm như chợt lớn vồn trong đầu chàng câu hỏi : « Học để làm gì ? Và đồ để làm gì ? » Rồi câu hỏi trở nên ám ảnh dòng đã hàng tháng, ám ảnh kỳ cho tới khi nảy ra câu trả lời mới thôi. Câu trả lời ấy là : « Học chẳng để làm gì ráo. Đồ cũng chẳng ích lợi gì cho chàng, cho tương lai của chàng. » Rồi chàng lý luận âm ỉ trong thâm tâm để tìm nguyên tắc, quan niệm, ý nghĩa, mục đích của sự sống, của đời

mình. Luận lý cho tới lúc đến một kết cục chán nản, đau đớn : sống không mục đích, đời là vô vị.

Chàng đem những tư tưởng hắc ám của chàng ra chất vấn bạn và những người mà chàng phục là có nhiều kinh nghiệm về cuộc đời, thì người ta trả lời chàng rằng phần nhiều trong bọn thanh niên trí thức đến cái tuổi hăm ba, hăm bốn thường phải trải một thời kỳ khủng hoảng như thế. Rồi cũng qua đi, không hề gì, cần nhất là phải biết thế và cố gắng đợi cho cái thời kỳ ấy qua đi. Câu trả lời đã làm cho chàng rung mình lo sợ vì một dạo chàng đã lờ mờ cảm thấy rằng đợi chờ cái thời kỳ ấy đi qua cũng không phải là một việc dễ dàng, và cái ý nghĩ tự sát nhiều lần lớn vồn trong óc chàng : Chàng không rõ nó đến từ đâu, phát sinh ra do một nguyên có xa hay gần nào. Một điều chắc chắn là không phải do một sự thất vọng. Nó đến như gặp thời tiết, một bông hoa độc nở ra. Để quên nó đi, để xa lánh nó, chàng cho chỉ có một cách là dán thân vào những cuộc chơi bời phóng dăng. Và những gương xấu của cha hiện ra, tự vẽ ra, rõ rệt; những thị hiếu di truyền bỗng bùng bùng thức dậy - những thị hiếu thiên riêng hẳn về một phía, một chiều và lâu nay vẫn ngủ ở khu tiềm giác lòng chàng. Một đôi khi chàng tỉnh ngộ, nhưng lại tự dối ngay, để tự tha thứ, rằng chơi để qua cái thời kỳ khủng hoảng của tuổi thanh xuân. Và, càng chơi càng chán nản, càng chán nản càng thấy cần phải chơi.

Một sự đã cứu chàng thoát chết. Ấy là lòng yêu bạn. Chàng không thể vắng bạn, không thể sống xa bạn. Chết đi chàng chỉ thương nhớ bọn anh em còn ở lại trên trần. Và chính cũng vì đám bạn thân mà chàng giải quyết xong cái vấn đề học và thi : chàng rất cần ở mãi Hà-nội để gần bạn bè. Muốn thế chỉ có một cách là theo học cao đẳng mãi mãi. Và vì thế, đã hai năm chàng cố ý thi trượt và năm nay chàng vui mừng, sung sướng được hỏn thi.

II

Cảnh đi vòng ra lối bờ sông. Lòng chàng buồn buồn. Chàng hơi lấy làm lạ. Chàng mong mỗi thi hồng, thì bây giờ chàng đã được như ý sở nguyện. Vậy sao chàng lại buồn ? Cảnh tự hỏi thế và thấy khó trả lời quá. Chàng hình như cảm thấy mình thất vọng điều gì. Thất vọng vì hồng thi ? Cảnh bật lên tiếng cười. Nhưng dù chàng cười, cái thất vọng vẫn vơ vẩn không nao núng, vẫn như đứng sững lại mà thách thức chàng, mà trang nghiêm nhìn thẳng vào mặt chàng. Lần đầu tiên Cảnh thấy áy náy sau một cuộc dự thi. Cái ý tưởng thất bại như mỗi lúc một thêm rõ rệt. Chàng cho rằng có lẽ đó là một ảnh hưởng, một sức mạnh của tập quán. Chàng đã quen từ lâu với sự đắc thắng, với cái ý nghĩ thi để đỡ. Bỗng chàng đâm đâm nhớ tới cái diện mạo phồn phở của Song, một người bạn đồng học mà bạn này chàng gặp ở cửa trường nhưng không lưu ý tới. Cái cười kiêu hãnh, tự túc của hắn, chàng lại thấy vẽ ra trước mắt. Và chàng vui vẻ nghĩ thầm : « À ra thế, ra vì hắn ta mà mình khó chịu, buồn phiền. Chỉ có thế. Mình cứ tưởng vì một cơ sở xa gì... Ừ có thể chứ ! »

Cảnh tưởng như đã giải quyết xong một vấn đề và tâm trí sẽ trở lại bình tĩnh. Nhưng không, lòng chàng vẫn như nước thủy triều đương dâng. Chàng cúi kính tự hỏi : « Hay ta ghen tức với Song ? » Không, không

bao giờ Cảnh ghen tức với Song, Cảnh chỉ ghét Song thôi, mà ghét Song là vì Song lên mặt đứng đắn, đạo đức, thường nhìn chàng bằng cặp mắt lạnh lùng như để thâm trách, thâm khinh bỉ cái đời phóng lãng của chàng. Mọi lần Cảnh bỏ qua không thèm nghĩ tới. Sao lần này chàng lại để tâm ? « Vì mình hỏng thi ? Vô lý ! Nếu mình muốn đỗ thì đã đỗ từ bao giờ. Mình có cần gì ganh tị với cái anh chàng « hủ nho », với cái anh chàng « thư sinh » ấy ».

Lâu nay Cảnh vẫn gọi Song là « hủ nho » là « thư sinh », vì thấy Song chẳng biết chơi bời gì, chỉ cắm đầu học và xem sách. Chàng đùa bảo các bạn : « Học như thế thì có khác gì tự tử ! » Về phần Song thì Song cho Cảnh là sống một đời vô lý tưởng. Nghe người ta đem câu ấy thuật lại, Cảnh chỉ cười và đáp lại vắn tắt : « Hừ, lý tưởng ! »

Sự thực thì trước khi sống cái đời chơi bời bừa bãi, liêu lĩnh hiện thời, Cảnh đã cố tìm lấy một lý tưởng để phụng sự, tìm một cách rời rạc, lười biếng, hay với một ý định thiên lệch và cố chấp. Và cố nhiên chàng thấy chẳng có một lý tưởng nào đích đáng cho thiếu niên.

Để khỏi nghĩ ngợi miên man, Cảnh vừa đi vừa huýt sáo một điệu tango. Tự nhiên chàng nhớ đến Nguyên, cô bạn xinh xẻo mà chàng mới làm quen ở một trà thất. « Con bé thế nào cũng sẽ khổ với mình ! » Chàng vui

sương cười thầm. Hành hạ tình nhân bằng đủ các cách, đó là lối tiêu khiển lý thú nhất của Cảnh. » Việc làm trước hết của mình là cướp cô ả ở trong tay anh chàng bảnh trai. Vì nếu không thì cô ả đã không phải là tình nhân của mình mất, cái lý rất giản dị và dễ hiểu... Việc ấy mình sẽ thi hành ngay tối nay. « Cảnh mở ví đếm tiền : « Còn gần năm trăm, binh lực tạm đủ để tấn công và chiến thắng... Thằng cha nghe chừng cũng vững chãi... nếu phải dùng đến quả đấm càng hay. « Cảnh nắm hai tay, đấm móc không khí hai cái, rồi nhoẻn miệng cười, tự phụ có cái sức mạnh đáng kể. Sức mạnh ấy chàng có là nhờ về sự luyện tập thân thể, và sự ham thích các môn thể thao, ngày chàng còn là một thiếu niên siêng năng, chăm chỉ, sống có điều độ và có quy tắc. Nhiều khi ngồi nghĩ lại, chàng cũng tự nhận thấy rằng chính thời kỳ thứ nhất đã sửa soạn cho thời kỳ thứ hai và cái hỗn loạn đã do cái trật tự mà nảy nở ra. Chàng nhớ tới cái thuyết « tương phản tương sinh » của Platon, mà chàng đã đọc bốn năm năm về trước khi còn theo lớp triết học. » Ngày ấy mình ngốc thực ! Chỉ suốt ngày chú ý mũi vào quyển sách. Ngoài ra không còn biết trời đất là gì nữa. » Chàng như xấu hổ về cái tuổi khờ dại ấy, động nghĩ đến là đã thấy nóng cả mặt. Một truyện tình - vì mỗi tuổi đều có một truyện tình - mà chàng thường kể cho bạn nghe với một giọng phù phiếm và khôi hài. Nhưng mỗi khi tự thầm kể cho một mình mình nghe, chàng lại

thẹn mướt mồ hôi. Khi người ta tự thú với người ta thì bao giờ người ta cũng thành thực hơn. Vì câu chuyện đã không xảy ra như những lời chàng thuật lại với bạn : Người thiếu nữ xinh đẹp và con nhà ấy quả có tha thiết hiến thân cho chàng. Nhưng nói rằng vì không muốn làm hại một đời con gái ngây thơ mà chàng đã giữ được không phạm tội lỗi là nói khoác. Sự thực, thời ấy chính chàng còn ngây thơ hơn người con gái : Chàng bẽn lẽn, rụt rè, và nhất là trong trắng quá. Cách đây mấy tháng, chàng đã gặp người đàn bà - ngày nay là một bà tham - và chàng bảo bà ta : « Nếu ngày ấy tôi không can đảm thì có lẽ ngày nay chúng ta không dám nhìn mặt nhau đây nhỉ ? » Người kia chỉ mỉm cười, cái mỉm cười tinh ranh và chế nhạo nữa. Tự nhiên chàng thấy mình đóng vai anh hùng rơm, và đóng một cách vụng về, vì trong sự giao thiệp với đàn bà, chàng đã rạn vỡ ra nhiều, và chàng đã hiểu rằng về tâm lý ái tình họ hơn mình, họ đáng là thầy mình. Lừa dối, giấu diếm ho sao nổi !

- Cảnh ! Cảnh !

Nghe tiếng gọi, Cảnh quay sang bên đường ngo ngoà nhìn. Thì ra chàng đã về đến phố nhà rồi, một phố mới mở ở vùng hồ Bảy-mẫu.

- Cảnh ! thế nào ?

Cảnh ngừng nhìn lên. Bản tựa lan can trên hiên gác cúi xuống vẫy, và nhắc lại câu hỏi :

- Thế nào ? :

Cảnh cười mở rộng hai hàm răng, đáp lại :

- Vẫn như thường, cảm ơn.

- Người ta hỏi tin tức kia mà ?

- Tin tức gì thế ? Nếu là tin tức về việc lấy vợ thì chưa có gì đâu.

- Không, tin tức đại đẳng khoa chứ không phải tin tức tiểu đẳng khoa.

Bấy giờ Cảnh mới chợt nhớ lại rằng mình đi xem kết quả kỳ thi Luật về.

Cái cười càng rộng và theo liền câu trả lời ngắn ngủi :

- Trượt !

Bản tưởng nên an ủi một câu, nhưng chẳng biết nói sao cho xuôi. Chàng ấp úng :

- Trượt ! Vô lý !

Cảnh vẫn vui vẻ :

- Có lý lắm chứ ! Vì chính tôi bảo anh rằng tôi trượt.

- Vậy lên đây đã !

- Xuống đây thì có. Lại tôi chơi đi.

Nhà Bản ở cách nhà Cảnh một quãng ngắn. Oanh đứng cổng chờ tin, vẻ mặt băn khoăn lo lắng. Nàng yên lặng nhìn anh, hai má hơi tái đi. Cảnh hiểu thấu nỗi khổ tâm của em, của cô em út yêu mến, nên không dám đề kéo dài sự mong đợi. Chàng đến gần khẽ nói :

- Anh lại hỏng, em ạ.

Cô em gái cười buồn, đáp :

- Em không lạ, vì anh định tâm thi hỏng kia mà !

Cảnh thấy hối hận :

- Có lẽ anh định tâm thật đấy. Nhưng nếu anh biết trước rằng sẽ làm phiền lòng em đến bậc này, thì anh đỡ quách cho rảnh.

Cả ba cùng cười. Và Oanh âu yếm bảo anh :

- Còn kỳ thi Octobre nữa. Anh lo gì !... Được ! Em sẽ thân đến trường thi em kèm anh.

- Nhưng bây giờ thì em đi sửa soạn bữa trà năm giờ cho anh đã. Anh Bản ở chơi xơi nước với chúng tôi nhé. Dự tiệc trà mừng hỏng thi.

Oanh hỏi :

- Em bày bàn ở vườn như mọi lần nhé ?

- Ở vườn, em ạ. Rồi em viết giấy mời anh anh Thứ, anh Chí, anh Đoàn, vân vân, nghĩa là anh để em muốn mời ai tùy.

Oanh giọng làm nũng :

- Em chỉ muốn chả mời ai cả.

- Cũng tùy em. Anh nghĩ sao, anh Bản ?

Bản nhìn Oanh mỉm cười :

- Tôi đồng ý với cô Oanh.

Oanh hậm hực :

- Vậy để không đồng ý với anh, em sẽ mời tất cả các anh ấy đến.

Bản nhìn Oanh, vẻ mặt oán trách. Tuy chàng chưa ngỏ lời hỏi Oanh làm vợ, nhưng hai người có chiều thân mật, và như đã thầm hứa hẹn với nhau rồi. Bản hiện đang học năm thứ năm trường thuốc và chỉ đợi thi xong bác sĩ là sẽ cùng Oanh lập gia đình.

Oanh không đẹp lắm, nhưng có duyên và nhất là rất ngoan ngoãn dễ thương. Cái học vấn của nàng đã không làm cho nàng trở nên một cô « thông thái » khó chịu.

Làm theo như Cảnh mọi ngày, Oanh viết thư vào một tờ giấy lớn dưới kê bảng tên những người bạn mời đến dự, rồi cho đưa lần lượt đến từng người, ai nhận lời thì ký vào bên, ai không nhận lời cũng ghi vào một câu xin lỗi. Viết xong, Oanh đưa cho Cảnh xem lại.

- Em không nói đến mừng anh lại trượt ?

Oanh nhìn trách móc :

- Em không thích đùa như thế đâu. Các anh người lớn mà tính trẻ con quá.

Cảnh cười :

- Trời ơi, em tôi mới hai mươi tuổi đầu mà đã đạo mạo như một bà giáo già rồi ! Có phải không Bản ?

Bản chùng đê báo thù lại Oanh, đáp liền :

- Chính thế !

Oanh trang nghiêm :

- Chứ sao ! Người ta hai mươi tuổi trở đi là già rồi, phải đứng đắn mới được.

- Vậy bà giáo già cho đưa ngay thư đi thôi, rồi đi sửa soạn cho anh thì vừa, vì đã hhn bốn giờ, chẳng còn sớm sửa gì đâu.

Oanh cười the thé, bảo anh :

- Anh soàng quá, trong giấy có mời thầy mà anh đọc đi đọc lại hai ba lượt vẫn chưa lưu ý tới.

Cảnh chau mày :

- Mời thầy ? :

- Vâng, mời thầy. thầy hiện có ở Hà-nội. thầy lên đồn điền Phú-lưu về. Coi bộ thầy vui vẻ lắm, sung sướng lắm, như trẻ hăn đi mười mười lăm tuổi. Anh có biết tại sao không ?

- Anh còn biết tại sao ! Với lại thầy cũng chưa già gì cho lắm, mới năm mười tuổi đầu.

- Em thì em biết tại sao thầy trẻ hăn đi như thế.

Oanh liếc nhìn Bản. Và khi thấy Bản đang chăm chú xem một tập truyện ngắn của Somerset Maugham, nàng đi lại gần anh, khẽ nói :

- Vì thầy sắp lấy vợ.

Cảnh thét lên cười. Chàng bảo Bản :

- Bản ơi ! có biết Oanh vừa báo tin gì với tôi không ?

Bản ngừng lên ngơ ngác nhìn. Cảnh vẫn cười :

- Bản ạ, Oanh mách tôi rằng thầy tôi sắp tục huyền. Anh có biết không, thầy tôi góa từ năm tôi lên mười. Năm nay tôi hăm nhăm, nghĩa là đã mười lăm năm nay rồi. Nếu tục huyền thì huyền ngay lúc băm nhăm băm sáu, chứ ai lại chờ đến năm mười chẵn mới làm cái việc vô lý ấy, phải không anh ?

Oanh bực tức :

- Có anh vô lý thì có. Ai lại cân truyện như thế mà đi réo ầm lên.

Cảnh gắt lại :

- Câu truyện như thế nào ? Với lại câu truyện ấy có đâu mà sợ.

- Không có ! Không có thì sao em lại nói rằng có.

- Em nói láo, em bịa ra.

Oanh láu lỉnh :

- Thôi vậy ! Em tưởng anh biết điều thì em thuật câu truyện cho mà nghe, nhưng anh đã cứng đầu cứng cổ

như thế thì đừng hòng !

Cảnh lạnh lùng :

- Nào ai hòng nghe !

Bản đang tìm một câu để hòa giải hai anh em thì có còi ô-tô ở cổng. Oanh chạy ra, nói :

- Thày đã về !

Cảnh nghe tiếng em âu yếm và dịu dàng như tiếng hát :

- Bonjour papa !

Chàng nhìn Bản mỉm cười :

- Anh có tin câu truyện của Oanh không ?

Bản nhìn ra phía cổng đáp :

- Không có lửa, sao có khói ?

- Nghĩa là anh tin rằng thày tôi tục huyền.

- Có thể... cụ trông còn trắng kiện lắm.

Cảnh gắt với bạn :

- Anh luận lý cảm hấp quá... Anh nói thế có khác gì tôi bảo anh : « Anh sắp chết đuối, vì anh không biết bơi

«. Sự thực thì tuy anh không biết bơi mà anh vẫn không chết đuối như trăm nghìn vạn mớ bọn không biết bơi các anh. Thầy tôi cũng vậy, tuy rằng tráng kiện, nhưng vẫn không tục huyền như trăm nghìn vạn mớ các ông góa vợ tráng kiện khác. Nếu anh muốn nói đến một sự cần thiết cho bọn đàn ông tráng kiện, thì sự cần thiết ấy thầy tôi đã có, hiện đương có và sẽ có mãi cho tới ngày không thể kham được nữa. Như thế thì còn tục huyền làm gì cho bận.

Bản đã sụt luôn hai ba lần, vì nghe tiếng giày lạo xạo trên lối đi giải sỏi trong vườn, chàng biết rằng ông Thiện đương lại gần. Nhưng Cảnh vẫn bị lôi kéo trong sự biện luận liều lĩnh. Bản phải kêu lên : « Kia, cụ đã ra ! » Chàng mới ngừng lại.

Đi trước Oanh, một người đàn ông lực lưỡng mặc short màu sáng, mạnh mẽ bước tới, giơ hai cánh tay rắn chắc ra nói :

- Con ! Cậu Bản ngồi chơi !

Hai người thiếu niên cùng chào : «Lạy thầy ạ ! Lạy cụ ạ ! » Quả như Oanh đã nói, Cảnh nhận thấy trên diện mạo cha sự vui mừng, sự sung sướng bùng bột rạng rỡ. Và chàng nghĩ thầm : « Không thể không tin được rằng mới có một sự biến cải lớn trong đời cha. » Cặp mắt sáng như sáng thêm lên những nét nhăn trên trán như dẫn

phẳng ra. Da dẻ hồng hào, đôi má phình phính. Nhờ về bộ ria hoa-kỳ và hàm răng trắng bóng vì mới sửa lại ở một nhà trồng răng, cái cười rất có duyên, hầu như cái cười của vai kếp nhất trên màn ảnh. Nhưng Cảnh lưu ý nhất tới cái đầu chải lật, nhẵn nhụi, tóc cắt ngắn và lốm đốm điểm bạc cái đầu như nhỏ thon đi trên tấm thân vạm vỡ, nở nang.

Cảnh mỉm cười nói :

- Oanh bảo thầy trẻ ra, quả thực thầy trẻ ra.

Ông Thiện không giấu nổi vui sướng :

- Thế à ? Kể thì độ rầy thầy cũng thấy trong người khỏe mạnh.

Rồi ngượng ngùng trước ba cặp mắt tò mò, ông Thiện đổi ngay sang truyện khác :

- Thầy báo cho hai con biết một tin mừng. Thầy vừa tậu một cái villa ở Sầm-sơn.

Oanh vỗ tay reo :

- Ô ! thế thì thích quá nhỉ ? Chúng ta vào Sầm-sơn đi, anh Cảnh nhé, anh Bản nhé ?

Ông Thiện tươi cười kể :

- Thầy lên đồn điền về có người rủ vào Sầm-sơn, thầy đi liền. Thầy ở hotel tây. Một buổi chiều đi chơi mát thấy cái villa có treo biển bán, thầy vào xem, thầy ưng ý. Giữa lúc ấy người chủ nhà cũng đến với người thầu khoán để bàn về việc xây cái giậu xi-măng. Thế là thầy hỏi mua, và trả có một tiếng xong. Người ta đòi vạ rượu, thầy trả vạ hai. Hiện giấy má mua bán, thầy đã giao cho sở Quản-lý văn khế làm và xong cả rồi, không có một điều gì ngăn trở, chỉ còn thiếu có một chữ ký của con nữa. Vậy con nhớ tám giờ sáng mai lại notaire nhé, con biết đấy chứ, ở phố Tràng-tiền ấy mà...

- Vàng con biết, nhưng sao con lại phải... ?

Ông Thiện mỉm cười :

- Vì cái villa mua đứng tên con... Thầy mua là mua cho các con, chứ thầy thích gì nghỉ mát, mà cũng chả có thời giờ nghỉ mát

Cảnh cảm động nhìn cha :

- Con thực chả xứng đáng được thầy mua cho cái nhà ấy một tí nào. Vì con lại vừa trượt kỳ thi cử nhân luật một lần nữa.

Ông Thiện như chợt nhớ ra :

- Thế à ? Nhưng không hề gì ! Còn có một phần nữa, thi xong lúc nào hay lúc ấy... Ừ phải, con nên vào Sầm-sơn mà nghỉ và học ôn lại để thi kỳ tháng mười này. Cậu Bản cùng vào với em cho vui, cả Oanh nữa nhé ?

Oanh láu lỉnh :

- Vâng, con xin vào để kèm anh con học.

Ông Thiện cười vui vẻ như không lưu ý một chút nào tới sự hỏng thi của con. Cảnh cũng nhận thấy thế. Và chàng tò mò ngấm cha, tự hỏi : « Ông cụ tục huyền thực chẳng ? »

Lúc đó một người hầu gái đem khăn trắng ra giải lên chiếc bàn mây vuông rộng rồi bày những chiếc đĩa trắng sáng viền chỉ vàng, và những dao, đĩa, thìa cà-phê toàn bằng bạc. Ông Thiện đứng dậy nói :

- Các con mời bạn uống nước trà, phải không ? Vậy thầy lên gác thay quần áo đi chơi để các con được tự do.

Oanh vừa giúp người hầu gái bày bàn vừa đáp :

- Chúng con có mời cả thầy nữa đấy.

- Vậy thầy xin kiếu, vì thầy bận chút việc.

Rồi ông đưa tay ra bắt tay Bản :

- Cậu ngồi chơi với các em nhé, tôi xin lỗi.

Ông đi được một lát thì bọn Thứ, Chí, Đoan, Liên lục tục kéo đến. Thấy một bàn đầy những bánh ngọt và bích-quy, Liên hỏi :

- Làm gì mà tiệc to thế này ?

Cảnh không trả lời câu hỏi, chỉ dăm dăm nhìn Liên và tặc tặc khen :

- Lạ thực ! Liên đẹp hẳn ra, tại sao thế, Đoan ?

- Liên ghé tai Cảnh nói thầm : « Tại em yêu anh. »
Cảnh cười ngây thơ :

- Thực à ?

Đoan hỏi :

- Liên bảo gì anh thế ?

- Liên bảo Liên yêu anh.

Thứ tỉnh quái hỏi :

- Anh nào ?

Liên đáp :

- Rõ hỏi ngớ ngẩn ! Còn anh nào vào đây nữa.

Cảnh cười tự phụ và tự ái. Không bao giờ chàng tin ở sức mạnh của chàng bằng lúc này. Chàng cảm thấy rằng chàng đã yêu ai, đã nhất định muốn yêu ai thì người ấy khó lòng mà cưỡng lại được. Và chàng tính toán :

« Cuỗm Liên của Đoan chơi... Không, không cuỗm. Được một con tình nhân mà mất thằng bạn, chẳng bõ. Không cuỗm, chỉ cầm đôi sừng lên trán nó tiện hơn, êm lạng hơn, thú vị hơn, và nhân đạo hơn. » Và chàng quả quyết

trong ý định.

- Đáng lẽ tôi mời các anh và Liên, vào Sầm-sơn ngay tối hôm nay, nhưng tám giờ sáng mai còn phải đến phòng Quản lý văn khế. Vậy chín giờ mai khởi hành nhé ? Bảy kẻ chất lên cái Ford của Papa còn rộng chán.

Oanh ngắt lời :

- Nhỡ thầy cần xe ?

Cảnh bảo em :

- Thầy còn trên gác, em thử lên hỏi thầy xem.

Oanh đi ngay. Sáu người ngồi yên lặng, mong ngóng chờ tin tức, trước những chén trà bốc khói thơm. Ba phút sau, Oanh chạy trở về, tay giơ lên chùm thìa khóa, và cất tiếng nói từ đằng xa :

- Thày bảo được, thày dùng chiếc Mathis cũng đủ chán. Đây thìa khóa villa, thày giao lại cho cậu chủ nhỏ.

Ai nấy vỗ tay hoan hô.

- Bravo ! petit papa !

- Cảnh trở các đĩa bánh ngọt nói :

- Mais, attaquons !

Oanh nâng chén nói ;

- A la santé de Papa !

Tất cả thét :

- A la santé de Papa !

Rồi tiệc trà bắt đầu trong tiếng cười nói nô đùa âm ỹ.

III

Liên nằm đườn trên ghé mây dài, hút thuốc lá thơm và uể oải đọc một tờ tuần báo mới xuất bản. Bỗng nàng bảo mọi người :

- Ô ! chiếu lại phim Chicago ! Em phải đi mới được.

Phim ấy Cảnh đã coi rồi, và cũng không thích lắm. Nhưng đương tìm cách để đi chơi với Liên đêm nay, chàng liền hưởng ứng cái «ý hay» của nàng :

- Thế à ! phim ấy đẹp lắm kia đấy, tôi cũng phải đi xem mới được. Vậy tối nay tôi lại đón chị... lại đón anh chị cùng đi nhé ? xi-nê nào thề ? ...

Liên đọc lại cái quảng cáo và cười nói :

- Xin lỗi anh, đây là mục chiếu bóng ở Hải-phòng.

Cảnh nghiêm nhiên đáp :

- Ở Hải-phòng thì đi Hải-phòng chứ sao ?...

Ừ, phải đấy, đi Hải-phòng ăn cơm chiều, rồi xem xi-nê. Đi cả nhé ?

Chí đáp :

- Tôi xin kiêu, vì bận.

Liên cười :

- Về phần em thì cố nhiên là em nhận lời. Còn anh Doan, anh Thứ cũng cố nhiên nhận lời nốt chứ ?

Thứ trả lời vắn tắt :

- Cố nhiên.

Còn Doan thì nhe hàng răng trắng và đều ra cười một cách rất ngây thơ. Đó là câu trả lời lặng lẽ của chàng. Không bao giờ chàng có can đảm từ chối Liên được, dù những điều Liên yêu cầu ngộ nghĩnh đến đâu mặc lòng. Chẳng thế mà một dạo chàng đã để Liên dựa có diễm kịch để sống chung lẫn lộn với một bọn thiếu niên kịch sĩ, dù trong thâm tâm chàng rất ghét kịch. Chàng chỉ sợ làm phật lòng Liên và hễ Liên hơi buồn phiền là chàng đã lo rằng con chim xanh sắp sửa xỏ lồng bay đi, lang thang một vài tuần lễ.

Trong đám đi lại chơi bời, Cảnh và Doan là đôi bạn thân nhất, có lẽ vì hợp tính, cái tính nhẹ dạ, chỉ biết có hiện tại, và nghĩ tới thỏa lòng vật dục, nhưng nhất là vì hai người cùng ở trong một giai cấp xã hội, cái giai cấp trưởng giả mới của buổi giao thời. Ông Quản, sinh ra Doan, xuất thân làm thư ký cho một hãng buôn sau dần dần thạo việc, đứng quản lý cho một cửa hàng sắt. Bỗng xảy ra trận Âu-chiến năm 1914. Giá sắt cao-vọt lên. Tức thì nhờ lưng vốn người, và nhân được lòng tin

nhiệm của khắp nơi quen biết, ông Quản ra kinh doanh, tự mở một cửa hiệu bán sắt. Và chỉ trong vòng một năm đã gây nên một tư sản lớn.

Chiến tranh kéo dài. Và trong thời kỳ chiến tranh, hàng gì, vật liệu gì giá cũng lên rầm rầm. Ông Quản liền mở rộng phạm vi thương mại, và không buôn bán một thứ sắt nữa. Bất cứ buôn bán gì, quý hồ có lãi. Bất cứ buôn bằng cách nào quý hồ trôi chảy. Bất cứ với thứ khí giới nào, quý hồ công hiệu. Đó cũng là một cuộc chiến tranh mà ông hăng hái lặn sả vào, nguy hiểm chẳng kém cuộc bắn giết bằng súng, đạn, tàu bò, máy bay mà kẻ khác đang liều mạng xông pha. Chăm chỉ, khôn khéo, can đảm, táo bạo, lừa lọc, gian trá, đó toàn là những đức tính cần cho bọn chiến sĩ trên đường thương mại nhất thời ấy. Và chiến lược của họ chỉ có một : Đầu cơ.

Chiến tranh kết liễu. Ông Quản thâm reo : « Thắng trận ! » Sau bốn năm gian lao, vào sinh ra tử, ông ta đã kiếm được món lời gần trăm vạn.

Ông Quản có bốn con trai. Người nào cũng theo học tới bậc trung đẳng, và hai người lại được sang Pháp nữa. Nhưng trừ một mình Đoan, ai nấy đều phá ngang ra kinh doanh thương mại, mặc dầu ông Quản bắt buộc phải theo cho tới tận đích. Đích nghĩa là cái bằng tiến sĩ, thạc sĩ hay kỹ sư, bác sĩ.

Đoan là con út, người con không phải thông minh nhất nhưng ít hăm hở với thể lợi nhất. Ông Quản cho con học không có mục đích gì khác là để con tóm được mảnh bằng cao. Nếu nhờ mảnh bằng ấy mà con ông xuất chính được càng hay, càng danh giá cho ông, bằng không thì nhà ông cũng đủ đẹp đẽ trong phạm vi, trong thế giới học vấn mà ông khao khát thêm muốn, tuy đã hoàn toàn nhờ về những cái rất xa với nền học vấn, trái ngược hẳn với nền học vấn mà ông có ngày nay, mà ông có cái cơ nghiệp vĩ đại kia. Như thế, ông còn có một mục đích để theo đuổi khi bỏ tiền nghìn bạc vạ ra cho con đi học. Đến như Đoan thì thực không có mục đích gì. Không nói thời ít tuổi, lúc được cha vận động xin cho vào học trường trung học Albert Sarraut, trường cao quý nhất, theo ý nghĩ ông Quản - Một nhà tai mắt như ông mà không cho được con vào học trường ấy thì đó là một sự hổ thẹn, một sự mất danh giá đối với bọn trưởng giả. Mỗi lúc con đậu tú tài văn chương và triết học, ông mới biết rằng con ông đã theo đuổi riêng về văn khoa. Mà Đoan cũng không hiểu tại sao mình đã bỏ khoa học và chọn văn-chương. Sự thực thì chàng chẳng kén chọn gì cả. Ngẫu nhiên mà chàng theo môn văn chương, cũng như ngẫu mà chàng lần lần học tới bậc tú tài. Tới đây, Đoan đã lớn tuổi và đã biết tự chọn lấy môn mình thích hay hợp với tương lai của mình : Chàng chọn trường Thuộc. Không phải vì chàng sính

làm bác sĩ, nhưng vì thấy vào trường ấy được học lâu năm nhất : « Đỡ ra cũng chả làm trò trống gì, học đấy được một điều sung sướng là chưa cần phải vội nghĩ đến lúc thi ra, sáu bảy năm còn chán. » Ấy chính là cái có đã khiến Cảnh cố ý thí trượt mãi.

Nhưng sáu bảy năm cũng qua, dù qua một cách chậm chạp. Và Doan có lòng tự ái hơn Cảnh, nên không thể chịu được cái nhục hỏng thi. Vả chàng muốn thi cho xong để còn sang Pháp trình bày luận đề bác sĩ.

Rồi sau hai năm thỏa mãn ở Paris chàng trở về nước.

Việc thứ nhất của ông Quản là về làng ăn khao linh đình, việc thứ hai là xuất vốn cho con mở bệnh viện. Có con mất kinh doanh, ông không chịu bỏ lỡ một dịp kiếm tiền. Ông biết cái nghề ấy hời lắm, nhất con ông lại « tốt nghiệp tại trường Đại-học Paris », hàng chữ mà bác sĩ không quên nêu lên danh thiếp và cái biển đồng sáng loáng treo ở trước cửa bệnh viện.

Song, tới đây, cái mục đích mà người ta muốn chàng đạt tới thì Doan đã đạt tới rồi. Chàng đã đậu bác sĩ và làm vẻ vang cho thân, cho nhà, và nói huênh hoang hơn - cho nước. Như thế chàng cũng đã mệt nhọc lắm, nay phải để cho chàng nghỉ ngơi, phải để cho chàng hưởng những lạc thú ở đời mà bấy lâu vì việc học chàng đã phải ép lòng hờ hững. Bất chàng ra kinh doanh sau gần

hai mươi năm đèn sách thì thực bất công, thực tàn nhẫn đối với nhân tài trong nước.

Ngặt một nỗi nếu không làm gì cả thì cha lại không bỏ vốn ra, thành thử không tiền chàng cũng chẳng có thể hưởng được chút lạc thú gì. Chàng đành phải « dúng tay vào việc ». Đó là một cách nói. Sự thực, chàng chỉ sửa sang một bệnh viện thực lộng lẫy có đủ hết các khí cụ tối tân. Thế thôi. Còn chữa bệnh là việc phụ. Đối với bệnh nhân, chàng cố giữ một vẻ mặt lạnh lùng, khinh khỉnh, tuy bản tính chàng rất dễ dàng và vui vẻ.

Chàng làm thế là cốt để cho người ta bảo nhau không đến chàng nữa. Mời chàng đi chữa bệnh ban đêm thì bao giờ chàng cũng thoái thác. Chẳng bao lâu chàng được như ý nguyện : làm một ông thầy thuốc không người ốm, hay một ông thầy thuốc tốt chỉ chữa cho bạn bè và các bà các cô xinh đẹp. Vì chàng không có can đảm từ chối một người đẹp bao giờ.

Cảnh gặp Đoan cũng do một sự ngẫu nhiên. Hôm ấy, đi chơi khuya gặp mưa, chàng đứng ẩn dưới mái hiên một nơi bệnh viện để chờ gọi xe. Giữa lúc ấy, Đoan về, bấm chuông, và trông thấy chàng, liền hỏi :

- Ông đến mời tôi đi chữa bệnh ?

Cảnh đáp :

- Phải... Chính tôi đến chữa bệnh.

Đoan chau mày :

- Sao ông đến khuya thế ?

Cảnh cười :

- Vì mãi khuya tôi mới có bệnh.

- Bệnh gì ?

- Một bệnh nặng lắm.

Người nhà ra mở cửa. Bất đắc dĩ Đoan phải mời Cảnh vào phòng khách. Chàng hỏi sẵn :

- Mắc bệnh gì mà đến chữa một cách quá cần kíp như thế ?

Cảnh tò mò nhìn ông thầy thuốc kém lễ phép, và chàng thông thả, trang nghiêm đáp :

- Tôi mắc một bệnh lạ lắm, hễ cứ ăn no quá là y như bụng ậm ạch khó chịu, nhưng chỉ độ hai giờ sau lại như thường, như không mắc bệnh gì cả, cho tới khi đói lại muốn ăn mà ăn rất khỏe...

Cảnh tưởng trêu tức ông thầy thuốc đáng ghét, nhưng Đoan không tỏ chút bực mình. Hơn nữa. chàng như chăm chú lắng tai nghe lời kẻ bệnh, rồi thản nhiên lấy giấy bút kê đơn. Cảnh cố giữ mới không phá lên cười. Chàng mến thích ngay ông thầy thuốc ngộ nghĩnh. Và chàng đùa bốn hỏi :

- Bệnh tôi liệu có nặng không ?

Đoan vừa viết vừa trả lời :

- Cũng nặng nhưng không nặng lắm.

Rồi đưa đơn thuốc cho Cảnh.

- Tôi phải nộp ông bao nhiêu ?

Đoan đáp vắn tắt :

- Năm đồng.

Cảnh mở ví lấy tiền. Nhưng Đoan gạt :

- Không vội. Trả sau cũng được. Bây giờ thì mời ông về nhà đi ngủ.

Cảnh lắng tai nghe tiếng mưa rào :

- Tôi nằm lại ở bệnh viện để tiện chữa có được không?

- Được.

Đoan bấm chuông gọi một cô khán hộ, giao Cảnh cho cô, rồi hấp tấp bước lên gác. Đó là một thiếu nữ chừng hai mươi tuổi, có duyên, hay nói truyện. Nhờ thế, không cần hỏi, Cảnh cũng biết bệnh viện độ rầy vắng quá ; và « quan đốc » nhà giàn lắm. Cảnh bắt truyện rồi hỏi một cách rất tự nhiên xem cô khán hộ có thể kiếm đâu ra được một chai rượu bia, làm cô ta bật buồn cười đáp : « Đây không phải là hàng rượu. Vả lại đã biết đâu rằng quan đốc cho phép ông uống rượu, dù là rượu bia đi nữa. » Cảnh bảo cô khán hộ lên gác hỏi quan đốc và nếu được phép thì bảo đi mua ngay cho nửa tá. Chàng kinh ngạc xiết bao khi thấy cô khán hộ trở lại, tay cầm cốc rượu, tay cầm chai bia rót giở. Rồi một lát sau chính Đoan tới gọi lấy cốc để cùng uống với Cảnh. Thế là ông thầy thuốc và người ốm bắt đầu làm quen nhau, để, chẳng bao lâu trở nên một đôi bạn thân vào bậc nhất.

Có điều này hơi cảm động và đáng tức cười trong tình bằng hữu của hai người : là người nọ thấy người kia chơi bởi quá độ. Họ cùng khuyên can lẫn nhau nên bớt chút thời giờ ham chơi mà nghĩ tới công việc, Đoan bảo Cảnh : « Cố đồ cho xong cái phần thứ ba cử nhân luật đi, rồi ra làm thầy cãi. » Cảnh bảo Đoan : « Anh chả nên bỏ phí cái bệnh viện đẹp đẽ của anh. Phải tổ chức lại mới được. » Một sự lạ, chính nhờ ở người bạn nhẹ dạ mà bệnh viện của Đoan đã vãn bồi, mà Đoan đã có

một người giúp việc mẫn cán và nhiệt thành, bác sĩ Chi. Nói là giúp việc, nhưng kỳ thực người ấy làm hết các việc trong khi Đoan chỉ nghĩ đến chơi bởi thỏa thích.

Trong bọn tình nhân Đoan yêu nhất Liên, yêu đến nỗi bị Liên áp chế, bảo sao nghe vậy. Rồi chẳng bao lâu Liên một mình chiếm lấy anh tình nhân sẵn tiền, và hai người chung sống với nhau như một cặp vợ chồng chính thức. Có khác đôi chút là thỉnh thoảng Liên lại bỏ nhà đi lang thang một dạo. Lúc về Đoan cũng chẳng hỏi đã đi đâu, và đi với ai, chàng chỉ yêu hơn, chiều hơn trước mà thôi. Anh em thường chế diễu chàng, cho chàng là sĩ là ngốc. Chàng chỉ cười và đáp : « Liên yêu tôi hơn hết cả bọn tình nhân của Liên, cũng như tôi yêu Liên nhất trong đám tình nhân của tôi. Một chứng có rõ rệt là Liên không ở với ai lâu được bằng ở với tôi, hơn thế, Liên chỉ có thể sống bên cạnh tôi lâu mà không chán hẳn. »

Sự thực thì, trừ Cảnh ra, không một người bạn thân nào của Đoan mà lại không là tình nhân của Liên. Cảnh cố giữ lòng đoan chính đối với cái nhan sắc, cái lẳng lơ quyến rũ kia, nhưng lần này chàng thấy cũng sắp sa ngã nốt. Chàng cho đó là do số mệnh và đành nhắm mắt vâng theo, chứ còn thể chống sao nổi số mệnh, « Nếu không thì mình đã không đi Hải-phòng tối hôm nay với

Liên và Đoan. » Chàng luận lý như thế. Chàng vẫn luận lý theo một điệu luận khôi hài và dễ dàng như thế.

« Muốn thì được», Cảnh thường nói. Mà khi người ta giàu như Cảnh thì người ta lại càng dễ được cái người ta muốn. Vì thế mà ngay đêm hôm ấy Cảnh đã trở nên tình nhân người yêu của bạn. Khi đã phạm tội, hai người ngỏ với nhau những ý riêng của mình, rồi ôm nhau cười ngất, Liên bảo Cảnh :

- Đối với bọn chúng ta chả còn cái gì chúng ta cho là thiêng liêng nữa.

Cảnh lạnh lùng :

- Rõ em khéo nói kiểu cách !... Vả ở cái thời khoa học này, đến thần thánh cũng đã mất hết thiêng liêng đối với lòng tin ngưỡng thành kính của người đời, thì còn cái gì đáng gọi là thiêng liêng nữa. Họa chẳng chỉ có cái tình xác thịt, cái thú-vui hiện tại đáng gọi là thiêng liêng, nếu ta nhất định muốn dành chữ thiêng liêng cho một cái gì.

Cảnh trở về nhà giữa lúc Oanh vừa ngủ dậy. Nhạc trông thấy em, chàng mỉm một nụ cười mệt mỏi. Nhưng chàng chợt nhớ lại câu truyện đã làm chàng băn khoăn từng lúc trong khi ngồi xem chiếu bóng ở Hải-phòng. Chàng lại gần em hỏi sẽ :

- À Oanh, câu truyện ấy có thực à ?

Oanh chau mày, cắn môi nghĩ ngợi :

- Câu truyện gì, kia anh ?

- Câu truyện papa lấy vợ ấy mà !

- Lại chả thật ! Em có nói dối bao giờ đâu... Hình như cô ta là con gái một người đàn bà góa, vợ kế một ông án.

Cảnh mỉm cười, ngờ vực :

- Cô ta ? Vậy cô ta trẻ lắm sao ?

- Hình như trẻ, trẻ lắm, đâu hăm mốt, hăm hai chi đó... mà hình như đẹp lắm thì phải.

Sau một cái ngáp, Cảnh bật cười :

- Đẹp ! Đẹp như cô D. hay cô M. của thầy là cùng chứ gì !

Oanh giọng trách móc :

- Anh dở hơi quá ! Các cô ấy khác, đằng này thầy lấy làm vợ kia mà.

- Ô ! Khác quái gì !... Vả lại chẳng lẽ thầy lấy cô ta vì gia tài, vì món hồi môn của cô ta ? Thầy giàu có tới ngoài trăm vạn, thầy còn cần gì tiền hồi môn...

Oanh vội gạt.

- Không phải thế. Nhưng thầy không thể vì yêu người ta mà lấy người ta được ư ?... Sao lại cứ phải vì tiền ? Vả lại việc này nhất định là không phải vì tiền rồi. Bà Án trước kia nghe đâu cũng vào bậc giàu nhất vùng Thái-bình. Nhưng góa chồng đã hơn mười năm nay, bà ta chỉ ngồi mà ăn tiêu. Người ta nói bà ăn tiêu để vương ghê gớm lắm. Tiệc tùng luôn luôn, đại tiệc ấy, mỗi bữa tiệc như thế tốn tới bạc nghìn chứ có phải ít đâu. Anh tính giàu như thầy đã dễ dãi hoang phí đến thế.

- Ấy là em mới nói hình như đó thôi.

- Không, việc này chắc chắn có, vì chính người làng bà ta kể với em.

= Nhưng bà ta bao nhiêu tuổi ?

- Đâu vào khoảng bốn năm bốn sáu.

Cảnh cười, nói :

- Vậy sao thầy không lấy quách bà ta mà lại đi lấy con bà ta ?

- Truyện anh cảm hấp chết đi ấy. Người ta là một cụ lớn ai lại đi tái giá.

- Dễ thầy không là một cụ lớn đấy hẳn. Thời buổi này cụ lớn gì cho bằng cụ lớn tiền ! Em phải biết rằng vì tiền mà thầy có thể lấy được con bà ta thì sao vì tiền thầy lại không có thể lấy được bà ta ? Cứ như mẩu truyện em vừa kể thì bà ta thích tiêu tiền, thích phá của, vậy thầy còn thừa của để cho bà ta phá xương tay.

- Chính ! Gả con gái cho thầy, bà ta cũng mong được thế. Mà sở dĩ em lo cho cái gia tài nhà ta...

Cảnh thét lên cười :

- Em lo ! Em lo ! Em rõ khéo lo hão lo huyền !

Rồi chàng vội vàng lên gác. Bỗng chàng dừng lại trên cầu thang cúi xuống hỏi :

- Nhất định vào Sầm-sơn chứ ?

- Nhất định.

- Vậy em sắp sửa cho người nhà vào trước dọn dẹp. Rồi chiều chúng mình sẽ vào.

- Sao hôm qua aah bảo chín giờ sáng hôm nay...

- Nhưng anh buồn ngủ lắm.

Dứt lời Cảnh uể oải kéo lê bước lên gác.

IV

Mãi gần chín giờ tối, chiếc xe Ford mới tới Sầm-son. Nhưng Cảnh đã nhớ dừng lại ở Ninh-bình để gọi điện thoại đặt một tiệc sáu người ăn tại khách sạn Reynaud. Vì thế khi tới nơi bàn ăn đã sẵn sàng.

Nhưng Cảnh cũng lái xe rẽ qua nhà để dặn người coi vườn sáng sớm hôm sau đi đóng ngay một cái bàn ping-pong. Chàng đã mua đem theo vào đủ cả lưới, bóng và bốn cái vợt cao-su. Không phải chàng thích môn thể thao nhẹ nhàng ấy, nhưng vì đã nghỉ mát ở biển nhiều lần, chàng biết rằng mỗi cái bàn ping-pong là một nơi hội họp của phái đẹp. Chàng sẽ không cần mời, họ cũng kéo nhau đến thực đông để xem biểu diễn.

Bảy giờ vào thượng tuần tháng bảy, thời đông đúc náo nhiệt nhất của Sầm-son. Những trang tắm biển hợp thời, những thiếu nữ xinh đẹp có tấm thân nở nang, những bà mẹ giàu sang có con gái kén chồng, thường đợi đến tháng ấy mới vào nghỉ mát. Vào sớm quá, Sầm-son còn vắng, phí tiền đi.

Trong khi ngồi ăn ở khách sạn, Cảnh chợt có những ý tưởng ấy về Sầm-son, và chàng cười khoái lạc. Sao chàng cảm thấy yêu đời thế ! Mà khi người ta yêu đời, yêu đời tha thiết, yêu đời nồng nhiệt thì người ta chỉ nghĩ đến mình, hay, ít ra nghĩ đến mình hơn mọi người, mọi

vật : người ta trở nên một trung tâm điểm, vòng quanh đó, những người khác, những ngoại vật chạy liệng như người và vật, cắt bằng giấy chạy liệng vòng quanh ngọn nến trong cái đèn kéo quân. Chàng thấy chàng là một nhân vật dễ yêu quá : « Đến mình còn phải tự yêu mình thì ai mà chống lại, không yêu mình được ? » Chàng điểm lại từng người bạn, từng người tình, nhớ lại tính nết họ, tính tình họ đối với chàng. Chàng đều nhận thấy họ sẵn sóc một cách thành thực, một cách cảm động tới chàng. Đó là tình yêu. Đó là bông hoa quý mà đời đã dành cho chàng.

Cảnh còn không yêu đời sao được ! Có họa chăng là một kẻ bạc bẽo đối với người đời, đối với đời ! Mỗi khi thoáng nghĩ tới cái năm chán nản muốn chết, chàng lại mỉm cười tự thương hại cho mình. Thời kỳ ấy đã xa lắc trong làn sương mù ảm đạm của quá khứ. Sự thực, thời kỳ ấy chưa qua được hai năm. Nhưng lòng chàng đã qua một cuộc thí nghiệm của trường đời. Và chàng đã tỉnh ngộ : sinh ra ở đời để mà vui sướng, để mà thỏa mãn, chứ không phải để khổ sở, để than phiền, hay để theo đuổi một mục đích viển vông nào.

Cảnh mơ mộng trong hương thơm ngậy ngát của cốc cà-phê pha rum. Đắm mắt nhìn Liên chàng mỉm cười vợ vẫn, cái mỉm cười đầy thèm muốn. Bản đứng dậy nói :

- Hơn mười một giờ rồi, về ngủ để mai đi tắm sớm.

Cảnh không nghe thấy lời bạn. Nhưng chàng cũng đứng dậy theo và dang rộng hai cánh tay ra chàng mê man như nói một mình : « Đời vui quá ! Mình sung sướng quá ! Sung sướng có thể chết được ! »

Liên cười :

- Chỉ đại đột ! Có khổ sở mới chết, chứ sung sướng thì chết sao được !

Thứ, giọng trang nghiêm :

- Sung sướng chết được lắm chứ, vì lẽ rất giản dị này: khổ sở quá chết được thì sung sướng quá cũng chết được. Cũng như người ta có thể chết đói và chết no, no quá chết bội thực.

Oanh ghé tai nói thầm bảo Bản :

- Anh Thứ ví von đến hay, còn có thể nhạt hơn được nữa không ?

Cái cười nịnh của Bản dù âm ỹ vẫn không giấu nổi sự miễn cưỡng, sự cố gắng. Thứ hỏi :

- Cô Oanh bảo thầm anh cái gì mà anh thích chí thế ?

- Oanh bảo anh tỷ dụ đến ngộ nghĩnh.

Sợ Thứ ngỡ vực và tức giận, Oanh phỉnh chàng một câu :

- À anh Thứ, tôi quên chưa hỏi anh tác phẩm đang soạn của anh tên là gì ?

Thứ cười nở nang mày mặt. Bất cứ một câu gì có đả động đến cái đời văn chương của chàng cũng đủ làm cho chàng sung sướng, nhất khi câu ấy lại thốt ra ở một cái miệng mỹ nhân. Và chàng đáp :

- Tác phẩm của tôi gần viết xong rồi, mà tôi vẫn chưa tìm được cho nó một cái tên đích đáng. Tôi định đặt là « Sống mà yêu » nhưng nghe như chưa được ổn.

Cảnh uống cạn nốt cốc cà-phê, rồi trịnh trọng bảo Thứ :

- Chưa được ổn thật. Lộn ngược lên là «Yêu mà sống» mới đúng, hay «yêu để sống». Phải, yêu để sống, không yêu thì người ta đến tự tử mất. Phải không Liên ?

Chợt thấy mình có lỗi với bạn, Cảnh tiếp luôn :

- Có phải không-Đoan ?

Đoan giọng buồn ngủ :

- May ra thì phải. Nhưng về thôi, dễ khuya rồi.

Cảnh gọi bồi trả tiền, rồi cùng em gái và đám bạn ra về.

Việc thứ nhất của Cảnh sáng hôm sau là tổ chức cuộc sống ở Sầm-sơn cho được thực đầy đủ. Chàng hầu như nghĩ sẵn một bản chương trình để cứ thế mà theo. Chàng khổ sở nhất là khi phải sống tạm bợ trong sự mất trật tự, sống vài ngày ở một nơi xa lạ cũng như sống cả một đời dài đằng đẳng. Đó là một nhược điểm của chàng và có lẽ của tất cả những người sống cô độc trong giàu sang. Cái trật tự nông nổi ấy trong cái bề bộn, cái liêu lĩnh mông mênh của một đời thực tế, có khác gì ở giữa cảnh sa mạc rộng hàng nghìn dặm trơ trụi, khô khan, ngồn ngàng đông gò cát trắng, một nơi mậu lâm chu vi không hơn vài trăm thước, trong đó có bóng cây, có nước suối, có cỏ xanh để người ta nghỉ chân, giải khát, và lấy làm khoan khoái.

Giờ nào làm việc gì, Cảnh định nhất nhất sẽ theo thực đúng. Chàng nghĩ trước cả đến những cuộc đi chơi gần và xa, và những người sẽ mời cùng đi.

Buổi sáng thứ nhất ấy, chàng không đi tắm ở lại cùng em gái bảo ban người nhà dọn dẹp, trang hoàng. Chàng cho đi mua cả hoa sen trắng cắm lọ. Lúc bốn người bạn ở bãi biển trở về thấy nhà cửa khác hẳn và như sáng thêm ra, đều lấy làm kinh ngạc. Thứ khen :

- Cô Oanh bài trí có mỹ thuật lắm !

Oanh nhìn anh, cười :

- Đó là tài anh Cảnh, em có can dự gì vào mà anh khen.

Liên quay ra hỏi Cảnh :

- Anh đem cả lọ cổ, bát cổ vào đây à ?

- Vâng, đem vào để khỏi nhớ Hà-nội. Tôi phải cái đi đâu cũng cứ tương tự Hà-nội. Ngày ngày ngắm thấy cách bài trí quen mắt ở Hà-nội thì mình có thể tưởng tượng chưa rời xa nơi cổ để đô.

- Anh tương tự người hay tương tự cảnh đây ?

- Cả cảnh lẫn người.

- Nhưng nhất là người, phải không ?

- Tôi không phân biệt cảnh với người. Mỗi cảnh phải hoạt động do một thứ người đẹp riêng cho cảnh ấy, cũng như những người đẹp ấy được cảnh chung quanh làm tôn sắc đẹp lên. Vì thế ở ngay Hà-nội người đẹp cũng chia ra nhiều hạng. Có người chỉ đẹp trong nhà Gò-đa, có người chỉ đẹp trong khi dạo mát quanh hồ Hoàn-kiểm, hay trên đường Cổ-ngư, lại nhiều cô có cái nhan sắc ăn nhịp nhàng với màu đen tươi của các ông Ấn-độ

bán vải ở phố hàng Đào. Ngắm họ ngồi trên giường mua vải bên cạnh cái cười đằm thắm của cặp môi dày, tôi thấy họ lộng lẫy bội phần. Vậy...

Liên cướp lời :

- Đốt anh đi ! Chúng tôi cũng phải vào đó mua hàng. Để anh cho...

- Không, tôi chẳng cho gì hết. Tôi chỉ bàn về cái đẹp, về các hạng người đẹp.

Đoan nằm dài trên ghế vải, gập quyển sách đang đọc lại, bảo Cảnh :

- Được, chiều nay ra bãi biển ngắm cái đẹp nước mặn. Bây giờ thì tôi xin báo cho các anh biết trước rằng có lẽ tôi sẽ phải rời các anh.

Cảnh vội hỏi :

- Anh về Hà-nội à ?

- Không, ở đây nhưng không ở chung với các anh.

Liên giảng nghĩa :

- Đoan bảo em rằng «bà trẻ» hiện nghỉ mát ở Sầm-sơn.

Bà trẻ là một người đàn bà Huế lấy lẽ ông Quản đã gần hai mươi năm nay, ngay thời mẹ Đoan còn sống. Năm ấy ông Quản vào Huế xem lễ Nam-giao được một người bạn ở kinh đô giới thiệu với một ông trong hoàng tộc. Ông này có một cô công tử tôn nữ vừa tới tuần cập kê. Ông Quản bỏ một số tiền lớn ra cưới làm vợ. Cưới rồi để ở Huế. Bà trẻ có một cô con gái mười bảy tuổi, hiện đang theo học năm thứ ba tại trường Đồng-Khánh Huế. Người em khác mẹ ấy, Đoan chỉ gặp mặt có một lần khi Lan-Hương - tên nàng - theo mẹ ra Bắc đưa đám bà Quản. Thời ấy Lan-Hương mới mười hai tuổi nhưng đã hứa hẹn sẽ trở nên một thiếu nữ xinh đẹp.

- Anh cứ ở đây với chúng tôi cũng được chứ gì.

Đoan thản nhiên đáp :

- Kể thì cũng được. Nhưng đã trót hứa với thầy tôi rằng tôi sẽ lại đăng ấy. Ban nãy tôi ra nhà bưu chính gặp giữa lúc thầy tôi gọi điện thoại vào dặn lại đăng ấy cùng ở với « dì » và « em » cho vui.

Cảnh toan hỏi « em trai hay em gái ? »

Nhưng giữ ngay lại vì thấy câu ấy có vẻ lỗ mãng đối với người bạn thân. Tình nhân bạn có thể đùa bỡn được, còn đùa bỡn em gái bạn là một điều rất kiêng kỵ đối với Cảnh và đám bạn nhẹ dạ của chàng. Tuy vậy Cảnh vẫn

nóng lòng muốn biết người ấy là trai hay gái. Và chàng tìm cách hỏi loanh quanh :

- Cụ có bà hai mà tôi không biết đây.

- Bà ta ở luôn trong Huế, thỉnh thoảng mới ra Bắc chơi vài tuần lễ, hay một hai tháng rồi lại vào Huế.

- Ra một mình ?

- Thường ra một mình. Chỉ có một lần ra với em Lan-Hương.

Tự nhiên Cảnh mỉm cười. Chàng đã biết một phần những điều muốn biết. Lan-Hương hẳn là con gái, và không là em Đoan còn là ai vào đây. Chàng còn hy vọng vẫn vợ nữa. Cái tên Lan-Hương hình như hứa hẹn nhiều lắm. Một người có cái tên đẹp ấy không thể xấu được. Nhưng trí nhớ chàng phản đối lại ngay. Một lần, chàng đã bị lừa vì cái tên, một cái tên rất đẹp, hình như Bạch-Ngọc, Bạch-Tuyết gì đó. Hôm ấy chàng đến chơi một người bạn văn sĩ. Bạn đưa cho xem một tập văn của một nữ sĩ gửi tới nhờ sửa giùm và nếu có thể, cho đăng báo hộ. Văn xoàng, nhưng chữ và tên rất đẹp, nhất lại được một mùi nước hoa quý giá phảng phất làm tôn lên nhiều lắm. Cảnh không ngờ gì nữa. Bạch-Ngọc hẳn phải đẹp. Thế là chàng chép ngay lấy địa chỉ, rồi lén mò đi tìm xem mặt. Chàng đạt được ý muốn, nhưng, thất

vọng : nữ-sĩ là một pho nhan sắc quá tầm thường, cứng nhắc trong bộ y phục lố lằng.

Cảnh ôn lại truyện cũ và nghĩ thầm : « Biết đâu Lan-Hương lại không là một cô ma mút. » Và chàng bảo Đoan để dò thêm :

- Hình như các thiếu nữ Huế thích đặt những tên kêu. Như Lan-Hương chẳng hạn. Ở ngoài Bắc ít lâu nay các cô cũng đã lấy cái « mót » ấy. Đã thấy nào Mai-Hương, Ngọc-Lan, Bạch-Cúc. Trước kia những tên đẹp ấy chỉ sản xuất ở miền Trung-kỳ. Thiết tưởng đặt những tên đẹp để đánh lừa người ta cũng là có tội đối với bọn nam nhi chúng mình.

Thứ cười tiếp :

- Rồi ra, chính phủ phải đánh thuế thực nặng những cái tên đẹp ấy.

Cảnh thêm :

- Nhất khi người mang cái tên đẹp lại không đẹp một tý nào.

Nhưng chàng vẫn không biết thêm về Lan-Hương, em gái bạn. Chàng chợt nghĩ ra một cách rất thần hiệu, và hỏi Đoan :

- Cô Lan-Hương hiện còn đi học chứ ?

- Phải, em đương đi học.
- Tại trường Cao đẳng tiểu học.
- Vâng, trường Đồng-Khánh.
- Lớp mấy ?
- Tôi cũng không biết nữa.

Câu truyện chung quy vẫn không đưa đi tới đâu hết. « Thôi, rồi thế nào mình chẳng gặp mặt. Mình cứ yên trí rằng Lan-Hương xấu để khỏi thất vọng nếu cô ta xấu thực. Mà nếu đẹp thì càng hay, chẳng thiệt gì. »

Vì thế, mới bốn giờ chiều, chàng đã cùng Bản, Thứ và Đoan ra bãi biển, hy vọng rằng Lan-Hương có thể quen đi tắm sớm. Nhưng đi dạo theo suốt làn nước, chàng chỉ thấy loáng thoáng vài tốp hai ba thiếu nữ mặc maillot choàng peignoir màu vàng màu xanh đầu đội nón đan đi hóng gió mát. Cảnh nhận xét từng người và đoán chắc không có Lan-Hương trong đó.

Bỗng Cảnh lưu ý đến một thiếu nữ trông như quen quen. Chàng chợt nhớ ra. Đó là cô Trang ở phố Mới. Chàng không ngờ một người mà ở Hà-nội chàng thấy xoàng thế, ra đến bờ biển lại nổi bật lên như kia. Không những Trang có tấm thân nở nang cân đối, tầm vóc thon thon, cả đến diện mạo Trang cũng không kém diện mạo

nhiều cô mà chàng thoáng nhìn cho là đẹp. Thì ra cái nước da trắng đã có thể làm sai lạc mắt sự thẩm mỹ của người ta. Nhưng ở đây màu nâu, màu bánh mật không bị coi thường, trái lại, còn được người ta ao ước nữa, nên mắt thẩm mỹ mới chịu công bình mà nhận xét từng phần, từng nét của toàn thể tấm thân.

Cảnh vừa ngắm các thiếu nữ vừa nghĩ liên miên. Có tiếng cười đùa và tiếng gọi tên chàng. Chàng quay nhìn ra phía biển và nhận ngay được Liên đương cùng Oanh vùng vẫy ở đằng xa. Chàng liền đi tới, bơi crawl ra tận ngoài khơi rồi bơi ngửa vào bờ.

Chàng đứng bên Liên thở. Lâu nay không bơi lại ham chơi bơi, nên chàng rất chóng mệt. Tuy vậy chàng cũng lấy làm tự phụ cho tài của mình, vì liếc nhìn chung quanh chàng thấy bao nhiêu con mắt mỹ nhân đổ vào chàng. Và chàng nghĩ thầm : « Giá trong bọn ấy có Lan-Hương... » Chàng phải tức cười cho chàng, vì chàng vẫn chưa biết Lan-Hương bao nhiêu tuổi và xấu hay đẹp. Nhưng lạ ! hình như có tâm linh báo cho chàng biết trước rằng Lan-Hương đẹp lắm.

Oanh lội đến gần anh, mỉm cười hỏi :

- Trang ở phố Mới, anh có quen không ?
- Không. Biết vậy thôi. Em quen à ?

- Vâng. Trang muốn anh dạy bơi, nhưng chỉ sợ anh từ chối.

- Khi nào anh lại từ chối cô Trang, bạn em. Vậy em nói với cô Trang rằng anh xin sẵn lòng.

Một lát sau, Oanh đưa Trang và hai thiếu nữ nữa đến giới thiệu từng người với anh :

- Chị Trang, chị Chuyên và chị Cần. Chị Chuyên và chị Cần cũng nhờ anh dạy bơi đây.

Nhìn hai cặp má bầu bầu và hai tấm thân béo tốt, Cảnh biết rằng Chuyên và Cần là hai chị em. Chàng thấy ngay khó chịu, và nặng nề công việc uốn nắn hai cái quả bóng tròn ấy. Nhưng đã nhận lời dạy Trang, chẳng lẽ lại từ chối hai cô.

Trang đã biết bơi ngựa. Cảnh dạy nàng tập crawl, bảo nàng nằm sấp duỗi thẳng tay về phía trước, rồi đỡ ngang bụng cho nàng đập chân. Mỗi lúc nghỉ, Trang lại nhoẻn một nụ cười để cảm ơn Cảnh. Cảnh thấy thú thú và hai ba lần bắt đầu lại bài học. Chàng chăm dạy Trang đến nỗi suýt bỏ rơi Cần và Chuyên đứng bên lên nhìn. Chàng quay lại hỏi :

- Hai cô đã biết bơi chưa ?

Chuyên đáp :

- Chưa.

- Đã biết nằm nổi trên mặt nước chưa ?

- Cũng chưa.

- Dễ lắm, các cô cứ nằm ngửa ra, nằm đườn ra. Xin lỗi hai cô, Cảnh vội thêm vì thấy hai thiếu nữ ra chiều e thẹn, nhưng chính thế, phải nằm đườn ra, chân tay rất mềm mại thì tự nhiên thân thể nổi. Đây này, hai cô coi.

Cảnh nằm ngửa nhìn trời và tiếp luôn :

- Có khó gì đâu ?

Nhưng Chuyên và Cần động bất chước làm theo là chìm lỉm. Cảnh phải đỡ, thân hai cô mới nằm thẳng bằng được. Rồi khi chàng bỏ tay ra, chân lại từ từ chìm để lồi cái đầu nặng theo xuống.

Chàng chán nản, và thấy công việc chẳng có thú vị gì. Lúc đó gặp Thứ từ ngoài khơi bơi vào, chàng giữ lại giới thiệu rồi giao cho dạy hai cô.

Chàng thoáng nghe có người đọc đến tên Lan-Hương. Nhìn lên bờ, chàng thấy Đoan đương đứng nói chuyện với một thiếu nữ vấn tóc trần, mặc áo màu da trời, trông có vẻ thướt tha mềm mại. Đoán chắc là Lan-Hương, chàng vội vàng từ biệt bọn Trang và hấp tấp đi lên bờ, lại gần Đoan.

Đoạn giới thiệu :

- Anh Cảnh, bạn thân của anh, Lan-Hương, em gái tôi.

Lan-Hương khẽ ngả đầu đáp lại cái chào của Cảnh. Rồi như tiếp theo một câu trước :

- Vậy tắm xong anh về ngay nhé, má em mong đợi anh lắm đấy.

Nàng chào Cảnh một lần nữa. Đoạn, nàng đi thẳng, Cảnh ngậy người đứng nhìn theo. Bỗng nàng quay lại nói :

- À ! em đợi anh đến xơi cơm đây nhé.

Không đợi câu trả lời, nàng thoăn thoắt bước trên cát khô.

Trong lúc bối rối, Cảnh chỉ nhận thấy Lan-Hương đẹp, đẹp lắm, một thứ đẹp tình tứ, âm thầm, yêu đương và bí mật, nhất là bí mật : bí mật như ẩn ở cái miệng nhỏ có vẻ mệp nhọc và ít nói, ở cặp mắt trong sáng to

và sâu che sau hàng mi dài và cong lên. Cổ nhân ví mặt mỹ nhân với nước mùa thu. Nay mắt Lan-Hương quả đã chứng thực cho sự so sánh ấy : mắt nàng chứa cả trời và nước mùa thu vào trong. Bất giác chàng cất tiếng ngâm câu Kiều :

Làn thu thủy, nét xuân sơn,

Hoa ghen thua thắm, liễu hờn kém xanh.

Đoan bật cười bảo bạn :

- Anh sính thơ thế !

- Anh có thấy mắt Lan-Hương cùng một sắc với nước mùa thu không ?

- Không, vì tôi không có tâm hồn thi sĩ như anh.

Đoan có vẻ không bằng lòng vì cho rằng bạn đặt Lan-Hương ngang hàng với bọn gái đẹp dễ dàng. Chàng giơ tay bắt tay Cảnh :

- Tôi xin về trước, thay quần áo để lại villa Lan-Hương.

- Villa ấy tên là Lan-Hương. Ừ phải, có villa Lan-Hương, thế mà tôi không để ý tới.

Đoan bắt tay Cảnh một lần nữa, rồi đi thẳng lên phía đường. Cảnh cảm thấy mình ghen với bạn, tuy biết bạn và Lan-Hương là anh em. Chàng hần học đi ven làn nước, như đi tìm người để sinh sự. Vượt qua một bọn năm sáu người đứng lại nói truyện, chàng thoáng nghe thấy mấy câu bình phẩm về mình : « Con ông Thanh-

Đức đây... Chơi bán trời không văn tự... nhà ấy thì tha hồ mà phá, chả bao giờ hết được của... »

Cách đó một quãng, một thiếu niên đi giữa hai thiếu nữ. Hắn phơi nắng da đã đen rám và những bắp thịt nổi trên khắp thân thể. Hai thiếu nữ chừng thích nghe truyện hắn lắm vì thỉnh thoảng lại phá lên cười vui vẻ. Một câu lọt tai Cảnh : «Giá ông bố nhường cho con thì phải, vì cô ta còn kém tuổi người con hiện chưa vợ. » Cảnh chợt nhớ lại việc tục huyền của cha, và tin chắc rằng họ nói cạnh mình. Chàng quay ngoắt lại, tiến đến trước mặt bọn kia, sừng sộ hỏi :

- Anh nói tôi phải không ?

Thiếu niên mỉm cười lạnh lùng và khinh bỉ :

- Anh có cái gì đặc sắc khiến tôi phải nói đến không đã ?

- Cái này.

Một quả đấm trúng quai hàm làm cho người vừa đáp lại lão đả,. Nhờ có hai thiếu nữ can thiệp và phân trần, hai người đàn ông hàm hè xa lánh nhau. Cảnh đi thẳng về nhà.

V

Tắm nước ngọt xong, Cảnh ra hiên ngồi ghé mây gác hai chân lên bàn, trước một cốc nước đá pha rum. Chàng đã quên việc lôi thôi vừa xảy ra ở ngoài bãi biển. Quên cả việc dạy bơi và Trang với nét mặt đều đặn, tắm thân rắn chắc. Quên hết để chỉ nhớ đến Lan-Hương, hay đúng hơn, để nhớ đến đôi mắt huyền ảo, đôi mắt sáng như trời và nước mùa thu. Và chàng có cảm giác rùng rợn như vừa được hôn đôi mắt ấy. Mỗi chàng phảng phất buồn buồn vì hàng lông mi dài... Rồi cái hôn tưởng tượng ám ảnh chàng không dứt. Chàng nghĩ : « Thế nào cũng phải hôn cho bằng được đôi mắt lạ lùng ấy mới nghe ! » Lương tâm chàng phản đối liền : « Bậy ! đó là em gái Đoan. » Và chàng gắt lại : « Hừ ! Đoan thì tử tế quái gì ! » Cảnh có ngay dã tâm được Lan-Hương rồi tuyệt giao với Đoan thì tuyệt giao. Chàng cố nặn ra hết cả những nét xấu mà Đoan có thể có. Trước hết, Đoan si ngốc. Ai lại để tình nhân lừa dối dễ dàng như lừa dối một thằng mù ! Đoan lại gàn dở, tán gái bằng những lời chẳng ăn nhập vào đâu. Sau hết, - một nét xấu không thể tha thứ được, - Đoan chẳng có một tý khiếu thẩm mỹ nào, bài trí, trang hoàng các phòng chẳng còn ra sao nữa : lủng ca lủng củng những chậu sứ, bát cổ, đôn tàu, men xanh, men đỏ lòe loẹt trông thật là chướng mắt. « Một người như thế, phỏng... »

Cảnh không dám nghĩ tiếp. Chàng thấy chàng xúc phạm tới tình bằng hữu mà chàng vẫn cho là thiêng liêng. Nghĩa là chàng tự xúc phạm tới chàng : tới lòng tự ái của chàng. Mà duyên có bởi vì đâu ? Chỉ vì một thiếu nữ có đôi mắt đẹp, nhất thiếu nữ ấy lại chính là em người bạn.

« Thì sao mình không cứ yêu bạn... và em bạn ? » Chàng thấy cả một thiên tiểu thuyết tình dàn ra với những cảnh âu yếm, cảm động : Dưới ánh trăng trong, Lan-Hương, Đoan và chàng đi dạo ngoài bãi cát, nói những câu truyện không đâu. Lan-Hương kêu mỗi chân, chàng đưa đến ngồi nghỉ trên một cái mảng. Lan-Hương một bên, Đoan một bên, chàng ngồi giữa, Lan-Hương quay ra nhìn làn nước sáng, hơi thở thơm tho mơn trớn má chàng như một cái hôn nhẹ.

Rồi trong tiếng sóng reo, Lan-Hương cất giọng hát, hát chỉ đủ cho chàng nghe, hát bài « hò đò » mà chàng đã được thưởng thức trong một khoang thuyền lững lờ trên mặt nước sông Hương.

« Thế rồi đi đến đâu ? » Cảnh vội phá giấc mộng vàng. « Đi đến... chỗ lập gia đình. » Chàng thấy đó là một sự vô lý cùng cực. «Mình mà lấy vợ !... Để đêm đi chơi về khuya bà ấy mắng như tát nước vào mặt cho mà nghe. « Cả một đời gia đình, chàng chỉ thấy thu vào một cái hình ảnh ấy, là vì chàng đã ngẫu nhiên được mục

kích và dự thính một cuộc vợ chồng cãi lộn sau một buổi xem chiếu bóng về.

« Ô ! Nếu mình lấy vợ thì lấy đã lâu rồi ! » Cảnh nhớ một năm ở Đồ-sơn, chàng đã đi quá sâu vào đường tình cảm, suýt nữa thì không trở lại được nữa. Sau chàng phải quả quyết, cái quả quyết chàng vụt có trong một phút, nhưng vững chắc không một sức mạnh gì lay chuyển nổi. Chàng trang nghiêm bảo thiếu nữ : « Tôi nhất định theo chủ nghĩa độc thân suốt đời. » Rồi từ đấy, chàng cố ý lánh mặt. Vậy thì với Lan-Hương chàng cũng có thể yêu một cách lý tưởng như thế một dạo rồi lại xa lánh, cố quên người yêu đi. Xưa nay chàng vẫn chia đời tình của chàng ra làm hai phần, phần xác thịt và phần tinh thần, cả hai phần cùng vẫn đầy đủ. Thế thì còn cần gì phải lấy vợ. Đừng nói lấy vợ vội, bây giờ một cô tình nhân cứ để ra cho chàng một đứa con thôi, chàng cũng sẽ thấy đời là cái ngục tối rồi « Nhưng không, đời phải luôn luôn là một vườn thượng uyển đầy hoa và bướm. » Và Cảnh sung sướng cầm cốc nước uống cạn như để chấm câu tư tưởng sán lạn.

Tiếng Liên và Oanh vừa nói truyện ở lối cổng. Oanh phàn nàn ngay :

- Anh làm khổ em !

- Anh xin lỗi em, nhưng anh đã làm điều gì phật lòng em đấy nhỉ ?

- Ai lại anh đi anh đánh người ta, làm huyên náo cả ngoài bãi biển lên.

Cảnh nhớ tới anh chàng và hai thiếu nữ :

- À ! chỉ có thế. Em làm anh hết hồn.

- Lại còn chỉ có thế ! Vô cớ anh đâm vào mặt người ta...

Cảnh chau mày :

- Vô cớ ! Nó nói xấu anh, nó nói xấu cả nhà mình mà em bảo vô cớ... Nhưng rồi sau ra sao ?

- Người ta viện chứng có định lên cầm kiện anh. Em phải can thiệp xin lỗi người ta, người ta mới thôi.

Cảnh mỉm cười :

- Em xin lỗi người ta ?... Vậy anh xin lỗi lại em nhé.

Chàng nghĩ. « Cái sức mạnh của phụ nữ ! Chỉ một cái nhìn của họ đủ làm nổi phong ba; nhưng cũng chỉ một lời của họ đủ giệp yên sóng gió. » Và chàng bảo Oanh :

- Oanh đã xin lỗi mà hấn không tha thứ cho anh thì họa chẳng hấn có là người rừng.

Chàng phá lên cười làm Liên cũng cười theo. Oanh sung sướng đỏ mặt vì câu nịnh khéo của anh :

- Anh chỉ được cái pha trò.

- Nếu ở đời chỉ có toàn những thiếu nữ như hai quả bóng tròn anh dạy nằm thẳng bằng trên mặt nước ban nãy thì trật tự mất hết, mà hòa bình không còn. Phải không cô Liên ?

Liên đáp :

- Anh nói thì bao giờ chẳng phải. Nhưng việc anh đã tạm xếp xong. Còn việc em nhờ anh thu xếp hộ. Đây này, bây giờ hình như Đoan đến đằng bà dì ghẻ và cô em gái Huế. Vậy anh bảo em nên xử trí ra sao ? Đến đây

cùng ở với Đoan nghiêm nhiên như người vợ chính thức, hay cứ ở đây với các anh ?

Cảnh chưa hết tức giận Đoan. Và nay bao nhiêu tâm tình của chàng đã bị Lan-Hương chiếm đoạt, nên đứng trước Liên, chàng thấy rùng rùng. Và chàng tàn nhẫn đáp lại Liên :

- Đó là việc riêng của anh Đoan và của Liên. Phải tự xử lấy chứ !

- Nếu thế thì em còn hỏi anh làm gì ?

- Phải đừng hỏi là hơn.

Liên ngồi phịch xuống ghế, mở hộp thuốc lá thơm lấy một điếu đánh diêm hút. Cảnh hỏi :

- Có uống một cốc rum trước khi đi tắm nước ngọt không ?

Liên cười :

- Ý chừng anh giục em đi tắm. Vậy đi.

Nàng vút điếu thuốc lá ra vườn, rồi vào nhà trong. Oanh cũng theo vào.

Ngồi một mình, Cảnh lại theo đuổi những ý nghĩ bỏ giờ : « Thôi, cứ để mặc kệ số mệnh làm việc là hơn hết. Nếu số mình với Lan-Hương phải dằng buộc với nhau, thì mình cũng đành chịu. Chứ biết sao. »

Có người gọi cổng. Cảnh đứng dậy rón nhìn ra. Một người đầy tớ gái giơ ra phong thư và nói :

- Có thư của quan đốc con gửi cho quan cử. Có phải đây là nhà quan cử không ạ ?

- Ai bảo chị thế ? Đây là nhà tôi. Nhưng cứ đưa thư đây.

Cảnh chạy ra cổng đỡ lấy cái phong bì.

- Bấm quan, quan con dặn đợi thư giả nhời.

Cảnh mỉm cười :

- Chị người ở đây, phải không ?

- Già.

Cảnh thì thầm : « Thảo nào ! » Rồi mở thư ra nhẩm đọc :

- Chị về nói chúng tôi xin đến ngay nhé, chàng mỉm cười vui sướng bảo đưa ở gái.

Oanh và Liên mặc pyjama ra hiên, thấy Cảnh nằm dài trên ghế mây nhìn trần huýt sáo. Liên hỏi :

- Đã khoái trí điều gì thế kia ?

Cảnh bảo nàng :

- Thu xếp xong rồi.

- Thu xếp cái gì thế ?

- Cái việc của Liên ấy mà.

Liên ngơ ngác :

- Việc của em.

- Ủ, cái việc mà ban nãy Liên không biết xử ra sao

ấy mà... Nghĩa là Liên chưa biết nên ở đây hay ở đằng kia ấy mà.

- Vậy sao ?

- Đây này, đọc mà xem.

Liên cầm thư đọc :

Chiều nay mời tất cả lại đằng này ăn cơm. Không được một ai từ chối cả đấy.

Tút bút : cần nhất các anh phải coi Liên như người vợ chính thức của tôi. Tôi đã trót nói với bà trẻ như thế mất rồi.

Liên không giấu nổi sung sướng. Má nàng bùng bùng đỏ. Mắt nàng âu yếm nhìn Cảnh. Sự yêu đương làm nàng thẹn thùng bẽn lẽn. Nhưng Cảnh không để ý đến. Chàng chỉ nghĩ tới một Lan-Hương.

- Lan-Hương độ mười bảy hay mười tám là cùng.

Liên giọng đắc thắng :

- Phải, độ ngần ấy là cùng. Một cô nữ học sinh, một cô em bé... bé bỏng.

Nàng hỏi Cảnh :

- Chẳng rõ tuổi ấy thì đã biết gì chưa nhỉ ?

Cảnh giọng hơi gắt :

- Biết gì ?

- Biết ái tình là gì chưa ?

- Rõ hỏi lẫn thân ! Nhưng đi trang điểm, để còn đến villa Lan-Hương. Không thấy Oanh đi sửa soạn rồi đây à ?

Liên cười tàn ác :

- Người cần sửa soạn trang điểm nhất có lẽ là anh.

Cảnh hơi khó chịu, lặng thinh quay đi. Chàng vào phòng riêng thay quần áo. Chàng suy nghĩ đến ba phút trước khi chọn bộ y phục vừa ý. Về sau chàng quả quyết mặc bộ short thường và đi dép da. Đứng trước gương tủ, chàng tự ngắm nghía, mỉm cười, vì thấy mình trẻ và đẹp, điều mà chàng nghĩ đến luôn nhưng không lần nào thực lưu ý tới bằng lần này. Lần này, chàng cho trẻ và đẹp không những đối với phụ nữ là những điều kiện không có không được, mà cả đối với nam nhi cũng cần thiết cho đời sống sung sướng, hơn thế, cho đời sống vất vả. Tư tưởng ấy thành hình bằng tiếng Pháp khiến chàng ngờ đã đọc ở một quyển sách nào, của Anatole France chẳng hạn. Chàng vẫn thích Anatole France, thích một phần vì văn đẹp, nhưng nhất vì Anatole France là một nhà văn hoài nghi, không tin đời có một thứ gì đáng kể,

đáng tha thiết, ngoài nhan sắc và ái tình nhục dục. Cảnh tự nhận mình và bọn mình là tín đồ của Auatole France, và cái tôn giáo khoái lạc vô tôn giáo kia.

Nghe có tiếng Bản và Thứ ở hiên, Cảnh đi ra, óc đầy những tư tưởng đẹp đẽ của Aunatole France. Chàng bảo hai bạn :

- Chuyến này về Hà-nội phải mua thêm cho đủ hết tác phẩm của Anatole France mới được... Thanh niên không biết yêu Anatole France là một thanh niên vút đi.

Thứ cười :

- Một dạo đã có một thanh niên Kiều, nay anh lại muốn có một thanh niên Anatole France.

Liên ở phòng bên ra, ngắt đứt câu truyện :

- Thôi xin các anh đừng giở văn chương ra nữa, chối tai lắm. Anh Bản và anh Thứ vào tắm nước ngọt mau rồi còn đi.

Bản hỏi :

- Đi đâu ?

- Vậy ra anh chưa biết gì. Bà trẻ nhà em mời các anh và chị Oanh đến xơi cơm chiều.

Bản ngơ ngác :

- Bà trẻ nhà chị ?

Thứ thêm :

- Chị Liên mà có bà trẻ ?

Cảnh giảng nghĩa :

- Bà trẻ anh Đoan, tức là vợ lẽ cụ Quản ấy mà.

Thứ mỉm cười :

- À ! ra thế !

Cảnh, hai tay vịn vai Bản và Thứ ghé tai nói thầm :

- Đoan dặn phải coi như Liên là vợ anh ấy vì anh ấy đã trót nói thế với bà trẻ.

Bản và Thứ cùng bật cười.

- Chỉ sợ giầu đầu rồi lại hở đuôi thôi.

- Vậy đi tắm nước ngọt, gằn sáu rưỡi rồi, chẳng còn sớm gì đâu.

Liên bữu môi bực tức nghĩ thầm :

- Anh chàng chỉ nóng ruột gặp mặt cô ả.

Sự thực, từ lúc nhắc thấy Lan-Hương, Cảnh không còn lưu ý gì tới Liên nữa. Không một chút tình cảm lộ

ra trên nét mặt chàng, khi đôi mắt đăm đăm đuổi của Liên nhìn thẳng vào mắt chàng. Liên bực tức nghĩ thầm : « Bọn đàn ông họ bạc tình hết !... Mình phải làm phúc bảo cho cô em có thân thì lo... Đụng vào những ông tướng này chẳng vỡ cũng sứt mẻ. »

Lát sau, năm người cùng đi đến biệt thự Lan-Hương.
Thứ hỏi :

- Không biết Đoan kêu bà trẻ là gì nhỉ ?

Liên đáp :

- Là bà trẻ chứ còn là gì nữa.

- Chẳng lẽ lại nói : Thừa bà trẻ, tôi thế này, thừa bà trẻ tôi thế nọ ư ?

- À ! nói với bà ấy thì phải : « thừa bà » thôi chứ.

Oanh cãi :

- Thừa dì chứ lì.

Bản mỉm cười nhìn nàng :

- Thời buổi này còn ai xưng dì ghê bằng dì nữa. Một là người ta kêu là bà, hai là người ta gọi là chị !

Đoan đứng đón ở cổng biệt thự. Chàng khe khẽ dặn lại một lần nữa :

- Nhớ đấy nhé, coi Liên là vợ mới cưới của tôi nhé. Bà ấy lại có tính đạo đức khó chịu. Nếu bà ấy biết Liên là tình nhân của tôi...

-... Thì có lẽ bà ấy đuổi em đi chẳng ? Có phải thế thì để em lại ở đằng anh Cảnh.

- Liên hậm hực thêm luôn. Đoan chữa :

- Không phải thế... Nhưng anh nhận em là vợ càng hay và dễ xử cho em chứ sao !

Nhưng bà trẻ đã đứng trên sân hiên vịn lan can nói ra :

- Chào các ông. Xin mời các ông vào chơi.

- Không dám, lạy bà ạ.

Cảnh nhìn lên. Đó là một người đàn bà khoảng bốn mươi, mặt trông còn tươi tốt, chưa mang mấy chút dấu vết tàn phá của thời gian. Người đàn bà ấy khi tuổi trẻ, hẳn phải xinh đẹp dịu dàng. Nay tuy má có hơi phình phính xệ xuống, thân thể có hơi phì nộn, nặng nề, bà vẫn giữ được dáng điệu tha thướt dễ yêu của một cô gái Huế. Nhất là đôi mắt phượng trước kia chắc sáng và trong, y như đôi mắt của Lan-Hương ngày nay. Bà cũng

vấn tóc trần như Lan-Hương lúc ban chiều. Cảnh không thấy lẫn những sợi tóc bạc mà có lẽ bà đã để người hầu bắt đi rất cẩn thận.

Bà quay vào phía trong, gọi :

- Em Hương ! có khách.

Lan-Hương khoan thai bước ra, nghiêng đầu chào, rồi từ từ bước xuống vườn, đi ra cổng. Đoan giới thiệu với em :

- Anh Cảnh, anh Bản, anh Thứ bạn của anh, cô Oanh, em anh Cảnh, còn đây là chị Đoan.

Lan-Hương cúi đầu chào từng người sau mỗi lời giới thiệu. Đến lượt Liên, nàng mỉm cười một cách bí mật, khiến Liên không hiểu nàng có ý nghĩ gì về mình. Mọi người lên sân hiên. Đoan đi liền bên Lan-Hương, vẻ mặt rạng rỡ, tự phụ và sung sướng có một cô em gái đẹp. Cảnh không tưởng tới tình anh em của hai người. Chàng chỉ thấy Lan-Hương đẹp, và Đoan bạn chàng có điểm phúc được thân mật với nàng hơn mình. Vì thế, chàng bực tức ghen ghét với bạn, và sự bực tức ghen ghét lộ trên mặt chàng, nhất chàng lại nhận thấy Lan-Hương như không lưu ý tới chàng, hơn thế, như không biết rằng có một người tên là Cảnh đã khiến được tất cả các thiếu nữ ngoài bãi biển phải cảm động, hồi hộp. Chàng sinh ra ngờ vực cái sức quyến rũ của chàng. Ở

hiên, bên cửa ra vào, đặt một cái mắc có gương. Cảnh dừng lại vài giây liếc nhìn ảnh mình : chàng thấy chàng dữ tợn quá.

- Các ông ngồi chơi ngoài sân hiên cho mát.

Lan-Hương tiếp luôn lời mẹ :

- Già, ngồi ngoài terrasse cho mát.

Nàng vặn sáng hai ngọn đèn điện trong hai quả bóng mờ trên lan can. Một làn ánh dịu. Lan-Hương đứng xây lưng vào một chiếc bóng đèn. Một đường tia sáng bọc lấy cái đầu vắn tóc, và đánh bóng mờ khuôn mặt đều đặn. Cảnh so sánh nàng với một bức tranh ảnh tôn giáo. Và cảm động làm chàng lặng lẽ một hồi lâu trong khi mọi người nói truyện.

Ai nấy đã ngồi, Cảnh vẫn đứng sững như gấn chân xuống nền xi-măng.

- Kia, mời ông ngồi xơi nước.

Cảnh không nghe thấy lời chào của bà trẻ. Lan-Hương ngừng lên thấy Cảnh nhìn mình trừng trừng thì bẽn lẽn nói :

- Má em mời... ông xơi nước.

- Tôi không dám, xin mời bà, mời cô.

Chợt nhận thấy mình vẫn đứng vịn tay vào thân ghế, với một dáng bộ buồn cười, chàng vội ngồi xuống nâng chén nước đưa lên môi.

- Thế nào ? Anh Cảnh nghĩ sao ? Xin cho biết tôn ý.

Câu truyện đương ở trong phạm vi việc học của phụ nữ. Nhân Thứ hỏi Lan-Hương về niên học của nàng, bà trẻ đã trả lời đỡ con gái rằng nàng đương ở năm thứ tư thì xin nghỉ, nói học cốt để biết, chứ không cốt đậu bằng nọ bằng kia, mà học gần hết bốn năm cao đẳng tiểu học rồi thì cũng như đậu xong bằng thành chung. Bản muốn được lòng ý trung nhân liền cãi rằng Lan-Hương nghĩ thế là sai vì thi đậu không phải chỉ cốt để được bằng nọ bằng kia, mà còn để xem học lực của mình đã tới trình độ bằng ấy chưa. Và chàng đã tiếp :

- Như cô Oanh chẳng hạn, có phải cô thích được gọi là cô tú đâu, cô chỉ cốt biết chắc rằng trình độ học vấn của mình đã tới mực trung học, thế thôi.

Cảnh đã không nghe thấy một tiếng trong câu truyện, giữa lúc chàng mơ mộng nhìn Lan-Hương. Nhưng vì thói quen xã giao, chàng nghĩ ngay ra được một câu trả lời mập mờ :

- Tôi chẳng có ý kiến gì về vấn đề ấy cả.

- Và chàng uhin Liên như để cầu cứu. Lan-Hương cúi xuống chén nước mỉm cười. Cảnh thấy tất cả sự chế nhạo của một thiếu nữ trong cái mỉm cười bí mật ấy. Sự thực, nàng chỉ cười vì bẽn lễn, vì thấy có mình trong câu truyện mà nàng không thích người ta bàn đến mình. Cảnh bỗng trở nên táo bạo : một luồng tư tưởng bất chính vừa chạy qua tâm trí chàng. Chàng dăm dăm nhìn Lan-Hương và nói :

- Nếu hỏi ý kiến tôi về cô Lan-Hương thì tôi quả quyết trả lời rằng cô đẹp lắm, đẹp lắm lắm, đẹp dịu àng, đẹp âm thầm, đẹp huyền ảo.

Cái mỉm cười của Lan-Hương vừa ngừng lại, người ta chỉ thấy trên nét mặt nàng một sự trang nghiêm lạnh lùng. Oanh lo lắng cho sự thất bại của người anh yêu mền liền đỡ lời :

- Ban nãy em quên không giới thiệu với chị rằng anh em là một thi sĩ.

Ai nẩy phá lên cười và Lan-Hương cũng mუმ mუმ cười theo, cười không phải vì câu nói đùa nhưng vì ngượng ngùng. Cái bẽn lễn cái ngượng ngùng của Lan-Hương, Cảnh vì mất hết sáng suốt chỉ cho là sự ít lời, sự khinh khỉnh đối với chàng, đối với một mình chàng : chàng đã quen thấy mình là trung tâm điểm của những cuộc hội họp, trong đó có phụ nữ.

Chàng sắp sửa thốt ra những câu quá xỗ xàng thì may cho chàng, người nhà ra mời vào phòng ăn.

VI

Qua năm ngày rồi mà Cảnh không đi xa hơn một bước trên con đường quyến rũ. Lan-Hương vẫn điềm nhiên, lãnh đạm. Hơn thế, Lan-Hương vẫn như không biết có sự quyến rũ, không biết có sự nguy hiểm quanh mình. Tựa con chim sơn ca xinh xắn bình tĩnh đứng hót trên đám cỏ xanh tươi không màng tưởng tới con rắn độc đang ngăm ngăm lóe thân dưới cỏ.

Cảnh thì không lý luận nữa không xét xem như trước rằng nên đem thứ ái tình nào để đổi đãi Lan-Hương : ái tình chân thật và lâu dài hay ái tình tạm bợ và ích kỷ. Chàng chỉ mê man yêu và mê man thất vọng. Đến nỗi vì lười biếng, và nhất là vì cái thói quen đặc thắng dễ dàng, chàng đã toan bỏ không theo đuổi Lan-Hương nữa, như người đi săn chán nản giữa rừng bỏ một con hươu quý. Chàng nhu nhược tự an ủi : «Chà ! Ở đời thiếu gì ! Chán vạn cô còn đẹp hơn Lan-Hương. » Lòng tự ái của chàng bị xúc phạm thì chàng báo thù lại bằng sự lãnh đạm, bằng sự khinh bỉ nữa. Thế nào chàng cũng phải báo thù. Và chàng nghĩ ra rất nhiều cách để toại nguyện, cũng như trước kia, chàng tìm cách toại lòng yêu.

Nhưng sáng nay gặp Lan-Hương một mình đi từ trên núi xuống, bao ý định tàn ác của Cảnh tiêu tán hết. Khác nào làn sương u ám tan đi dưới ánh mặt trời mới mọc.

Chàng cắt mũ nghiêng đều chào. Lan-Hương ngả đầu đáp lễ.

- Thưa cô, tôi xin đưa hầu cô về nhà.

- Gi... ạ.

Tiếng giả Cảnh nghe như có ý nghĩa từ chối. Nhưng dịu dàng biết bao ! Chàng lại gần sát Lan-Hương thì thầm :

- Thưa cô, hình như cô giận tôi lắm.

Lan-Hương im lặng trong mấy giây như để nghĩ ngợi kỹ càng, rồi nhìn thẳng đáp :

- Thưa không... ông làm gì mà tôi giận ông ?

- Vì những câu truyện tôi thuật trước mặt cô... Có lẽ cô cho là tôi... khiếm lễ.

Sự thực, những câu truyện ấy cũng có phần dữ dội, những câu truyện mà lúc cao hứng Cảnh đã thuật lại để làm duyên làm dáng với đám phụ nữ. Chính chàng nay cũng nhận thấy mình đã quá táo bạo, quá trắng trợn, và hơn nữa, không phải không có thâm ý, không có tà tâm. Chàng nhớ nhất câu truyện về sự vô lễ đối với phụ nữ. Hôm ấy, Liên trước mặt mọi người, nói với Đoan rằng buổi trưa ở ngoài bãi biển có một anh nhìn nàng một cách quá chú ý rồi hấn ta tới gần tán tỉnh ; nàng sợ quá,

vì bảy giờ bãi biển vắng ngắt mà người kia mắt long sòng sọc và cứ sán mãi lại như có ý muốn ôm chầm lấy nàng ; nàng cuống quýt giả vờ tập thể thao cầm đầu chạy miết lên phía đường.

Để mọi người bàn luận chán về vấn đề kính trọng phụ nữ về sự vô giáo dục của một số ít đàn ông, và khi ai nấy đã trút hết lòng tức giận của mình ra rồi Cảnh mới thông thả nói :

- Những tư tưởng sáo ấy sai lầm và giả đạo đức ráo. Tôi thì tôi cho rằng cái mà các anh cho là vô lễ đối với đàn bà chỉ là sự trân trọng tuyệt đích đối với họ. Vì không có sự tôn sùng nào làm cảm động đàn bà, làm họ tự phụ, làm cho họ sung sướng bằng cách tỏ cho họ thấy mình thèm muốn họ.

Rồi chàng thuật lại câu truyện mà Anatole France đã kể cho một người đàn bà quý phái nghe : « Một nàng công chúa Y-pha-nho về thế kỷ thứ mười bảy bảo một người bạn rằng nếu một người đàn ông may mắn được gặp nàng ở một mình trong một căn phòng vắng mà không ôm nghiêng lấy nàng thì nàng sẽ cho đó là một sự xúc phạm lớn đối với nàng và nàng sẽ đâm chết tươi. Tiếc rằng người nàng hầu cứ luôn luôn ở bên cạnh công chúa, khiến công chúa chưa có dịp được thí nghiệm sự tôn sùng đặc biệt và tột đích của đàn ông đối với nàng.»

Câu truyện đã làm bọn phụ nữ ngượng ngùng im lặng. Nhưng nay nhớ lại, Cảnh còn lấy làm vui thú rằng đã trêu tức được Lan-Hương, vì hôm ấy cũng như những hôm trước, Lan-Hương chỉ đáp lại chàng bằng những lời

cứng cỏi, cộc lốc, trong khi nàng nói truyện rất đậm đà với Bản. Có lẽ vì Bản là ý-trung-nhân của Oanh mà nàng vừa quen đã bắt đầu yêu mến thân mật ngay. Cũng có lẽ nàng có một ý kiến riêng gì đó. Dầu sao nàng đã làm cho Cảnh cáu kỉnh và đã kể câu truyện mà nàng cho là dâm đẳng kia.

- Thừa cô, người ta thường nói muốn sống sung sướng cần phải biết quên, cần phải dễ quên. Tôi xem ra cô dễ quên lắm, vậy hẳn là cô sung sướng.

Lan-Hương dừng lại ở giữa đường giốc và nhìn qua cảnh phi lao ra làn nước biển xa. Mơ mộng nàng đáp :

- Cái đó cũng tùy.

Cảnh không hiểu nghĩa câu trả lời. Chàng không rõ Lan-Hương muốn nói : tùy từng việc, tùy từng trường hợp, hay tùy từng người. Nhưng hỏi lại thì chàng cho là không tiện. Chàng chưa thấy mình rụt rè như thế bên cạnh một thiếu nữ bao giờ. Và chàng bực tức tự giận.

Yên lặng kéo dài. Cảnh khó chịu hỏi cho có truyện :

- Cô còn ở trong này lâu ?

Trái với sự ước đoán của chàng, Lan-Hương trả lời rất căn kẽ. Nàng nói đã nhỏ lại đặc giọng Huế, khiến Cảnh khó khăn mới theo được truyện. Nhưng chàng sung sướng vì phải luôn luôn ghé gần vào mặt nàng để cố hiểu. Dầu sao chàng cũng nhận được đại ý : Lan-Hương sẽ cùng mẹ ở hẳn Sầm-sơn vì nay nàng không bận học nữa. Nàng không thích ở Huế vì Huế buồn lắm, nhất Huế lại xa Hà-nội quá. Nàng rất thích Hà-nội vì thấy Hà-nội đẹp lắm, tuy lần cuối cùng ra Hà-nội nàng mới mười hai tuổi. Nàng vẫn còn nhớ những cảnh đẹp của Hà-nội, nhất là Hoàn-kiếm, Hồ-tây, Gô-đa, chợ Đồng-xuân. Ở Sầm-sơn nàng sẽ ra chơi Hà-nội được luôn ra thăm cha nàng, ra xem hội chợ, ra dự chợ phiên, ra xem các phòng triển lãm, sẽ có nhiều dịp để ra Hà-nội.

Cảnh đã toan cứ im lặng mãi để uống những lời nói êm dịu, thơm tho của nàng. Nhưng bỗng nàng ngừng lại, rồi hỏi Cảnh :

- Thưa ông Hà-nội bây giờ có thay đổi nhiều không ?

- Thưa cô, so với sáu năm trước, khi cô ra chơi, thì Hà-nội ngày nay khác hẳn. Biết bao nhiêu nhà kiêu mới mọc lên như nấm. Nhưng chỉ ở hai đầu thành phố mà thôi. Còn hồ Hoàn kiếm và nhà Gô-da của cô vẫn như

xưa, nhất là hồ Hoàn-kiểm thì bao giờ cũng đẹp, cũng đầy những thiếu nữ xinh tươi sáng chiều dạo mát quanh hồ...

Lan-Hương mỉm cười ngắt lời :

- Nghe nói ông và anh Đoan em quen biết nhiều các cô Hà-thành lắm, quen biết thân mật nữa.

Nàng đã gọi lòng tự ái của Cảnh. Chàng sung sướng đỏ mặt. Và chàng ngập ngừng hỏi lại :

- Ai bảo cô thế ?

Nàng như nói lảng :

- Anh Đoan em thì tệ quá. Ai lại thân danh ông thầy thuốc, trách nhiệm nặng nề trong tay mà chỉ nghĩ đến chơi bời thỏa mãn, có thể cho thế là có tội với xã hội được.

Cảnh kinh ngạc nhìn Lan-Hương :

- Cô đạo đức lắm nhỉ !

- Không phải em đạo đức, nhưng thấy đám thanh niên sống không mục đích hay với cái mục đích độc nhất là sự chơi bời phóng lãng thì em ghê sợ... cho họ quá, và tiếc cho họ nữa... Những bậc thanh niên trí thức như anh Đoan em mà chịu làm việc, làm việc với lòng

tín ngưỡng thì... hay biết bao, có ích cho đồng bào biết bao!

Cảnh cho Lan-Hương hơi khó chịu. Nhưng liếc nhìn người đẹp, đẹp một cách nũng nịu, chàng không thể giận được. Và chàng trả lời đánh trống lảng :

- Anh Đoan chẳng làm việc mà lại là chủ một bệnh viện lớn.

- Làm chủ không phải là làm việc. Còn ông, ông đã nghĩ làm công việc gì chưa ?

Lần này thì Cảnh giận thật. Chàng chau mày nghĩ thầm : « Tôi làm gì thì dễ phải nhờ cô dạy bảo chẳng ? » Và chàng cúi kính đáp :

- Cô hỏi tôi định làm gì à ? Thưa cô, tôi định lấy vợ.

Lan-Hương thản nhiên như không biết rằng Cảnh nói xược :

- Đối với anh Đoan em thì lấy vợ cũng là một việc khó.

Cảnh mỉm cười :

- Anh Đoan chả có vợ rồi là gì ?

Lan-Hương cũng mỉm cười :

- Thế gọi là vợ sao được ?

Rồi như chợt nhớ ra một điều gì, nàng nhìn ra biển nói.

- Em xin lỗi ông, em phải đi đằng có chút việc.

Nàng trang nghiêm ngả đầu chào. Cảnh đáp lễ rồi đứng lại ngơ ngác nhìn nàng rẽ ra phía biển. Chàng lẩm bẩm nói một mình : « Kiểu cách và kiêu hãnh. » Lòng hiếu sắc của chàng thì thăm tiếp liền : « Nhưng mà đẹp.»

Cảnh lững thững trở về nhà. Oanh, Thứ và Bản ngồi ở hiên nói truyện. Thoáng nghe thấy mấy mẩu câu bên lễn, dịu dàng,... ngây thơ đấy chứ ! », Cảnh tiến vào cười mát nói :

- Phải ! Ngây thơ ăn người.

Oanh hỏi :

- Anh bảo ai cơ ?

- Bảo tất cả các thiếu nữ ngây thơ chứ bảo ai !

- Cả em ?

- Em không ngây thơ. Vì em thẳng thắn, không kiêu

cách; không đạo đức giả, không đoan trình rởm, không...

Cảnh ngừng lại, không tìm được chữ tàn tệ hơn. Oanh hỏi :

- Gì nữa ?... Không biết anh tức tối ai thế ?

Cảnh ném mũ lên trên mắc. Chiếc mũ dạt rơi, chàng cũng chẳng buồn nhặt, lại ngồi phịch xuống ghế, hằn học nói :

- Chẳng tức ai cả. Nhưng mai về Hà-nội.

- Mai về Hà-nội ? Tại sao thế ?

- Tại chán Sầm-son. Năm hôm rồi còn gì mà chẳng chán !

Oanh cười : :

- Thế mà em cứ tưởng ai chán thì chán chứ anh không thể chán Sầm-son được đấy.

- Sao anh lại không thể chán Sầm-son được ?

- Vì ở Sầm-son có một người lưu ý đến anh một cách rất cảm động.

Cảnh mỉm cười, hy vọng :

- Người ấy là ai thế, em ?

- Là ai, anh thừa biết lại còn vờ hỏi.

- Anh không biết thực đấy mà.

Cảnh vừa trả lời, vừa ra cúi nhặt mũ treo lên mắc. Sự sung sướng đột nhiên và bỗng bặt làm chàng hồi hận rằng mình đã có những ngôn ngữ và cử chỉ cáu kỉnh vô lý. Oanh đứng dậy đi ra vườn, cốt không để Bản và Thứ nghe được câu truyện kín của anh, Cảnh theo ra, hỏi :

- Lan-Hương, phải không em ?

- Chứ còn ai vào đấy nữa !

- Lan-Hương có nói gì về anh không ?

- Lan-Hương có nói nhiều lắm. Chẳng hạn Lan-Hương bảo anh cần phải lấy vợ ngay...

Cảnh cười :

- Bậy !

- Thực đấy mà, Lan-Hương bảo anh đương cần phải có một người đàn bà kèm bên cạnh, hoặc một người đàn bà yêu anh sâu xa, nghĩa là một người mẹ, hoặc một người đàn bà âu yếm và thành thực thương anh, nghĩa là một người vợ. Vì hiện anh đương ốm, ốm nặng, phải hết sức chăm nom, săn sóc, anh mới khỏi được.

Cảnh vờ trang nghiêm :

- Không có thì anh chết ?
- Tệ hơn thế, anh sẽ trụ lạc.
- Lan-Hương bảo em thế ?
- Lan-Hương còn bảo... Nhưng thôi để anh được yên thân mà về Hà-nội.

Cảnh cười ngượng ngịu :

- Em cứ nói. Có lẽ anh chưa về Hà-nội đâu.
- Thực nhá ! Vậy Lan-Hương bảo một tri thức và một tâm hồn không tầm thường, khi đã xuống thì xuống không biết đến đâu là cùng.
- Nghĩa là Lan-Hương cho rằng anh có một tri thức và một tâm hồn không tầm thường ?

Thứ đứng tựa lan can, nói lớn :

- Truyện gì mà bí mật thế, cô Oanh ?

Oanh bảo Cảnh :

- Thôi đi vào, không họ lại ngờ vực anh.

Và nàng chạy về chỗ cũ. Cảnh thong thả đi theo vào, lòng bất mãn, chàng khao khát nghe nói đến Lan-

Hương. Luôn mấy hôm nay chàng thường gọi truyện Lan-Hương. Thà nghe người ta dèm pha Lan-Hương còn hơn là lúc nào cũng lặng lẽ âm thầm đầy Lan-Hương trong lòng, mà không được cùng ai trò chuyện. Bản thực thà hỏi Cảnh :

- Anh về Hà-nội ?

Cảnh cố làm ra tự nhiên :

- Vâng, tôi định mai về, nhưng cũng chưa lấy gì làm chắc.

- Anh về thì chúng tôi cũng xin về.

- Thế thì tôi không về vội, để các anh ở lại chơi. Phải không em Oanh ?

- Phải lắm. Vậy mời anh ngồi chơi xơi nước mà nghe một câu truyện triết lý của nhà văn Lê-Thứ. Nếu anh Thứ không còn nhớ chỗ ngừng lại, em sẽ nhắc. Hình như anh đang nói những đức tính bên lên ngậy thơ cũng chỉ là một thứ vỏ giấy để bọc lấy cái tôi... Rồi gì nữa ?

Thứ mỉm cười :

- Vâng chính thế. Anatole France nói.

Cảnh vội reo :

- Anatole France vạn tuế ! Nhưng bây giờ, trời đẹp lắm, và tôi sung sướng quá. Tôi chắc em Oanh và các anh cũng cùng một cảm tưởng như tôi. Vậy xin anh Thứ hãy tạm gặp Anatole France của anh lại mà ra bãi biển cùng nhau chúng ta tắm ánh nắng, và thở không khí trong sạch.

Tiếp liền, chàng cất giọng ca huyền thiên chẳng theo một nhạc điệu nào :

« Cùng nhau ta tắm ánh mặt trời,

Hô hấp làn không khí thanh thoi. »

Và khoác vai hai bạn dìu ra đường.

Oanh theo sau lắc đầu lẩm bầm :

- Đến dễ buồn nản ! Cũng đến dễ vui sướng !

VII

Sau bốn tháng, biết bao sự thay đổi trong đời thể chất cũng như trong đời tinh thần của Cảnh. Hai sự rõ rệt nhất là hai cái kết quả bất ngờ : một là Cảnh sắp lấy vợ và vị hôn thê của chàng là Lan-Hương. Hai là Cảnh đã thi đậu xong bằng cử nhân. Chàng hầu như thể suốt đời theo chủ nghĩa độc thân, thì nay chàng lập gia đình. Chàng nhất định làm sinh viên mãi mãi thì nay chàng đã tốt nghiệp và từ giã nơi trường Luật.

Nhưng sự thay đổi lớn nhất là sự thay đổi tính tình, lười biếng, bẽ bộn, Cảnh trở nên chăm chỉ, ngăn nắp. Nhẹ dạ, chàng trở nên thận trọng, trang nghiêm. Và chàng cho ngay rằng ái tình đã đẩy một cuộc cách mệnh quyết liệt trong người chàng. Từ nay với một tâm hồn mới, chàng sẽ sống một đời mới cùng một người vợ yêu mến với đàn con ngoan ngoãn, nét na mà sau này chàng sẽ có và sẽ đem hết cả kinh nghiệm ra nuôi nấng, dạy dỗ. Đời phải đâu chỉ có một mục đích chơi bời ồ ạt như chàng vẫn tưởng ?

Cảnh cảm thấy mình sung sướng hơn trước nhiều. Trước kia chàng cũng sung sướng nhưng đó là sự sung sướng huyên náo, không một chút trật tự, trái hẳn với sự sung sướng hiện giờ, sự sung sướng bình tĩnh, có nghĩa lý, có suy xét, nhất là không bộn vắn dục của cuộc đời giả dối.

Có được những tình tình trong trẻo ấy và cái quan niệm lành mạnh ấy về đời sống, vẫn biết đó là công của ái tình. Nhưng chí khí không phải đã không dục vào một phần lớn, chí khí tiềm tàng chưa mất hẳn.

Khi thấy không quyến rũ Lan-hương được bằng sự trẻ trai, bằng sự sa hoa và lịch thiệp, Cảnh đã đổi chiến lược : đem ái tình lãng mạng thay vào ái tình vật chất. Chàng nghĩ thầm « Dẫu đi đường nào thì rồi cũng đến chỗ kết cục, là cuộc gặp gỡ của hai cặp môi, của hai xác thịt. »

Và chàng bắt đầu thi hành cái chương trình giáo quyết của chàng : viết cho Lan-hương những bức thư đi từ sự kính trọng lễ phép tới sự yêu đương nồng nàn. Lan-hương đáp lại bằng những lời trước còn lãnh đạm, sau dần dần trở nên thân mật tuy vẫn đoan chính, và có khi đạo đức nữa, điều mà thoát tiên Cảnh không thể tha thứ cho Lan-hương được. « Ai lại mới mười tám tuổi đầu mà đi thuyết đạo đức bao giờ ! ». Song những bức phúc thư của chàng lại có những lời đạo đức gấp bội. Đọc lại thư trước khi gửi đi, chàng cười lớn nghĩ thầm : « Cần gì đạo đức hay giả đạo đức, quý hồ được Lan-Hương. »

Chính sự đùa nghịch ấy, chính cái mưu cơ ấy đã đưa Cảnh đến một kết quả bất ngờ : chàng đã thành thực yêu Lan-Hương, yêu một tâm hồn đẹp đẽ như chàng đã yêu một thân thể đẹp đẽ. Rồi để tỏ với Lan-Hương rằng

mình không phải là người như Lan-Hương tưởng lầm, chàng đã quả quyết trở lại với đời sống thanh khiết và có trật tự mấy năm trước.

Nhớ lại những tháng vừa qua, Cảnh còn tưởng đó là một giấc mộng. Xưa nay chàng vẫn có thói quen chiêm bao như thế : hễ ban ngày chàng làm một điều xấu, một điều ác thì ngay đêm hôm ấy, trong một giấc chiêm bao trái ngược, chàng trở nên một người phi thường, chuyên làm điều thiện. Một lần chàng lừa dối một thiếu nữ ngây thơ đã quá tin những lời khéo léo của chàng. Tức thì chàng mộng thấy mình vì muốn cứu thoát một thiếu nữ mà phải đánh nhau với mười tên du đảng : kết cục chàng thắng và đem được người bị nạn đến trả cha mẹ nàng.

Cảnh cho đó là việc làm của tiềm giác. Nhưng lần này, chẳng lẽ những việc đã xảy ra trong bốn tháng vừa qua đều đã do tiềm giác chỉ huy. Và chẳng lẽ mình mộng liên miên như thế, và như thế mãi. Cảnh chợt như tỉnh trong một giây và lo lắng nghĩ thầm : « Nếu Lan-Hương đã không cương quyết nếu Lan-Hương đã dễ dàng... thì... trời ơi ! » Chàng không dám nghĩ tiếp, sợ xúc phạm đến người yêu đáng kính.

Tâm trí chàng rời Lan-Hương ra để tự giải phẫu tới bản năng của chàng. Và chàng tự phụ kết luận : « Chẳng lẽ bản ngã mình lại kém cỏi đến nỗi một sự kích thích

của ngoại vật đã có thể biến cải được. Không, quyết không. Sao ta lại không có thể có một căn bản tốt đẹp, một chí khí vững vàng. Chính thế, chính nhờ về chí mạnh mẽ mà ta đã thành công được cuộc cách mệnh khó khăn của tâm hồn ta. »

Để chứng thực điều đó, Cảnh nhớ lại buổi đi thăm trại thanh niên.

Đêm hôm trước chàng thức suốt sáng, lòng bồn chồn ngò vức, khổ sở. Chàng ngò vức tất cả những hành vi và những ý định tốt đẹp của chàng. Chàng tự cho mình là giả dối, hơn thế, là tự lừa dối mình. Người ta chỉ thành thực khi nào người ta vâng theo mệnh lệnh của xác thịt. Người ta tự kìm lại ? Không, người ta không thể thành thực tự kìm lại bao giờ. Người ta giả dối.

Mà giả dối như thế để làm gì ? Để rồi tự phụ rằng mình đã làm nổi một việc phi thường ? Thì bao nhiêu sự phi thường chỉ toàn là những sự giả dối cả. Giả dối như thế để ăn mày lấy một tiếng khen, của người và của chính mình ? Mình tự khen mình đã giả dối, đã tự lừa đảo mình ?

Trong phút ấy, Cảnh thấy rõ rệt rằng giả dối để được tiếng khen không bằng cứ để bản ngã tự phô diễn ra. Nó xấu thì tự nhiên nó xấu, mà nó tốt thì tự nhiên nó tốt, che đậy mà làm gì ? Và Cảnh cho ở đời không có cái gì

tốt, cái gì xấu. Tốt và xấu chẳng qua chỉ ở sự xét đoán cố hữu, và sai lầm của loài người từ mấy nghìn năm nay mà có. Cảnh nhằm lại những câu tư tưởng của Lão-Tử, nhất là nhớ lại từng trang của Anatole France, và sau hết quay về với ái tình nhục dục của con người.

- Ừ sao lại cho nó là xấu xa, - chàng thâm luận lý - nó là căn bản của vạn vật, nó là điều kiện cốt yếu của nhân loại ; không có nó thì loài người đã bị tiêu diệt từ lâu rồi. Sao lại bài xích nó, coi nó là xấu xa. Không, trái lại, nó rất đẹp đẽ, và ở đời chỉ có nó là thật, là ái tình chân thật, là ái tình như Anatole France đã nói.

Thì ra chỉ vì sự giả dối mà chàng đã sống xa cái đời « thực tế » của chàng, sống xa ái tình nhục thể trong bấy lâu nay. Chàng chợt nghĩ tới câu cách ngôn Âu tây khuyên người ta nên luôn luôn bắt con vật phải cảm mồm. Chàng thấy việc ấy rất khó khăn. Khi người ta khát thì người ta phải uống, khi người ta đói thì người ta phải ăn. Sao khi con vật nó đòi thỏa mãn, người ta lại không cho nó thỏa mãn ?

Ý nghĩ ấy làm Cảnh rùng mình tưởng tới cái di sản tinh thần của nhà chàng : Ông chàng thuở xưa lấy tới sáu vợ và ngoài sáu mươi tuổi còn say mê một cô gái quê mười tám. Cha chàng thì có một vợ thôi, và tuy góa lúc còn trẻ mà vẫn không tục huyền, nhưng đó chỉ là chứng cứ của một đời sống khoái lạc. Không tục huyền

không phải là không đi sâu vào con đường tình dục. Trái lại thế. Vậy thì luồng máu phóng lãng đương chảy, đương bông bột chảy trong huyết quản của mình, ngừng lại làm gì, mà ngừng lại sao được ?

Nghĩ đến cha, Cảnh cảm thấy mình yêu cha lắm. Vẫn biết cha có hai cá tính cách biệt hẳn nhau, trái ngược hẳn nhau, có thể, nói cha là hai người không giống nhau một chút nào : một người làm giàu và một người chơi bời. Nhưng Cảnh chỉ biết có người sau mà không bao giờ gần người trước. Thoáng thấy cha bàn bạc, gặt gồng bọn làm công, hay tính toán tiền nong với bọn khách hàng là Cảnh lảng xa ngay. Cũng có lần Cảnh giúp đỡ cha, nhưng chàng chỉ coi như giúp đỡ một người bạn yêu quý mà thôi : Nhân tiện lên đồn điền săn bắn chàng thu thóc thuê đem về cho cha, hay nhân dịp đi Sầm-sơn nghỉ mát, chàng rẽ vào một vùng xem hộ cha cái đồn điền dạm bán. Thế thôi. Chàng tịnh không tha thiết để ý đến công việc làm ăn của cha bao giờ. Chỉ một lần vì thấy cứ phải chìa tay xin cha từng chục từng trăm để tiêu vật, chàng bàn với em gái yêu cầu cha chia của cho các con để được sống riêng, sống một cách tự do hơn. Người cha cười bảo con trai :

- Để chờ khi nào anh có vợ đã. Nay thì tôi cứ cho anh mỗi tháng một trăm, tùy ý muốn tiêu gì thì tiêu mà

không tiêu thì để dành cũng được. Tiền ấy tôi sẽ trừ vào phần gia tài của anh sau này.

Cảnh cho thế cũng tiện, và đã ba năm nay chàng sống với số tiền tháng ấy, không kể những món tiêu lớn bất thường mà chàng xin cha.

Đó là người cha căn cơ và cần kiệm mà chàng thấy hơi buồn xỉn vì đã từng bè neho với chàng về vài ba chục bạc. Chàng cho cử chỉ ấy không thể tha thứ được, nhất khi người ta lại thu lợi đồng niên có tới ba, bốn vạn, và gần đây, nhờ về sự đầu cơ, lãi tới vài chục vạn trong vòng dăm sáu tháng. Cảnh cũng không oán trách cha : chàng chưa hề bị thiếu thốn bao giờ. Đó là điều chính, ngoài ra, không có chi đáng kể.

Cảnh thấy mình nghĩ lan man xa quá, lại quay về với sự băn khoăn đã nhóm lên và đã âm ỷ cháy, sự băn khoăn của quãng đời quá khứ, thời chàng muốn tự sát, và nay bỗng trở về với chàng trong một đêm mất ngủ, sự băn khoăn về ý nghĩa đời người. Nếu sống chỉ là sống, chỉ là thỏa mãn tình dục, thì việc làm mà chàng đương tự bắt buộc theo đuổi không phải là sống. Và chàng cảm thấy toàn thể chất bỗng nổi lên, và hình ảnh Lan-Hương mờ dần trong ký ức.

Chính sau một đêm huyền não ấy, - sự huyền não của lòng chàng đã che lấp sự huyền não của biển cả, nước

trào dâng - chính sau một đêm dữ dội ấy, chàng nhớ tới câu hỏi của Lan-Hương : «Anh đi xem trại thanh niên chưa ? » Cái trại thanh niên mà chàng đã nghe nhiều người nói đến, và chàng đã hầu quên nhãng, chợt gợi tính tò mò của chàng trong khi chàng đang tìm ý nghĩa của sự sống. Chàng cho bọn thanh niên kia cũng như chàng, cũng đang băn khoăn về đời sống của mình và có lẽ đang thực hành một cuộc thí nghiệm. Hay đó lại cũng là một sự khoa trương, một sự giả dối ?

Cảnh muốn gặp mặt bọn họ ngay, muốn nói chuyện với họ để biết ý tưởng và quan niệm của họ về cuộc đời, và xem họ có quả thực là hạng người chí khí như những lời đồn đại không.

Buổi sáng hôm ấy trời mát. Nhưng vì đêm trước không chợp mắt nên Cảnh ra đi với lòng chán nản và chân tay mỏi mệt. Chàng phải đem hết ý chí ra mới thắng nổi được lòng do dự và tới được đích sau hơn hai giờ cuộc bộ.

Bọn cắm trại tất cả hai mươi người, hai mươi tám thân hùng tráng đầy những bắp thịt rắn chắc dưới lớp da rám nắng sắc nâu già, hai mươi pho tượng đồng mắt cua. Người đoàn trưởng, Cảnh mới quen biết trong kỳ thi luật hồi tháng bảy vừa rồi. Người ấy đến bắt tay Cảnh, dắt chàng đi xem bảy cái lều vải căng thẳng một dãy trên bãi cỏ dưới bóng rặng phi lao, rồi đưa chàng tới

trường luyện tập. Đó vốn là một thửa ruộng chu vi ước chừng ba trăm thước. Bọn lực sĩ đã xuất toàn lực sửa sang trong một tuần lễ thành một trường tập có gần đủ các khí cụ tự chế tạo ra để luyện tập thân thể và có một con đường giải cát chạy vòng quanh ngăn ra từng đoạn bởi những ụ đất, những hào nước, những hàng rào bằng gỗ, để các lực sĩ nhảy qua. Lần lượt mỗi người chạy một vòng. Và trong số, có tới bốn năm người không vượt qua được một vài hàng rào chắn ngang.

Lòng tự phụ của Cảnh bị kích thích. Và tuy còn mệt mỏi, chàng cũng nỗ lực chạy hết một vòng. Khi chàng dừng lại, mặt chàng tái mét, chân chàng run lẩy bẩy, và chàng nằm sòng soài ra đất thở hổn hển.

Lúc rời trường tập về trại, Tuyên - tên người đoàn trưởng - đi bên Cảnh và bảo chàng : « Luyện thân thể là việc phụ, việc chính là luyện chí khí. Tập trôi lợt được hết các món thể thao phòng có khó khăn gì ai rồi cũng tới được. Nhưng ít người có thể bắt thân thể, tự bắt mình phải luôn luôn làm việc theo mệnh lệnh khắc nghiệt của mình, mà mình đã tuyên lên như một lời thề. Sống, chỉ là tuân theo mệnh lệnh của chính mình hay bọn mình. Sống chỉ là thi hành một chương trình mà chính mình hay bọn mình đã vạch sẵn. »

Cảnh mỉm cười hỏi : « Còn sống theo lòng dục vọng, sống theo sự ham muốn của xác thịt ? »

Tuyên đồng dục và trang nghiêm trả lời : «Thế không phải là sống, thế là chết, là đi tới chỗ trụ lạc, đi tới chỗ diệt vong của thân mình, và của nòi giống. Chính để phản lại sự sống giả dối ấy, sự sống lười biếng và ích kỷ của bọn chỉ nghĩ tận hưởng khoái lạc, mà chúng tôi họp nhau lại để sống dưới những kỷ luật nghiêm khắc, trong những công việc nặng nề. »

Chiều hôm ấy, Cảnh từ biệt bọn cấm trại trở về nhà, trí giác ngộ, lòng sung sướng. Chàng bắt đầu trông thấy sáng suốt và tự nhủ thầm : « Phải, nếu sống theo dục vọng thì có khác gì sống như con vật. Sự sống của con người phải cao hơn thế một bậc. »

Chính cuộc thăm trại thanh niên đã rèn luyện chí khí Cảnh và đã giúp một phần vào sự biến cải tâm hồn chàng. Sự biến cải ấy ái tình của Lan-Hương chỉ gợi ra, nhưng nếu không có một chí khí mãnh liệt thì từ giã sao được cái đời trụ lạc mà chàng đã dấn thân vào khá sâu ; thì phá sao nổi cái vỏ đầy những dục vọng, những ích kỷ nó bọc kín mít lấy cái tôi rỗng tuếch, cái tôi nghèo nàn ; thì bao giờ tâm hồn thoát được ra ngoài vòng cương tỏa mà thênh thang bay lên không trung, gõ cùng một dịp, ca cùng một điệu với thiên nhiên. Ôi ! điệu ca khai hoàn ! Ý nghĩ ấy làm Cảnh vui sướng và bông bột yêu đời, yêu cái đời mới vừa bắt đầu ở ngoài và ở trong, một đời thanh cao đáng sống. Và lòng chàng

rung động, xao xuyến về sự biết ơn. Chàng cảm ơn bọn thanh niên, cảm ơn Lan-Hương, tự cảm ơn mình.

Cảnh thấy người nhẹ nhõm như dương cánh bay lên thình không. Và chàng tự hứa ngay hôm sau sẽ bắt đầu một chương trình « sống » nghiêm khắc hơn nữa. « Bây giờ thì đi viết cho Lan-Hương một bức thư để đánh dấu cái phút sung sướng tột điểm này. »

Cảnh lấy giấy bút viết :

Hanoi, ngày...

Em Lan-Hương yêu quý,

Anh đã tìm thấy lẽ sống của anh : Lẽ sống của anh là em...

Vừa viết đến đây thì có tiếng chuông điện gọi công. Tưởng cha về, Cảnh ra cửa sổ nhìn xuống. Trong ánh đèn ngoài đường, chàng nhận thấy một người đầu trần, mặc quần áo trắng dài và có vẻ vội vàng hấp tấp lắm, vì, có chừng vài chục giây đã bấm tới ba hồi chuông. Cảnh yên lặng đứng đợi, tim đập hơi mạnh và mau, vì, lạ lùng quá ! chàng đoán như có việc gì quan hệ sắp xảy ra cho chàng. Một lát, người đầy tớ thông thả đi ra cổng, sỏi kêu rào rạo dưới bước chân uể oải. Người lạ hình như sốt ruột lắm, cất tiếng gọi : « Mau, tôi nhờ một tý, cậu ! »

Cảnh mong đầy tớ mở cổng đưa người kia lên, nhưng chàng thất vọng khi thấy nó quay vào một mình. Chàng gắt gỏng thét lớn :

- Tý ! Sao mày không mở cổng cho người ta ?

Tý luống cuống đáp :

- Con định hỏi xem cậu có tiếp không đã.

- Có, đưa ngay người ta lên đây.

Một lúc sau, người lạ theo Tý lên gác, vào phòng. Cảnh nhón nhác hỏi :

- Có việc gì thế... ông ?

Người kia mỉm cười, khiến Cảnh hơi yên lòng :

- Thưa ông, ông là ông Cảnh, ông Nguyễn văn Cảnh?

- Phải, chính tôi, ông muốn hỏi gì tôi ?

- Vậy mời ông đi ngay. Ông Lộc cho tìm ông.

Cảnh ngơ ngác :

- Ông Lộc ! ông lộc ! Tôi chỉ quen có ông tứ Lộc, nhưng ông ấy qua đời rồi.

- Vâng, chính đây, chúng tôi có biết ông đâu. Chúng tôi phụ đồng chén kiêu ông Lộc lên. Ông ấy bảo tìm

ông đến nói truyện ngay, lại cho biết cả phố và số nhà ông ở. Vì thế tôi mới đến được đây.

Cảnh cố nhin cười, hỏi :

- Đến ngay bây giờ ?

- Vâng, xin ông đến ngay cho, vì ông tú Lộc có vẻ khẩn khoản mời ông lắm.

Cảnh nhìn đồng hồ. Gần mười giờ khuya. Người lạ lại thúc giục :

- Ông đi ngay chẳng trời sắp mưa.

Thực vậy, từ nãy Cảnh đã nghe từng hồi tiếng sấm kéo dài âm ỷ. Chàng thấy sự mời đi dự phụ đồng đột ngột, hay hay, bí mật nữa. Liền đứng dậy mặc áo, rồi khoác áo toí mưa lẳng lẳng mở cửa phòng cùng người lạ đi ra phố.

VIII

Đi được một quãng xa, Cảnh mới kịp hỏi người khách lạ :

- Nhưng ông là ai đã ?

Người kia ngập ngừng :

- Tôi ấy à ?... Tôi có nói tên, ông cũng không biết được.

- Ông ở tận đâu ?

- Tôi ở phố Quan-Tuánh.

- Tận phố Quan-Thánh. Sao ông không bảo ngay đề tôi đánh ô-tô đi cho mau.

- Vậy mời ông đi xe cho chóng.

Rồi chàng gọi hai cái xe kéo.

Cảnh không trả lời lặng thinh bước lên xe. Chàng nghĩ thầm : « Y như truyện trinh thám... Biết đâu người lạ mặt này lại không đưa ta đến một cái bẫy chuột ? »

Như để yên lòng áy náy của Cảnh, người lạ quay sang xe bên nói :

- Mời ông đi đột ngột thế này, nhất chúng tôi lại chưa

quen biết ông, thực là không phải với ông lắm, xin ông tha lỗi cho...

Cảnh vẫn lặng thinh. Người kia lại nói :

- Chỉ tại cái ông Lộc. Với lại cũng tại Hảo nữa.

Cảnh chẳng buồn hỏi Hảo là ai.

- Thực làm phiền ông quá, Hảo giục tôi đi ngay. Đây này, ông coi tôi có kịp mặc quần áo đâu.

Cảnh mỉm cười nghĩ thầm : « Chẳng mặc quần áo thì dễ trần truồng ! » Ý chừng để tỏ với Cảnh rằng mình không phải hạng người mà chàng có thể đoán lầm theo bộ y phục lôi thôi, người ấy tiếp :

- Thừa ông, tôi là giáo sư một trường tư thục.

Rồi sau khi bảo xe đỗ, chàng trở một tòa nhà gác có vườn vây bọc, bảo Cảnh :

- Đến nơi rồi. Ông coi, có xa mấy đâu ?

Cảnh tức tối nghĩ thầm : « Có xa mấy đâu ! Từ đầu thành phố tới cuối thành phố lại còn bảo không xa mấy ! »

Tới cổng. Hai cánh sắt hé mở. Cảnh theo người lạ đi vào một lối hai bên trồng toàn hoa xác pháo. Chàng hơi kinh ngạc, hỏi :

- Nhà ông đây ?

- Vâng, tôi ở đây với cô tôi. Nhà này là nhà cô tôi. Trước vẫn cho người Tây thuê. Từ ngày cô tôi lên ở hẳn Hà-nội mới lấy lại.

Tlặng cười âm ỹ từ phòng khách bay ra. Qua cửa sổ lớn mở rộng, Cảnh thấy lối nhỏ năm sáu người, hoặc đứng, hoặc ngồi, ai nấy như chú ý vào câu truyện một người đương kể. Trong số người đứng có hai thiếu nữ vận áo màu hồng và màu trắng. Cảnh rướn nhìn. Hai thiếu nữ cùng quay lưng ra phía cửa sổ, một vắn tóc và một búi tóc.

Vòng qua một hàng hiên ăn ra cái sân cao, vuông, rộng, lát gạch hoa, và có giàn cây leo, hai người tới cửa phòng. Người lạ tiến thẳng vào. Còn Cảnh đứng đợi phía ngoài bức rèm ren mỏng, dăm dăm nhìn thẳng vào sau gáy thiếu nữ vắn tóc.

- Cô Hảo ! Ông ấy đã đến.

Thiếu nữ quay lại. Những người ngồi đứng cả dậy. Cảnh giật mình. Cảm giác đầu tiên của chàng là mỹ nhân có quen biết chàng. Chàng nghĩ thầm ; « Quái ! người này ta đã gặp ở đâu một lần. » Nhưng chưa kịp nhận kỹ hơn thì người ấy đã tiến ra phía cửa, lễ phép chấp hai tay vào ngực, cúi đầu chào : « Cái chào mới dễ yêu ! » Cảnh không khỏi thâm bình phẩm.

- Thưa ông, lời thứ nhất của tôi là một lời xin lỗi. Tôi mời ông đến chơi mà không quen biết ông một tý nào, lại mời một cách quá ư đường đột và... khiếm lễ.

Cảnh lơ đãng nghe những lời trầm trầm, nhẹ nhẹ trong khi mắt chàng đi đi lại lại từ khuôn mặt trái soan tới cái thân hình vừa tha thướt vừa nở nang trong bộ y phục xa tanh trắng. Cái nhìn thẳng thắn của cặp mắt to, sáng và hơi xéch qua hàng mi dài, trong cái quầng xanh và dưới đôi mày bán nguyệt như mỉm cười với chàng. Và cái cười của cặp môi chúm chím như nhìn soán lấy mắt chàng, mỗi khi chúng ngừng lại. Một điểm kém mà thoát tiên chàng nhận thấy trên khuôn mặt rạng rỡ như bông hoa vừa mở ra ấy là đôi gò má hơi cao, nhưng nhìn kỹ thì trái lại, đó là một điểm đẹp. Mắt ấy, miệng ấy, phải có gò má ấy, nếu không sẽ bị người ta chỉ lướt ý lướt qua. Tóm lại, Cảnh thấy tất cả các cái đều ăn điệu nhịp nhàng như một bài âm nhạc tuyệt diệu, diện mạo cũng như thân thể và dáng bộ.

Thấy ông khách yên lặng nhìn mình, thiếu nữ lại nói tiếp :

- Xin lỗi ông một lần nữa và xin mời ông vào chơi.

Cảnh như bừng tỉnh một giấc mộng, lịch thiệp đáp :

- Thưa cô, một người đẹp không bao giờ có lỗi, nhất là đối với bọn đàn ông chúng tôi. Một mệnh lệnh của

mỹ nhân ban ra phải được bọn bày tôi trung thành vâng theo răm rắp. Vậy tôi ước ao sẽ được là một trong đám cận thần của đức Hoàng hậu nhan sắc.

Một tiếng cười vui thú đáp lại và một bàn tay thân mật giờ ra, một bàn tay mát dịu trong bàn tay nóng bừng của Cảnh. Thiếu nữ khẽ nói :

- Ông sao thế ? Ông sốt ?

Cảnh mỉm cười nồng nàn, đáp vắn tắt :

- Không ạ.

- Tôi xin giới thiệu ông...

Cảnh bây giờ như mới chợt nhớ ra rằng ở trong phòng ngoài thiếu nữ ra còn có nhiều người khác. Chàng đưa mắt nhìn một vòng : toàn những người lạ mà hình như chàng đã gặp nhiều lần trên hè phố hay ở những nơi hội họp nào đó.

- Chị Thúy-Nga, bạn tôi...

Thúy Nga là một thiếu nữ nhỏ nhắn, không đẹp nhưng cũng không xấu, vẻ mặt dễ dàng, nét na, phục tòng.

- Anh Hoàng-văn-Giáp, thi-sĩ... tác giả «Tâm hồn tôi»... anh Nguyễn-Luyện, nhà tiểu thuyết trứ danh... anh Trần-đình-Kiên, địa chủ,... còn đây là giáo sư Vũ-văn-

Hoàng, người anh con cô con cậu ngoan ngoãn của tôi mà tôi rất cảm ơn đã đi mời được ông giúp tôi.

Đôi bên bắt tay chào nhau, sau mỗi lời giới thiệu. Rồi Cảnh nói lời :

- Đến lượt tôi, tôi xin tự giới thiệu vì chưa có hạnh được quen biết một ai ở đây. Tôi là Nguyễn-văn-Cảnh, vô nghề nghiệp.

Hào cúi đầu nói tiếp :

- Và tôi, Đặng-thị-Hào, cũng vô nghề nghiệp.

Cảnh gán cho mấy tiếng «cũng vô nghề nghiệp » của Hào một ý nghĩa thân mật, hơn thế, một ý nghĩa ám muội. Ngay lúc mới thoát gặp mặt nàng, Cảnh đã nghĩ đến tội lỗi rồi. Và chàng cảm thấy sâu xa, trong cùng tận thâm tâm, rằng hai người vừa hứa hẹn với nhau âm mưu một việc thầm kín.

Thiếu nữ quay đi như để tránh cái nhìn tò mò của Cảnh.

- À, mà chưa nói cho ông biết tại sao chúng ta mời ông đến nhỉ.

Hoàng đáp liền ;

- Đã, anh đã nói với ông rằng ông Lộc mời ông...

Hảo cười vui vẻ :

- Anh nói thế thì ông Cảnh hiểu sao được. Thưa ông thế này. Chả ông Lộc có họ với anh Luyện. Ban nãy anh Luyện kiêu ông Lộc lên, thế rồi ông Lộc bảo tìm ông đến nói truyện.

Cảnh đáp :

- Thưa cô, tôi có quen biết ông Lộc. Ngày ông mất tôi cũng đi đưa đám. Nhưng thực tôi không ngờ vì thế mà tôi được hân hạnh ông gọi đến ra mắt cô hôm nay.

- Vậy lại xin sang phòng bên.

Phòng bên là phòng khách riêng của Hảo, nhỏ chỉ bằng một phần tư phòng khách chính và bài trí trái ngược hẳn. Một đằng tham bác lẫn Tây, Tàu, Nhật và An-nam : bên bộ tủ chè, sập gụ khảm, kê một bộ salon trắc kiểu Louis XV. Trên tường đĩa cổ treo nhan nhản cùng với đôi kiếm và đôi quạt vỏ khảm sà cừ ; dưới đất, sát chân tường đặt ngồn ngang những chậu, thống, đôn và chóa đời Minh Thành-Hóa, Gia-Tĩnh và đời Thanh Khang-Hy, Càn-Long. Hai bên sập và đứng đối nhau một cái tủ gụ kiểu Nhật và một cái đá gỗ giả trúc, kiểu Tàu. Trong tủ và trên đá bày rất nhiều những vật báu : ngọc, ngà và sứ. Giữa nhà, treo trên tủ chè bức ảnh phóng đại một vị quan già vận trào phục. Sau hết, ở ngay cửa vào, đặt ngang một cái đá lộ bộ với đủ các đồ

binh khí thời xưa : chùy, phủ, việt, kích, thương bát xà mâu, thanh-long đao.

Còn một đấng thì hoàn toàn bài trí theo Âu Mỹ : ghế tựa gỗ lát đánh bóng, thấp rộng và có nệm lò-xo ; thảm ba tư cổ ; trên tường hai bức tranh sơn, một bức phong cảnh và một bức vẽ chính Hảo đứng bên bình hoa sen. Ở một góc phòng, một cái lọ men xanh với những hoa lai-on màu trắng. Tất cả mọi vật đều dịu dàng và nhịp nhàng dưới một làn ánh sáng tản mạn của những ngọn đèn điện ẩn khuất trong tường.

Thấy Cảnh chăm chú nhìn căn phòng đẹp của mình, Hảo không giữ nổi lòng tự phụ, mỉm cười bảo chàng :

- Đó là công trình của họa sĩ Hoài-Giang. Cả bức hình cũng vậy, còn bức phong cảnh thì người ta cho. Nhưng chúng ta bắt đầu thôi.

Hảo ngồi xuống chiếc ghế đặt lên một cái bàn vuông thấp.

- Bây giờ em ngồi đồng.

Mãi bấy giờ Cảnh mới kịp nhìn thấy ở trên bàn một tờ giấy bìa có đầy những chữ hoa viết trong những khuyên tròn ; phía dưới và chính giữa, một cái khuyên tròn to hơn, trên úp một cái chén trắng nhỏ có quai, nối liền với một cái khuyên tròn tương tự ở phía trên bằng một gạch

kẻ đồ chia tờ giấy bì ra làm hai phần bằng nhau. Một gạch đỏ nữa kẻ ngang trên nét gạch kia như nét ngang chữ T mà ở hai đầu có hai cái khuyên tròn bọc lấy hai chữ «có» và «không».

Hảo nhìn xuống tờ giấy bì mỉm cười và nhẹ nhàng đặt ngón tay trở lên trôn chén. Trong khi ấy Hoàng đánh diêm châm ba nén hương nhỏ cắm vào một cái lọ bé sếu, cái lọ dùng để cắm bàn chải móng tay. Cảnh ngắm vẻ mặt bình tĩnh và tươi sáng của Hảo qua sợi khói uốn éo cất lên, và chàng mơ màng đứng trước tượng đức phật Quan-Âm. Lời nói của Luyện càng làm tăng cảm tưởng ảo huyền ấy, vì Cảnh nghe tựa lời khấn khứa của một tín đồ :

- Thừa hôn, ông Cảnh đã đến, hôn có truyền bảo điều gì không ạ ?

Tức thì ngón tay trở của Hảo đưa chiếc chén trắng đi ngược lên, theo đường gạch đỏ rồi rẽ sang bên hữu đến chữ « có » ngừng lại.

- À, hôn bảo có. Vậy xin hôn nói truyện đi.

Hôn nói :

- Ông Cảnh bạn thân của tôi, tôi xin chào bạn đã quá bộ đến chơi.

Lần này là lần đầu Cảnh được dự một buổi phụ đồng chén. Chàng vẫn nghe đồn ở Hà-thành có nhiều người thích chơi và ham mê lô phụ ấy lắm, họ ham mê như các cụ ta thời xưa ham mê phụ đồng tiên vậy.

Chàng không tin, nhưng chàng thấy trò chơi hay hay, có nhiều thú vị, nhất câu nói đầu tiên của cô đồng xinh đẹp lại có một ý nghĩa âu yếm quá đỗi, như xui giục chàng lợi dụng ngay cái cách nói truyện nửa kín nửa hở ấy. Chàng trả lời liền :

- Bạn yêu dấu của tôi ơi ! nếu quả thực bạn hiện ở thế giới bên kia, thì tôi rất ao ước được theo bạn sang đó, vì tôi thương nhớ bạn không nguôi.

Kính bàn :

- Muốn thử xem hồn có nhập vào đồng không thì ông thử hỏi một câu gì đó mà chỉ ông với hồn hiểu thôi. Nếu hồn trả lời đúng thì tức là cách phụ có hiệu nghiệm.

Cảnh mỉm cười nghĩ thầm : « Chẳng cần thử cũng biết chẳng có hiệu nghiệm gì. Vì nếu quả thực hồn nhập vào đồng thì sao mắt đồng còn phải nhìn xuống bảng chữ và tay đồng còn phải lò dò tìm từng chỗ để dừng. Mà cái trán kia thì chắc làm việc lung lắm ! Nhưng chàng cũng hỏi :

- Câu mà tôi nói kín với bạn một đêm trắng trên đường Cổ-ngư hôm rằm tháng hai năm kia, bạn còn nhớ không?

Hồn trả lời :

- Quên sao được, còn nhớ lắm chứ.

Kiên hỏi tiếp :

- Hồn có thể nhắc lại câu nói kín ấy không ?

Hồn đáp :

- Không tiện nhắc lại. Nếu nhắc lại được thì đã không là câu truyện kín.

Ai nấy phá lên cười. Một mình Cảnh lặng im, vì sung sướng quá. Nhưng đồng đã thắng. Hảo đứng dậy nói :

- Thôi tôi giả chỗ anh Luyện. Không có lý gì anh triệu ông Cảnh đến mà tôi lại đi ngồi đồng.

Luyện cãi :

- Ông Lộc triệu đấy chứ có phải tôi triệu đâu.

- Nhưng ông Lộc đã nhập vào anh thì anh phải ngồi đồng luôn mới được.

Cảnh đăm đăm nhìn Luyện, cố tìm hiểu : Sao người này lại biết mình ? Mà nhất là sao lại gọi tên mình ra ! Muốn trêu chàng chăng ?

Chàng không thể nào tin được rằng ông Lộc cho tìm chàng đến. » Hay lại truyện âm mưu gì đây ! «

Có tiếng đóng cửa sổ. Mọi người quay ra, Hảo hỏi :

- Làm gì thế, Nhài ?

Người đầy tớ gái đáp :

- Thưa cô, con đóng các cửa chẳng mưa hắt.

- Mưa à ?

Bấy giờ ai nấy mới để ý nghe tiếng mưa rào rào đổ xuống mái nhà.

IX

G iữa lúc ấy còi ô-tô rú lên ở cổng, rồi người tài xế chạy vào nói :

- Bà lớn đã về, cô lấy cho hai cái ô và cái áo toí để đưa ra xe đón bà lớn vào.

Một lát sau có tiếng huyên náo bên phòng khách lớn. Cả bọn liền kéo sang. Bỗng Cảnh kinh ngạc kêu :

- Kìa thầy !

Thanh-Đức đi cùng với chủ nhân vừa vào cũng sững sốt :

- Con ! Con đến đây từ bao giờ ? Không thấy con trả lời, ông lại hỏi :

- Con quen...

Rồi ông ngập ngừng im lặng. Cảnh có giọng tự nhiên:

- Bẩm thầy không, con không quen. Ban nãy ông này - Cảnh trở Hoảng - tìm con đến... Lần đầu con đến đây.

Ông Thiện cảm tức nhìn Hoảng. Hảo phân trần :

- Không phải đâu. Đầu đuôi thế này, ông Thanh-Đức ạ, chả chúng tôi phụ đồng chén, anh Luyện ngồi đồng, hồn ông Lộc ộp vào anh và đòi cho mời ông Cảnh đến

nói truyện, tôi mới nhờ anh Hoàng đi tìm ông Cảnh.

Thanh-Đức mỉm cười mỉa mai nhìn Luyện.

Ông vẫn thừa biết Luyện thâm yêu Hảo và đây chỉ là một mưu sâu của nhà văn nham hiểm để tỏ với Hảo rằng ông đã có một thằng con lớn tuổi hơn nàng. Và ông tự phụ nghĩ tiếp :

« Ai ta còn sợ chứ anh văn sĩ tép này thì ta coi vào đâu. Không thềm so sánh tiền của vội, đến cái tráng kiện tôi cũng không kém ngài, dù ngài chỉ bằng nửa tuổi tôi. » Tự nhiên ông đứng thẳng lên, ép bụng thở phồng ngực.

Quả thực Luyện đã có tâm ấy. Tối hôm nay chàng đã bày ra cuộc phụ đồng chén, và chính chàng đã mượn hồn ông Lộc để tìm Cảnh đến. Nhưng khi thấy Hảo và Cảnh như bắt đầu có tình với nhau thì chàng đã hồi hận ngay. Chàng chỉ có một chủ ý, là đem cha con Thanh-Đức ra làm trò cười trong lúc hai người chạm trán nhau ở trước mặt Hảo.

Chàng có ngờ đâu rằng người con lại sẽ có thể trở nên một tình địch nguy hiểm gấp mười, gấp trăm. Nhưng cái ý hay của chàng vẫn làm cho chàng sung sướng trong chốc lát : chàng đã cho kẻ tình địch già một cái « đá móc khá đau ».

Thấy ai nấy ngậy người nhìn hai cha con Thanh-Đức, và cả mẹ cũng như im lìm hẳn đi vì nỗi bất ngờ, Hảo cố lấy giọng vui vẻ hỏi :

- Lạ ! hai người là...

Ông Thiện tiếp luôn :

- Là cha con.

- Thực à ? Thế mà trông như anh em ấy nhỉ !

Câu bình phẩm mở cở trong lòng Thanh-Đức. Và ông đắc thắng nhìn Luyện. Rồi ông quay ra nói với bà án :

- Xin bà lớn lên gác nghỉ, để hơn mười hai giờ rồi. Tôi cũng xin phép về thôi.

Hảo đơn đả mời :

- Ấy ông ở chơi xơi nước đã. Ném thử xem trà mạn mới ướp sen năm nay có ngon không. Ở lại nhé ?

Và nàng mỉm cười đứng chờ.

- Vâng thì ở lại.

- Ừ, có thể chứ. Từ chối thì tôi giận ngay.

Nàng âu yếm nựng nịu từ lời nói cho chí dáng bộ trong khi Thanh-Đức đứng sát cạnh nàng ghé gần tai

nàng thì thâm trò truyện. Mắt ông sáng lên, mặt ông đỏ lên. Hình như truyện phim hôm nay đã làm ông trẻ hẳn lại vài chục tuổi. Cảnh đứng sững nhìn Hảo, tự nghĩ ; « Người ta đồn cha ta tục huyền, vậy dễ thường người này chẳng ?... Phải... kêu người mẹ là bà lớn... đích thị bà án và con gái bà ta rồi !... Sao lại vô lý thế này ! » Và chàng chẳng hiểu mình cho điều gì là vô lý.

Ông Thiện cất cao giọng sau cái nhìn lãnh đạm và kín đáo của Hảo :

- Rõ đáng tiếc cho cô ! Một phim hay quá mà cô không chịu đi coi. Có phải không, bà lớn nhỉ, phim hay lắm.

- Nhưng hơi bậy.

Bà án vừa mỗi một vừa khó chịu, vì bà yên trí rằng con trai Thanh-Đức đã từ lâu là một người bạn của Hảo, mà Hảo vẫn giấu giếm bà nay nhân dịp bà đi vắng, nàng mời đến chơi. Bà không vui bảo con :

- Con cũng đi ngủ thôi, khuya rồi.

Hảo cười đáp :

- Me cứ đi nghỉ trước để mặc con. Con đưa me lên gác nhé ?

Rồi nàng quay lại nói với mọi người :

- Xin phép các anh, em đưa mẹ em lên phòng ngủ. Em sẽ xin xuống ngay bây giờ.

Nàng dìu mẹ lên thang, vừa đi vừa nói truyện.

Thấy mọi người vẫn đứng, Thanh-Đức giơ tay nói :

- Mời các ông ngồi chơi.

Một lát, Hảo vào phòng tay cầm một hộp bích quy đưa cho Giáp :

- Thi sĩ mở hộ nhé ?

Hoàng-văn-Giáp, một người đầy đà, tóc dài và uốn quăn, rơi từng món xuống trán, xuống tai khiến chàng có vẻ ngây thơ và mơ mộng.

- Xin phụng mạng.

Trong khi Giáp loay hoay mở hộp bánh, Hảo quay ra hỏi Cảnh :

- Ông có biết thi sĩ Hoàng - văn - Giáp không nhỉ ?

Cảnh ngần ngừ một giây :

- Không,... nhưng tôi có biết tiếng.

Luyện mỉm cười :

- Phải, tiếng thi sĩ thì còn ai không biết. Thi sĩ nổi

tiếng nhất vì những bài thơ tặng Bạch-Ngọc mà Bạch-Ngọc thì không một người Hà-thành nào không biết là... mỹ nhân.

Nhà địa chủ thấp béo mà từ nãy không ai lưu ý tới, có vẻ thành thực nói :

- Xin thi sĩ tha lỗi cho, chứ thơ của các ngài tôi chẳng hiểu mô tê chi hết. Có bài tôi đọc đến ba lượt mà vẫn không rõ các ngài muốn nói gì.

Hảo cười :

= Vì ông không thích thơ đấy.

Hoảng chêm :

- Vâng có thể. Ông chủ đồn điền chỉ thích văn xuôi. Nhất là thứ văn xuôi đem phơi khô cho vào cốt.

Ai nấy cười vui thú. Kiên giọng nhạt nhẽo :

- Các ngài cứ chế nhạo nhà nông chúng tôi, nhưng thiết tưởng có thực mới vực được đạo chứ. Vả tôi nói tôi không hiểu thơ của các ngài chứ có phải tôi không hiểu thơ đâu. Chẳng hạn thơ các cụ Tam Nguyên, Tú Xương thì sao tôi lại không hiểu ?

Thanh Đức vẫn còn vẻ hằn học ban nãy, tiếp luôn :

- Ngài nói chí lý lắm. Dù thơ hay văn gì đi nữa thì ý

nghĩa cũng phải sáng sủa; có đâu lại tối mò mò, đọc như những câu thai ấy.

Thi sĩ ngừng tay mở hộp bánh, ngừng lên mát mẻ :

- Thừa cụ thí dụ tối mò mò như bài thơ nào chẳng hạn?

- Tôi chẳng nhớ một bài thơ nào, cả đến tên bài thơ nữa cũng vậy, nhưng quả thực tôi đã đọc qua.

- Và cụ chẳng hiểu gì hết.

- Hiểu thì cũng có hiểu : Nhưng hay ở chỗ nào thì tìm mãi không thấy. Sao các ngài không biết giản dị như các cụ ta. Giản dị mà vẫn hay chứ. Thực tôi chưa thấy một thi sĩ mới nào viết được những câu thơ tình tứ tuy giản dị như câu ca dao này chẳng hạn :

Ai về Đông tỉnh Châu-cầu

Đề thương đề nhớ đề sầu cho ai.

hay câu này nữa :

Con cò lặn lội bờ sông,

Gánh gạo đưa chồng nước mắt nỉ non.

« Cò ơi ! giờ lại nuôi con,

Đề anh đi trẩy nước non Cao-bằng »

« Bốn câu sau thì thực là tả một tập thơ, một tập thơ tình âu yếm biết bao ! »

Luyện mĩ mai chêm luôn :

- Mà ai ai cũng hiểu, rõ ràng, minh bạch biết bao !

Thanh-Đức được thể :

- Có phải không, chứ đâu lại như những câu thai của các thi sĩ hiện thời. Mà hay ho gì cho cam.

Giáp ngừng tay mở hộp, mỉm cười nói :

- Nhưng các ông có hiểu thơ là gì không đã ? Làm thơ có phải là kể lể hay than vãn, hay triết lý đâu. Thơ là âm nhạc và chỉ là âm nhạc, cũng như tranh là màu và chỉ là màu. Tìm ở trong thơ những ý tưởng thứ tự, ngăn nắp như câu truyện đàn bà thì có khác chi tìm một đầu đề luân lý giáo khoa trong một bức họa.

- Vậy lấy cây đàn bầu ra mà gảy, còn làm thơ làm gì? Và hình cầu vồng in trên nền da giong còn đẹp hơn một bức tranh.

- Chính thế, thơ dở, thơ không âm nhạc thì không bằng một bài đàn sẩm... Và một bức tranh lịch sử trơ trẽn hơn một cái hình cầu vồng thực.

Kiên bàn góp :

- Không biết các ông thế nào, chứ tôi thì tôi cho chỉ có họa sĩ Hồng Hải là vẽ đẹp. Vẽ phải vẽ người đẹp như

thể chứ. Nhiều họa sĩ khác hình như chỉ chọn người xấu để vẽ. Đến hôm nào mời các ngài về ấp tôi mà xem, bày toàn tranh Hồng-Hải. Phòng khách cứ sáng rực lên vì ánh các mỹ nữ mặc áo màu tươi sáng.

Thanh Đức chừng không muốn kéo dài mãi câu chuyện, nên làm thỉnh ngồi cười mát.

Cảnh yên lặng lắng ra phía cửa sổ đứng nhìn mưa từ nãy. Không ai để ý tới chàng, trừ Hảo ra. Nàng đương bứt rứt về cuộc gặp gỡ của hai cha con mà nàng chưa rõ thái độ đối với nhau sẽ như thế nào. Vì thế, nàng lơ đãng góp truyện và luôn luôn tự thầm hỏi : sự gặp mặt ngẫu nhiên hay chính Luyện đã xếp đặt ? Ông Thiện đến chơi nhà này đã hơn nửa năm nay, sao không thấy nói truyện gia đình nhất là không thấy đã động gì tới người con này ? Hai cha con liệu có hòa thuận với nhau không ?

Nàng nhìn theo Cảnh, và nàng như đọc được trên vẻ mặt người con sự phật trong cuộc gặp gỡ đột ngột.

Giáp đã mở xong hộp bánh và người ở gái đã bung khay nước trà mạn ra. Hảo đỡ lấy từng chén đặt ở trước mặt từng người và quay ra phía cửa sổ gọi :

- Ông Cảnh, mời ông vào xơi nước.
- Cám ơn cô.

Cảnh quay vào.

- Ông khó chịu về trời mưa phải không ?

- Cũng không khó chịu lắm.

Giáp nhắc đến câu thơ cổ :

- Vũ vô kiềm tỏa năng lưu khách.

Ông Thiện như chưa hết cái kính đối với Giáp, nhà đại biểu, trong cuộc hội họp này, của các thi sĩ hiện thời mà ông cho đã thổi mơ mộng vào tâm hồn các cô thiếu nữ :

- Câu ấy ngày xưa có lẽ đúng đấy, chứ bây giờ thì chả còn nghĩa lý gì. Đã có áo toí và xe ô-tô. Vậy uống nước xong, tôi sẽ đưa các ông ai về nhà này, mưa kiềm tỏa nổi sao được. Và cô Hảo đã mệt lắm rồi phải để cô đi nghỉ chứ.

Ông thân mật hỏi Hảo :

- Phải không cô Hảo ?

Hảo tỉnh táo và vui vẻ :

- Thưa ông, chưa ạ, em thì em thức suốt đêm cũng được.

Rồi nàng cầm hộp bích quy mời từng người. Đến

Cảnh, nàng rón một chiếc đưa cho chàng và tươi cười nói :

- Ông xơi chiếc bánh giấy thăm này.

Cảnh đáp sẽ :

- Cám ơn cô.

Câu truyện đã rời rạc. Kiên phàn nàn :

- Không năm nào như năm nay. Tháng một tây rồi mà còn nóng như tháng sáu tháng bảy. Trận mưa rào kia thì có khác gì một trận mưa hè không ?

Thanh-Đức tiếp :

- Mưa xuống thế này cũng hơi dễ chịu.

Câu nói nhiễm vẻ hậm hực. Tựa hồ lòng ông đương không dễ chịu một chút nào.

- Chị Thúy-Nga, mời chị xơi đi chứ.

Mọi người đều nhìn cả về phía thiếu nữ ngồi khuất sau hàng ghế mà từ nãy hình như không một ai còn nhớ rằng có mặt trong phòng khách.

Thanh-Đức hỏi nàng một câu vợ vắn :

- Cô đã buồn ngủ chưa ?

- Chưa ạ.

Nàng trả lời vắn tắt, một cách lạnh lùng. Nàng vẫn không ưa Thanh-Đức, nhất từ ngày nàng nghe có tin đồn ông sắp sửa hỏi Hảo làm vợ. Nàng chơi thân với Hảo, yêu mến Hảo. Nàng không muốn bạn nàng lấy một người năm mươi tuổi. Đó chỉ là những lời đồn, chứ Hảo cũng chưa tỏ ý bằng lòng, hơn thế, chưa một lần nào nàng bàn tán hay đả động đến việc ấy, dù Nga gợi chuyện ra. Chẳng qua Nga chỉ đoán phỏng như mọi người vì thấy Thanh Đức loay hoay săn sóc chung quanh Hảo và bà án. Rồi lâu dần, khi thấy truyện hôn nhân của hai người trong bốn năm tháng nay đứng mãi một chỗ, không tiến mà cũng không lui, nàng sinh ra ngờ vực không tin nữa. Nhưng dầu sao, nàng vẫn không thể tha thứ được người mà nàng cho rằng đã đem cái tài sản khách sù ra để định quyền rũ bạn nàng.

- Kia, mời ông Cảnh xơi nước, chẳng nguội.

- Cảm ơn cô, tôi vẫn uống.

Hảo không thể rời hẳn được cái ý nghĩ « một thảm kịch đã từng xảy ra giữa hai cha con » này. Nàng đã đem hết thông minh ra suy xét tâm lý hai người. Nàng thấy họ phải cố gắng mới không để ý tới nhau. Hơn thế, họ như đóng hai vai trong một vở kịch. Thanh Đức mọi khi lém lảm, nay bỗng giữ gìn lời nói. Còn Cảnh lúc này

thực khác hẳn với Cảnh lúc mới đến. Khác hẳn nhau như hai người vậy. Lại nhất là thái độ đối với nàng. Một khối than hồng nhúng vội vào chậu nước lạnh. Nàng dò ý tứ, quay sang bên cạnh hỏi nhỏ Thanh-Đức :

- Ông Cảnh hình như học Cao đẳng ?

Nàng đã động vào lòng tự phụ của người cha. Thanh-Đức trả lời cho tất cả mọi người nghe rõ :

- Cảnh vừa đậu xong bằng cử nhân luật.

Hảo nhìn Cảnh mỉm cười như để tán dương chàng :

- Vậy ông sẽ thi tri huyện chứ ?

- Không.

Rồi chẳng hiểu nghĩ sao, Cảnh chữa :

- Nhưng nếu cần phải thi, thì cũng thi.

Hảo tự hỏi : « Cần phải thi ? Sao lại cần phải thi ? » Thanh-Đức cười ha hả, và như giải thích câu nói tối nghĩa của con :

- Phải, nếu vợ nó thúc giục ra thi tri huyện thì cũng phải thi.

Luyện mỉm cười :

- Còn cụ, cụ không thúc giục ông Cảnh ra thi tri huyện

Ông Thiện giọng thành thực :

- Không, tôi có thúc giục các con tôi bao giờ đâu ?
Tôi để các con tôi tự do muốn làm gì thì làm.

Ngừng một giây, ông lại tiếp :

- Cũng như các con tôi không bao giờ nhìn đến việc
tôi làm cả. Cha có tự do cha, con có tự do con.

Rồi thích chí về câu nói ấy, ông cất tiếng cười lớn.
Giáp như chưa quên những lời Thanh-Đức phê bình thơ
ban nãy, mát mẻ hỏi :

- Thế nào, ông Cảnh, ông để cụ được hoàn toàn tự do
hành động ?

Cảnh không đáp, trân trân nhìn Giáp. Hảo nhận thấy
vẻ mặt lạnh lùng và dữ tợn của Cảnh, liền cắt đứt câu
truyện bằng cách đứng dậy cầm hộp bánh đi mời một
vòng. Đến Cảnh, nàng mời khế :

- Mời ông cử chiếu cố.

Cảnh vẫn giữ vẻ trang nghiêm lãnh đạm :

- Cảm ơn cô, tôi xin đủ.

Nàng mỉm cười, khấn khoản :

- Một chiếc nữa thôi mà, lần cuối cùng.

Cảnh nhặt vội lấy chiếc bánh, nói :

- Cảm ơn cô.

Uống cạn chén nước thứ ba, ông Thiện quả quyết đứng dậy bảo Cảnh :

- Bây giờ thì về thôi chứ ?

Cảnh đáp khẽ :

- Vâng.

Rồi cũng đứng dậy. Ông Thiện quay ra nói với mọi người :

- Tôi xin đưa các ông ai về nhà nấy,... cả cô nữa.

Thúy-Nga lạnh lùng :

- Cảm ơn cụ, tôi ở lại đây với chị Hảo.

- Vậy mời các ngài ra xe...

Ông cúi chào Hảo nói tiếp :

- Cô đi nghỉ, chẳng khuya rồi.

- Chưa khuya đâu ạ.

Thanh-Đức nhìn chiếc đồng hồ đá hoa bày trên tủ trà:

- Hơn hai giờ rồi còn chưa khuya.

Hảo nói dối một câu thông thường :

- Đồng hồ nhanh đấy ạ.

Nhưng bọn khách vẫn tiến ra hiên, rồi dừng lại ở đó đứng nhìn, như lắng tai nghe mưa. Hảo bàn :

- Nhà có một ô và một dù vậy đi làm ba chuyên... Anh bếp ! cầm ô che ông ra xe rồi lại mang ô trở lại đón ông khác nhé.

- Tôi thì tôi đã có waterproof.

Cảnh vừa nói vừa rào bước đi dưới mưa. Hảo kêu :

- Ấy ! ướt hết. Kìa anh bếp chạy ra che cho ông.

Nhưng người bếp dương được ô thì Cảnh đã ra gần tới cổng. Thanh-Đức lấy địa vị là chủ ô-tô đi sau hết mọi người. Lúc còn đứng lại một mình với Hảo, ông khẽ bảo nàng :

- Việc đồn điền xong rồi.

Hảo đáp rụt rè :

- Thế à ?

- Tôi đã nói với cụ rằng cụ giả trước ít nhiều hay không giả trước cũng được. Giả dần, bao giờ giả cũng được. Cái đồn điền ấy của tôi đồng niên thu hơn một vạn. Ăn tiêu thuế má rồi cũng để ra được bốn, năm nghìn là ít. Vậy số tiền để ra ấy cụ có thể giả dần tôi, mấy chốc mà hết nợ.

- Như thế thiệt thòi cho ông.

- Ô ! có làm gì cái đó. Chỗ thân tình với nhau thì có làm gì một chút thiệt thòi nhỏ mọn ! Cụ thích ở đồn điền mà tôi thì tôi có những ba cái, để lại cho cụ một là phải lắm rồi...

Hảo nhìn trời mưa :

- Giá có đủ tiền mà giả ông ngay một chuyến cơ.

- Giả trước giả sau cũng thế. Giả sau thì tôi có tiền để dành chứ sao.

- Nhỡ sau túng bán không giả được.

Thanh Đức cười vui vẻ, sung sướng :

- Cô đến hay lo xa. Nhưng cô cứ yên tâm, không giả được thì chịu lại... chịu lại mãi mãi cũng được. Ông toan nói thêm : « Chịu lại mãi mãi càng hay », thì người nhà đem ô đến, ông đành phải cúi chào từ biệt Hảo, đi ra xe.

X

Trong khi xe đưa mọi người ai về nhà nấy, Cảnh không nói một lời và hình như không nghĩ ngợi gì, mắt luôn luôn nhìn thẳng vào cái ánh sáng động đậy của ngọn đèn nhỏ báo dầu. Vì chàng ngồi bên tài xế. Chàng có chủ ý chiếm chỗ ấy ngay lúc đứng ở hiên nhà Hảo, nên chàng đã đi ra xe trước hết mọi người. Ngồi đấy, chàng tránh được những cuộc nói chuyện trong xe với những người lạ mà chàng không ưa.

Xe đi qua những phố nào, Cảnh cũng không biết nữa. Một nỗi buồn mới nhóm trong tâm chàng, một nỗi buồn mênh mông và sâu thẳm. Mênh mông nên chàng không biết nó đã bắt đầu từ đâu và sẽ lan rộng tới đâu, sâu thẳm như không bao giờ sẽ lắng tới đáy mà để chàng được bình tĩnh.

Lửa than hồng không trông thấy ngọn nhưng nóng đến tột bậc cho tới khi than tàn thành tro, ngụi dần rồi lạnh hẳn...

Chàng cảm thấy sự phá phách lạnh lẽ đương tiền. Và chàng đành chịu để cho lòng tan nát. Chống cự lại làm gì ! Chống cự lại sao được ! Đó là mệnh định của số phận. Chỉ có một việc phục tòng...

Cảnh như lịm dần...

- Bấm cậu xuống... Mưa ngớt rồi.

Cảnh quay lại ngơ ngác nhìn người tài xế :

- Sao ?

- Thừa cậu, về đến nhà rồi. Cậu đã vào.

- À về đến nhà rồi ?

- Vâng.

- Tôi lại cứ tưởng còn đưa các ông ấy về nhà các ông ấy.

Cảnh mở cửa nhảy ra ngoài.

- Vậy anh đánh xe vào garage nhé.

- Vâng.

Tiếng giấy lộp cộp trên phòng ngủ, tiếng mở cửa sổ. Cảnh trầm ngâm bước lên thang gác. Bỗng chàng lâm bầm : « Vô lý ! »

Vào phòng, chàng ngồi phịch xuống chiếc ghế nệm đặt trước cái bàn giấy nhỏ. Vì thói quen và như không có định kiến, chàng đưa tay ra bấm điện. Ánh sáng xanh dịu. Và lòng chàng cũng dịu đi đôi chút. Chợt nhìn thấy bức thư bỏ giờ, chặn dưới khối thạch anh thủy tinh, chàng tò mò nhẩm đọc :

« Anh đã tìm thấy lẽ sống. Lẽ sống của anh là em... »

Chàng vụt cảm thấy máu trong huyết quản bắt đầu chạy mạnh, tim hồi hộp đập mau. Một luồng ánh sáng rạng rỡ bùng lên trong tâm hồn chàng. Và chàng cầm bút viết tiếp, viết thực mau, mau đến nổi tay chàng cuống lú lại.

« Anh đã tìm thấy lẽ sống của anh - Lẽ sống của anh là em. Phải, là em, chỉ là em. Anh nhận thấy thế ngay từ phút, ngay từ giây đầu tiên mới gặp em. Em cũng đã nhận thấy thế phải không ? Em đã đọc thấy ở cặp mắt anh lẽ sống của anh là em, phải không em ?

« Từ nay anh sẽ hết băn khoăn, vì anh đã tìm thấy lẽ sống của anh. Sao anh tìm thấy chậm thế ? Vô lý quá, sao mãi nay anh mới gặp em ? Nhưng không, nay anh mới gặp em là phải, là vừa, là đúng ngay giờ. Mệnh định xếp đặt như thế, chúng ta tránh sao được mệnh định ?

« Từ nay anh sẽ là hết thấy cái gì em muốn anh là... anh sẽ là một vật... một vật trong tay em... anh sẽ là cái chén mà em sai khiến đưa đi, theo ý muốn của em trên cái bàn phụ đông tiền ban nãy... »

Cảnh ngừng lại. Và chàng như chợt tỉnh giấc mơ. Chàng nhón nhác đưa mắt nhìn lướt những hàng chữ vừa viết. Rồi chẳng nghĩ ngợi, chàng vò nát xé nhỏ vút

vào giỏ giấy vụn dưới gầm bàn, miệng lẩm bẩm :

- Vô lý ! Vô lý !

- Anh chưa ngủ ?

Cảnh giật mình quay đầu lại. Oanh đứng sững giữa khung cửa vào phòng, mà Cảnh đã đăng trí bỏ ngỏ.

- Chưa. Mấy giờ rồi nhỉ ?

- Hơn ba giờ.

- Mới thế ?

- Lại còn mới thế gì nữa. Khuya lắm rồi, anh đi ngủ thôi chứ.

- Em thừa ngủ ?

- Em vừa thức giấc, thấy phòng anh sáng, em tưởng anh ngủ quên không tắt đèn.

- Anh cũng vừa về... Anh cùng về với thầy.

- Mưa phải không, anh ?

- Ừ mưa... Mưa to quá.

Oanh lại gần anh mỉm cười :

- Nhưng giờ tạnh rồi. Anh còn mặc paraverse làm gì,

nhất trời lại không rét.

Cảnh cúi nhìn, ngớ ngẩn :

- Ô nhĩ !

Chàng đứng dậy cởi áo tơ mưa, vắt lên lưng tựa ghế, và như nói một mình :

- Anh đã gặp mặt cô ta.

Oanh ngơ ngác hỏi :

- Gặp mặt cô ta ?

Oanh suy nghĩ tìm tòi, rồi hỏi :

- Cô nào thế nhĩ ?

- Cô ấy... ấy mà... Cô Hảo ấy mà, nhưng anh không tin...

Oanh bật cười, vì không hiểu anh nói ai, và định nói gì. Nhưng nàng cũng trả lời khôì hài :

- Anh không tin à ? Em cũng không tin.

Cảnh, vẻ mặt rạng rỡ, sung sướng :

- Phải không em, tin sao được ? Anh chắc chắn rằng đó là một câu truyện bịa đặt, hoàn toàn bịa đặt. Chẳng qua người ta thấy thầy hay đi lại chơi bời ở đấy, nên

người ta... phỏng đoán như thế...

Oanh kêu :

- À !

- Có phải không em ? Chả bà án thích tổ tôm... và... hình như cả mặt chược ; thầy cũng thích tổ tôm và mặt chược, em đã biết đấy... Cả cô con gái nữa, phải, cả Hảo nữa... Em chưa gặp Hảo nhỉ ?

- Chưa. Cô ta có đẹp không, anh ?

-... Cũng... đẹp... đẹp... Có thể cho là đẹp lắm.

Oanh mỉm cười :

- Đẹp bằng chị Lan-Hương nhé ?

Cái tên Lan-Hương làm cho Cảnh khó chịu. Chàng chau mày bảo em :

- Em đến hay so sánh. Chẳng hạn em hỏi anh con mèo đẹp hơn hay con chó đẹp hơn, thì anh trả lời sao được. Con mèo có cái đẹp của con mèo, con chó có cái đẹp của con chó...

Oanh cười to :

- Nghĩa là không con nào đẹp hơn con nào, nhưng cùng đẹp cả. Nhưng anh ví hai mỹ nhân với con mèo và

con chó thì hơi ức cho hai mỹ nhân. Cô kia em không biết thế nào, chứ chị Lan-Hương em thì em chắc sẽ giận anh lắm nếu câu so sánh của anh đến tai chị.

Cảnh lặng thinh, tần ngần nhìn qua ngọn cây lộc vừng trong ánh đèn bên cửa sổ.

- Vô lý !

- Anh bảo em vô lý ?

- Không.

Việc hôn nhân của cha vẫn theo đuổi ám ảnh chàng, việc mà chàng cho là vô lý hết sức.

- Bà án cũng chưa già, em ạ... Chỉ vào khoảng bốn năm bốn sáu là cùng.

- Nghĩa là còn kém tuổi thầy. Giá thầy cứ lấy quách bà mẹ còn hơn là lấy cô con.

Dứt lời, Oanh cười the thé. Cảnh giờ tay lên súa :

- Em cười to quá, nhớ thầy dậy... Nhưng em vẫn tin rằng thầy định lấy... Hảo.

- Em không tin mà cũng không ngờ. Em chỉ biết ở ngoài người ta đồn dữ lắm. Người ta bảo sang năm thầy sẽ cưới cô ta, và món dẫn cưới là một cái đồn điền Bắc-giang.

Cảnh cười chua chát :

- Nếu chỉ là cái đồn điền Bắc-giang, thì rẻ quá. Hảo đáng giá hơn thế... Anh thì anh cho cả cái cơ nghiệp của thầy vị tất đã xứng với... Hảo.

Oanh vẽ mặt kinh ngạc đăm đăm nhìn anh :

- Cô ta đẹp đến thế ?

Cảnh cười vui vẻ, làm như mình đã khôi hài. Kỳ thực chàng đã nói theo ý nghĩ sâu xa của chàng. Oanh cũng cười :

- Thiết tưởng giá đáng nghìn vàng là cùng. Mà nghìn vàng là nghìn lạng vàng thì cũng tới... sáu bảy vạn bạc thôi. Xuýt xoát giá cái đồn điền Bắc-giang của thầy đấy.

Cảnh vẫn cười :

- Nếu vậy thì không phải thầy đào mỏ mà chính họ đào mỏ. Bên gái đào mỏ bên trai ! Một sự mới lạ trong làng đào mỏ.

- Nói thế còn nhẹ... Nói bán thì mới đúng.

Cảnh sừng sốt :

- Bán ? Bán con ? Vô lý !

- Ừ nhỉ, anh nhỉ ? Bán con thì bị tội. Sao bán con gái

cho người ta làm vợ lại không bị tội ?

Cảnh thở dài :

- Em chỉ bậy ! Vô lý ! Chả khi nào lại có câu truyện gả bán vô lý ấy !

Oanh chau mày :

- Nãy giờ anh luôn miệng hai tiếng « vô lý ». Coi bộ anh chỉ sợ đó là một câu truyện có lý, hay hơn thế, một câu truyện có thực. Thiết tưởng muốn biết có thực hay không có thực chả gì hơn là anh hỏi thẳng thầy.

Cảnh kêu :

- Hỏi thẳng thầy ? Ai lại đi hỏi thầy câu truyện ấy ?

- Hỏi khéo thì vẫn được.

- Nhưng anh vụng... Vội lại... không tiện. Bốn tiếng sau cùng thốt ra tự tiềm giác của Cảnh. Buông lời Cảnh thấy ẩn trong đó những ý nghĩa thâm kín mênh mông. Hầu như những lời tự thú, những lời thú tội. Chàng như hiểu ngầm rằng nếu là người khác, nếu không phải là Hảo, thì chẳng có gì bất tiện cả. Và chàng kinh hoàng thấy mắt Oanh lặng lẽ nhìn thẳng vào mắt mình. ^

Có tiếng giầy ở hiên. Hai anh em cùng lặng lẽ ngoảnh nhìn ra phía cửa. Ông Thiện mặc bộ pyjama lụa viền

xanh đứng ngó vào phòng nói :

- Các con chưa ngủ à ? Hơn ba giờ, khuya lắm rồi.

Oanh đáp :

- Bẩm con cũng vừa thức dậy.

Nàng nhìn anh như đề bảo : « Thế nào, có hỏi thầy thày không ? »

- Thầy chưa nghỉ ?

Ông Thiện không trả lời câu hỏi của Oanh.

- Quái ! đầu tháng một tây rồi mà giờ vẫn oi.

- Bẩm có lẽ sắp bão.

- Chả cứ ! Năm ngoái cũng nóng hết tháng một, thỉnh thoảng mới xen vào một vài ngày lạnh... Nhưng các con đi ngủ thôi. Thức khuya mệt người. Thầy cũng đi ngủ đây.

Ông Thiện thủng thảng đi về phòng. Cảnh vẫn ngồi nguyên chỗ, không nhúc nhích, không nghĩ ngợi. Tiếng ông Thiện ở buồng bên vọng sang :

- Đi ngủ thôi, các con !

- Vâng, mời thầy đi nghỉ.

- Ủ, thầy đi nghỉ đây. Thầy tính phác qua sổ thước khỏi cái đê bao bì ở khu ruộng bồi Đồng-Nam, mà thầy cũng to công lắm, Cảnh ạ.

Oanh giọng trách móc :

- Thầy để mai hãy hay. Bây giờ khuya lắm rồi mà thầy còn làm việc như thế có mệt không.

- Ủ, xong rồi đây !

Oanh mỉm cười thì thầm bảo anh :

- Muốn gì thì gì thầy vẫn không quên được công việc.

Rồi ra khép cửa đi sang phòng riêng.

Cảnh cầm quả nắm bấm tắt đèn, lên giường nằm. Chân chàng đạp mạnh vào cái chấn đồng ở cuối giường, chàng mới nhớ ra rằng chưa tháo giày, chưa thay quần áo. Liền với tay ra ngoài màn bấm ngọn đèn ngủ. Một làn ánh sáng đỏ nhuộm hồng mọi vật trong gian phòng sơn đỏ.

Thay xong quần áo ngủ, cảnh lại lên giường và để vậy ngọn đèn đỏ. Một lúc lâu, bỗng chàng thốt ra một tiếng thở dài : « Vô lý ! »

Cảnh chợt lưu ý tới sự nhận xét rất đúng của Oanh ! « Quả thực mình luôn miệng nói « vô lý » và trí mình liền

liền nghĩ tới hai chữ ấy. » Chàng mỉm cười ! « Nhưng việc ấy nếu có thì cũng hơi vô lý. Và vô lý tất cả những sự đã xảy ra tới hôm nay. Ừ ! sao họ lại mời mình đến xem phụ đồng chén ? Sao lại phụ đồng chén ở nhà Hảo ? Sao Hảo lại là người ấy ? Không, không thể thế được. Vô lý quá ! »

Cảnh cố nhớ lại cử chỉ ngôn ngữ của cha. Chàng đã quan sát cha từ lời nói cho chí sự yên lặng. Không có gì tỏ rằng cha say mê, say mê biểu lộ ra ngoài hay say mê ngấm ngấm bên trong. Cha bình tĩnh lắm, bình tĩnh quá, bình tĩnh có thể ngồi nhàn được số thước khó của một con đê dài có tới hai cây số. Đó quyết nhiên không phải chứng triệu của yêu thương đắm đuối. « Trái ngược hẳn với mình, mình yên lặng nhưng không bình tĩnh một tí nào. »

Cảnh bật cười to. Chàng vừa tìm ra. Và thấy không thể không hợp lý được. Chàng cho rằng ông Thiện yêu người mẹ, nhưng người ta thấy ông lui tới nhà ấy liền gán cho ông yêu người con. Chàng còn lạ gì dư luận người mình : họ yên trí rằng là vợ góa một ông quan thì không thể tái giá được. Chứ sự thực thì ông cụ yêu bà mẹ, phải, rõ rệt lắm, đôi uyên ương già rủ nhau đi xem chiếu bóng... Nếu yêu Hảo thì thế nào chả mời cho bằng được Hảo cùng đi. Có bao giờ lại để Hảo ở nhà mà phụ đồng chén với một bọn trai trẻ. Phải, rõ rệt lắm... Lúc

về, vẻ mặt ông cụ thản nhiên, bình tĩnh, không lộ một chút tình ghen... Cả trong ngôn ngữ nữa... Có, trong ngôn ngữ thì có, ông cụ hình như chỉ ghét riêng hai anh chàng văn sĩ và thi sĩ. Một

người là... Luyện, phải rồi, còn một người là... gì quên bằng mất... tên thi sĩ là... là... »

Cảnh nằm yên lặng để cố tìm cho ra tên thi sĩ. Và chàng lần lần gọi ra hết các tên bắt đầu từ chữ A và đi mãi tới chữ Y vẫn không thấy tên Hoàng-văn-Giáp trở lại trong ký ức. Chàng đành thôi, nhưng sự tìm tòi ấy đã làm chàng nhãng câu truyện khách bác giữa ông Thiện và nhà văn, để nhớ đến mỗi một điều mà chàng đã tin chắc : Cha chàng không yêu Hảo, không say mê Hảo, sẽ không lấy Hảo, như người ta đồn đại.

Chàng dừng lại ở ý nghĩa sung sướng ấy, và ngủ thiếp đi.

PHẦN THỨ HAI

I

Tuy tối hôm trước thức khuya, sáng hôm nay Hảo cũng dậy sớm. Dậy sớm đối với nàng đã thành thói quen trong liền bốn năm gần đây, từ khi nàng bắt đầu luyện tập thân thể. Thời ấy nàng mười bảy. Một hôm mẹ nàng thiết tiệc, mời các quan Pháp, Nam ở tỉnh về dự - Thiết tiệc là một nhược điểm của người đàn bà góa, hầu như một thị hiếu có từ khi còn sinh thời chồng - Cố nhiên có khiêu vũ, tuy bà án không biết « nhảy ». Hảo thì đã được người anh họ dạy cho vài điệu dễ và nàng có thể đi theo âm nhạc được. Nhưng vì thời ấy nàng hãy còn e lệ - sự e lệ tự nhiên của gái tu^{oi} mới lớn lên - nên chỉ giữ việc ngồi đặt đĩa vào máy hát.

Một người Pháp trẻ tuổi đến nói chuyện với nàng - Hảo nói tiếng Pháp khá thạo, tuy chỉ mới theo hết các ban sơ học Pháp-Việt - và khen cái nhan sắc của nàng. Người ấy lại bảo nàng : « Cô nên tập khiêu vũ vì khiêu vũ cũng là một môn thể thao. Cô sẽ nhờ môn thể thao ấy mà có một tấm thân nở nang, mạnh mẽ, vì cô nên biết rằng có dung nhan xinh đẹp không đủ, phải có thân thể xinh đẹp nữa mới hoàn toàn là một mỹ-nhân. »

Tuy đó chỉ là một câu tán tụng, và Hảo cũng biết thế, nhưng nàng đột ngột tìm ra được một khuyết điểm của

nhân sắc mình. Từ đó nàng chăm luyện tập và sung sướng thấy thân thể mình một ngày một thêm cân đối, dạ dẻ mình một ngày một thêm hồng hào.

Đẹp, đó là mục đích của đời nàng. Nàng cho một thiếu nữ không đẹp thì không thể nào sung sướng được. Thông minh, có học vấn càng hay, nhưng thiếu cái nhan sắc cần thiết thì thông minh, học vấn cũng bằng thừa, cũng vứt đi. Thông minh, học vấn chỉ để làm tô tía cho nhan sắc mà thôi. Muốn đắc thắng, muốn có một tương lai vẻ vang, trước hết cần phải đẹp.

Hảo tin chắc như thế, vì luôn luôn nàng nhớ lại, nàng ngẫm lại cái đời quá khứ vẻ vang của mẹ.

Mẹ nàng xưa là con một gia đình bán hàng tấm ở phố Hưng-yên. Thời bấy giờ Đào, tên thiếu nữ, nổi tiếng đẹp nhất tỉnh và nhiều người lắm le muốn hỏi làm vợ. Về sau nàng vào tay ông phủ Khoái-châu. Ông này đã có vợ cả, nhưng đó là một người đàn bà nhà quê hiền lành, và chỉ ham mê các việc làm ruộng. Vì thế, bà ta bỏ về làng để mặc Đào theo chồng ở chỗ làm quan. Và cũng vì thế mà chẳng bao lâu Đào cư xử hẳn ra một bậc mạnh phu, bao quyền binh trong gia đình chồng ở cả trong tay. Và chỉ ba năm sau người vợ cả chết. Từ đó, tuy không chính thức kết hôn, nàng cũng nghiễm nhiên trở nên người vợ kế ông quan họ Đặng đã thăng chức án sát.

Bẩm tính thông minh, lại hay giao thiệp chơi bời với khắp các bà trong đám quan liêu, nàng đã đóng được vai bà lớn rất ra vẻ đường bộ và hách dịch. Đến nỗi ông án cũng phải tự thủ rằng lấy được nàng, ông thực nhẹ mình nhẹ mảy. Ông là người quảng giao, thích khách khứa, tiệc tùng, thì người vợ của ông càng đáng việc thết đãi cho ông được hoàn toàn chu đáo, chu đáo hơn lòng ông ước nguyện. Điều đó cũng dễ hiểu, xa hoa vẫn là một thị hiếu của người đàn bà kia ngay từ thời người ấy còn là một thiếu nữ ở nhà với cha mẹ.

Hảo mười tuổi thì cha nàng hồi hưu về ở làng trong một tòa lầu đài lộng lẫy, kiểu âu tây. Cuộc đời xa hoa vẫn tiếp tục. Ba năm sau, ông án mất. Bỗng đi hơn hai năm tang chồng, miễn cưỡng sống trong sự giữ gìn, trong sự yên lặng, cái đời ảm ỹ vui thú của người đàn bà góa lại bắt đầu. Cái nhan sắc bốn mươi, vẫn còn đủ lộng lẫy để làm tôn những bàn tiệc long trọng.

Nhưng cái gia sản hơn chục vạn của chồng để lại cho tương tiêu không bao giờ hết. Ngờ đâu mới thấm thoát có bốn năm trời đã hao hụt quá nửa. Người đàn bà chợt như tỉnh một giấc mộng và âm thầm nhớ đến câu tục ngữ : « ngồi mà ăn thì núi cũng lở ». Trước kia bà không hẳn chỉ ngồi mà ăn. Bà cũng có cho cấy thuê cấy rẽ gần trăm mẫu ruộng, nhưng lợi tức không thấm vào đâu với sự tiêu hoang phung phí. Vì thế bà đem bán dần

dần để có những món tiền lớn phải cần dùng đến. Bán mãi cho tới ngày nay, ba phần bà không còn lấy một. Bà giật mình, vì chỉ làm qua một phép tính nhỏ bà cũng thấy rằng chẳng bao lâu số ruộng còn lại sẽ hết.

Đó là cái cơ chính khiến bà thiên gia đình lên Hà-nội. Lên ở Hà-nội, bà cũng chưa có mục đích buôn bán, kiếm lợi để cứu vãn lại tình thế nguy ngập đã bắt đầu. Lên ở Hà-nội bà chỉ cốt xa lánh một nơi nguy hiểm. Còn ở làng bà còn phải tiêu pha rộng rãi, bà còn phải nay tiệc tùng mai khiêu vũ. Nếu bà bỗng thôi đi, người ta sẽ cho rằng bà sa sút. Và lại ở làng bà cần giữ thể diện, giữ oai vệ, thể diện, oai vệ của một bà quan to. Mà thể diện oai vệ bà cho chỉ có thể giữ bằng tiền, bằng ăn uống linh đình, bằng tiêu pha rộng rãi, bằng quà các biếu xén : sống tối tăm, sống lụi xụi cái đời tối tăm lụi xụi của một người đàn bà góa, thì sẽ bị người ta coi thường ngay. Thôi ! còn gì là thanh danh một bà đường quan hách dịch !

Bỏ làng lên Hà-nội, tức là bỏ một nơi tôn ti trật tự đến ở một nơi bình đẳng. Ở Hà-nội bà tiêu một tháng ba bốn trăm hay năm sáu chục, cũng chẳng ai biết đấy là đâu. Mà dầu biết, người ta cũng chẳng bình phẩm lời thôi. Ở Hà-nội sẽ chẳng có ai đến làm tội tở bà, nhưng bà cũng chẳng cần phải mua chuộc ông nọ ông kia.

Bà đã tưởng bà sẽ bờ ngõ, sẽ khó chịu, sẽ thất vọng với cái đời sống mới này. Nhưng không, ngay buổi đầu bà làm quen, bà thân mật với nó ngay. Nó không buồn tẻ như bà thường lo lắng. Mà được thế là nhờ có Hảo, con gái bà.

Hảo, đó là một có, cái có thứ hai khiến bà lên ở Hà-nội Hảo đã hai mươi một, cái tuổi già dặn của một thiếu nữ chưa chồng, chưa vị hôn phu, chưa cả ý trung nhân. Phải đâu Hảo không có nhan sắc ! Trái lại thế, nhan sắc Hảo là thứ nhan sắc đặc biệt, nhan sắc lộng lẫy của hạng người sống cuộc đời phô trương, chứ không phải nhan sắc thùy mị ngây thơ của các cô sống đời rụt rè trong chôn phòng khuê những gia đình quan cổ.

Hảo đẹp, bà án biết thế. Bà cũng không thể không biết rằng có rất nhiều đám, ngáp ghé muốn dạm Hảo, nhưng còn chưa dám ngỏ lời, vì thấy hai nơi con nhà quyền quý đều không được Hảo ưng thuận. Bà mẹ tự hỏi thăm : « Chẳng hay nó định kén chọn hạng người nào ? » Bà bàn với Hảo về việc hôn nhân của con, thì nàng chỉ trả lời vắn tắt : « Thừa mẹ, chưa muộn. » Chưa muộn ! Ngoài hai mươi rồi còn chưa muộn gì nữa ! Bà biết thế nhưng không dám ép nài ; bà như vì nể, sợ sệt con.

Một hôm, bà gọi truyện để dò ý Hảo :

- Cô Ngân con bà án Tuyên mới mười tám tuổi đầu mà đã bà huyện rồi đấy.

Hảo mỉm cười đáp :

- Bà huyện mà không sẵn tiền thì cũng chẳng làm gì.

Mẹ hơi có giọng gắt :

- Làm tri huyện thì sao lại không sẵn tiền !

Con vẫn ôn tồn :

- Thừa mẹ, chán ông huyện chả nợ đũa ra đây là gì, như ông huyện Vũ-tiên, ông huyện Thu-trì vẫn về vay tiền mẹ, chẳng hạn.

Thấy mẹ yên lặng, nàng tiếp luôn :

- Với lại có nhiều tiền khác, để vợ tiêu tiền khác. Họ có tiền mà họ để dành họ tậu ruộng tậu nhà hay bo bo giữ trong tủ sắt thì cái giàu của họ có ích gì cho người vợ ? Không những thế, có khi họ ham làm giàu quá, họ sinh ra bo siết, keo bần, ăn chả dám ăn, tiêu chả dám tiêu... Làm vợ hạng người ấy thì thà tự tử.

- Mà y cứ nói thế chứ... Với lại chả làm bà huyện thì còn làm bà gì nữa !

Hảo, vẻ mặt trang nghiêm :

- Thừa mẹ, muốn làm bà gì thì làm, miễn là có tiền, có rất nhiều tiền.

Sau câu truyện ấy, bà án sinh ra lo sợ vẩn vơ. Nhất bà lại thấy con hay lên Hà-nội với mấy người chị em họ ở Thái-bình về chơi rủ đi, có khi cả với vợ chồng những ông huyện trẻ về dự tiệc. Bà thấy khó lòng mà từ chối không cho phép con được. Vì bà thường nghĩ lẫn thẩn : « Mình là một người đã bà góa mà còn thích ăn, chơi, hưởng hồ nó đương tuổi sung sướng ! Cấm đoán nó thì thực vô lý ! » Và lại bà hình như ngầm muốn con bà cũng chịu một phần trách nhiệm về sự phá tán cái gia tài của chồng để lại. Sau này, dầu sao nữa, Hảo cũng không oán trách bà được, mẹ có tiêu pha sài phí thì con cũng tiêu pha sài phí. Vì thế mỗi lần con xin vài ba trăm để sắm áo quần hay nữ trang thì bà cho ngay. Và Hảo đi về cũng tính toán với bà cẩn thận, còn thừa trả lại bà chu đáo.

Nhưng bà án không lo sợ về sự tiêu pha. Bà chỉ lo sợ về sự sa ngã của con thôi. Bà vẫn biết Hảo thường xử sự một cách đồng dục đường hoàng trong những cuộc giao thiệp với phái đàn ông. Và nhận xét theo tâm lý - bà mẹ nào chả hiểu tâm lý con - bà tin chắc rằng Hảo không thể sa ngã được. Nhưng lo sợ thì bà vẫn lo sợ. Để một thiếu nữ hai mươi một mình đi Hà-nội, còn bà mẹ nào

yên tâm hẳn được. Vì thế, nhiều khi con xin đi Hà-nội, bà làm ra mặt ân cần bắt tài xế đánh ô-tô đưa nàng đi, và dặn ngay chiều phải đưa nàng về. Chẳng được dừng, thì bà thân đi với con, để tiêu nhảm ở Hà-nội thêm vài trăm bạc.

Vậy thì thiên gia đình lên ở hẳn Hà-nội bà thấy giải quyết được cả hai vấn đề khó khăn trên kia.

Lại còn một vấn đề thứ ba nữa, một vấn đề chẳng kém phần quan trọng : ấy là việc kén chồng của Hảo. Ở Hà thành thì chẳng thiếu hạng thanh niên phú, quý, trí thức, lịch thiệp. Thế nào chẳng có được một đám mà Hảo và bà đều ưng thuận. Còn như rủ cho bọn họ kéo đến nhà mình, thì đó là một việc rất dễ dàng không cần phải suy tính trước.

Bà dự đoán quả không sai. Làm dân Hà thành chưa đầy nửa năm, bà đã thu phục được rất nhiều nhân vật, trong đủ các hạng. Mà được chóng thế một phần là nhờ về khéo cạnh khôn ngoan của bà ; bà mời con người

anh bà đến cùng ở với bà. Giáo sư Vũ-văn-Hoàng, một trang thiếu niên trí thức đứng đắn mà ai cũng biết tiếng, sẽ giúp cho sự giao du buổi đầu của mẹ con bà. Việc gì cũng chỉ khó buổi đầu.

Chính nhờ về địa vị làm môi giới ấy mà giáo sư Hoàng vụt trở nên một người quảng giao. Biết bao sinh viên trường Luật, trường Thuốc, biết bao ông tham, ông giáo, ông huyện trẻ chăm chỉ đến chơi với chàng và thành những bạn thân của chàng, để hy vọng trở nên những bạn thân của Hảo, của cô em gái xinh đẹp và lịch thiệp.

Riêng bà mẹ cũng có phần may mắn trong sự giao du. Ngay hôm mới tới Hà-nội ngẫu nhiên bà gặp Thanh-Đức, một người bạn của chồng bà, thời chồng bà còn tri phủ. Ông ta đã giúp đỡ bà trong các công việc dọn nhà, trang hoàng bài trí. Rồi đưa các chỗ thân thích bạn bè đến giới thiệu với bà. Biết Thanh-Đức là một tay cự phú, bà hết lòng chiều chuộng, tiếp đãi một cách đặc biệt hẳn. Và thấy ông bạn xưa của chồng quá đổi săn sóc trông nom đến mình, bà tưởng ông ta còn cảm về cái nhan sắc cuối thu - bà vẫn tự biết rằng bà chưa hết duyên, tuy đã bốn sáu, bốn bảy tuổi đầu.

Tới khi bà đoán thấy rằng Thanh-Đức say mê đắm đuối nhan sắc con gái bà, thì bà lo lắng nghĩ ngợi, cho đó là một sự vô lý lạ lùng. Trước thái độ bình thản của con, bà càng hoảng hốt sợ hãi. Bà thấy Hảo thân mật với Thanh-Đức, cũng như nàng thân mật với bọn thanh niên. Bà cho đó là một lối xã giao, nhưng bà không khỏi ngờ vực, mỗi lần bà đưa mắt ngắm vẻ mặt tươi cười

rạng rỡ của con, một mình ngồi đối diện Thanh-Đức ở phòng bên, và chăm chú nghe những câu tán tỉnh của ông ta.

II

Tập thể thao và tắm xong, Hảo ăn điểm tâm. Nàng vẫn quen ăn điểm tâm một mình. Vì một là nàng không thể đợi mẹ dậy cùng ăn được, bà án bôm nào cũng ngoài tám giờ mới thức giấc; hai là những món ăn sáng nàng đã lựa chọn cẩn thận theo như lời dặn của thầy thuốc để thân thể nàng được nẩy nở đều đặn, không gầy quá, không béo quá, hai cái thái cực mà nàng rất sợ. Cùng ăn điểm tâm với bà án, nàng sẽ phải chiều ý mẹ mà dùng bánh cuốn chấm nước mắm dấm ớt, hay cháo gà có răm và hạt tiêu, những thứ gia vị mà nàng không bao giờ được phép dùng tới nếu nàng muốn giữ bền sức khỏe và nhan sắc.

Luyện tập thân thể, giữ gìn vệ sinh, chăm nom sức khỏe, mục đích chỉ để tăng vẻ đẹp. Nếu đã không đẹp mà còn đi làm những việc ấy thì thực mất thì giờ vô ích. « Như Duyên chẳng hạn, Hảo tự nhủ, càng tập người càng thô, mặt càng yếu thì tập làm gì cho một xác. Nằm mà nghỉ có sướng hơn không ? »

Hảo nghĩ liên miên, tay lơ đãng quấy chén sữa sô-cô-la : « Bắt đầu từ mai lại phải quay về régime một dạo mới được. Đã hơi béo ra, vì hôm qua đến hiệu thuốc cân, lên gần năm một ki-lô rồi. Thế nào cũng phải xuống dưới năm mươi mới nghe. Mà bụng đã có vẻ kém thon, vì độ rầy mình lười tập mouvement nằm quá. »

Có tiếng gõ cửa, Hảo ngừng lên. Tiếng Hoằng ở phía ngoài :

- Vào được không ?
- Được ! Mời anh vào chơi.

Hoằng rón rén mở cửa tiến vào, miệng cười bẽn lễn :

- Cô chưa ăn sáng ?
- Em đang ăn.

Hảo ngấm nghĩa Hoằng từ đầu đến chân :

- Anh đi dự tiệc đâu đấy ?

Hoằng mỉm cười :

- Định đến « dự tiệc » sáng với cô, nhưng cô lại ăn rồi.

Hảo hoảng hốt :

- Chết chưa ! nó chưa...

Hoằng ngắt lời liền :

- Nói đùa đấy, tôi đã ăn bánh mì với sữa rồi.
- Thực đấy chứ ?
- Lại chả thực !

- Nếu chưa thì em bảo nó bung bữa sáng của anh vào đây cùng ăn cho vui.

Hảo vẫn lơ đãng quấy sữa :

- Này ! Anh Hoằng ạ, nguy quá, bụng em to ra...

Thấy vẻ mặt Hoằng ngơ ngác sợ hãi, Hảo tiếp luôn :

- Anh chỉ được cái nghĩ bậy ! Em bảo độ rầy em ít tập những mouvement nằm nên bụng em kém thon.

Hoằng thở ra :

- Ủ ! Có thể. Nếu cô đem câu ấy nói với mợ thì mợ đến chết ngất đi được.

- Chết ngất đi cơ à ? Tưởng đâu có thực thì cũng là một việc thường !

- Việc thường !

Hảo cười :

- Thì việc không thường, việc phi thường ! Dầu sao cái việc thường hay phi thường ấy vẫn chưa xảy ra và có lẽ không bao giờ sẽ xảy ra. Vậy chưa cần lo vội, phải không anh ? Bây giờ hãy nói truyện hiện tại đã... Nhưng mà anh sắp đi dạy học rồi thì phải.

Hoàng vợ vẫn nhìn đồng hồ tay đáp :

- Hôm nay thứ năm.

- Ô nhĩ ! Em chẳng còn nhớ ngày nào với ngày nào nữa. Có lẽ vì ngày nào của em cũng là thứ năm, chủ nhật.

Hảo thở dài nói tiếp :

- Em nhàn rồi quá, anh ạ.

Rồi lơ đãng như nói một mình :

- Chỉ sợ nhàn cư vi bất thiện !

Hoàng ousi :

- Cô cũng chẳng nhàn gì, vì chẳng mấy lúc cô ở nhà mà tôi không thấy cô không đan một cái gì.

- Đó có lẽ cũng là công việc bày ra để khỏi làm điều bất thiện. Vì nếu không đan thì lại phải chạy rong, hay đánh mặt chược, rút bắt, lên quần ngựa.

Hoàng nịnh khéo một câu :

- Cô làm như cô hư lắm ! Kỳ thực cô rất ngoan ngoãn nết na.

- Ngoan ngoan nết na ! Anh khen em kia à ? Em

muốn anh dạy dỗ hẳn bảo em hơn là cứ tán tụng em luôn miệng. Em mà hư thì anh có một phần trách nhiệm đấy nhé.

Câu nói âu yếm làm Hoàng đỏ bừng mặt.

Hảo nhận thấy thế nên nói lảng :

- Nhưng mà hình như anh có rendez-vous thì phải ?

- Không, tôi chẳng đợi ai, chẳng có ai đợi.

- Thôi anh đừng giấu em nữa đi. Em thấy anh cứ chốc chốc lại xem giờ.

Mặt Hoàng càng đỏ. Xem giờ đồng hồ tay đã thành một thói quen của chàng, khi chàng bận lén. Sự thực chàng chỉ nhìn mà chẳng xem gì hết.

- Thực mà, tôi không... bận gì cả.

- Vậy chúng ta đi chơi phố nhé ? Có được không anh?

- Được lắm chứ.

- Anh ngồi chờ em một lát nhé.

Hảo uống vội vàng chén sữa sô-cô-la. Ăn qua loa mấy miếng bánh mì. Rồi đứng dậy nói :

- Báo hôm nay đây. Anh ngồi đọc xong thì em cũng

sửa soạn xong.

Nàng sang phòng rửa mặt trang điểm. Hoảng ngồi lại một mình, cầm tờ báo hằng ngày đọc tin vặt. Bỗng chàng kêu lên :

- Trời ơi !

Tiếng Hảo ở phòng bên :

- Cái gì thế, anh ?

Hoảng giọng hoảng hốt :

- Kính tự tử rồi !

Hảo thản nhiên :

- Thế à ! Tự tử vì có gì thế, anh ?

- Đây này, tôi đọc cho cô nghe : « Tự tử vì tình hay vì tiền ? Ông Vũ-văn-Kính một điền chủ ở hạt ta mà ai ai cũng biết tiếng, không rõ vì duyên có gì đã uống thuốc phiện dấm thanh tự tử. Ông Kính là một trang thiếu niên học thức vừa nối nghiệp cha đứng trông coi cái đồn điền Ba-ngả được hai năm nay. Người ta đồn cái chết của ông Kính có dính líu đến truyện tình, vì thấy sáng thứ hai ông Kính ở Hà-nội về, vẻ mặt buồn rầu, rồi ngay tối hôm ấy ông quả quyết lìa đời. Và lúc khám nghiệm tử thi, nhà chức trách tìm thấy trong ví người

bạc mệnh một bức ảnh mỹ nhâ. Lại có người đồ rằng ông Kính tự tử vì tiền, vì thua bạc. Nghe đâu ít lâu nay ông thua cá ngựa có tới vài vạn bạc. Nhưng đó toàn là lời phỏng đoán cả, ông Kính không để lại thư từ cũng không dỗi dăng lại người nhà một câu nào. Ông chết đi, để lại một vợ trẻ và một con thơ, đưa con gái lên ba. «

Hảo, giọng vẫn thản nhiên, không chút cảm động, hỏi Hoàng :

- Đồn điền Ba-ngả ở về đâu nhỉ ?
- Tôi cũng chả rõ.
- Nhưng việc xảy ra ở tỉnh nào ?
- À !... đây rồi... Phú-thọ. Phải, Kính ở Phú-thọ, thế mà mình quên băng.

Và Hoàng như nhìn thấy đứng sững trước mặt một thanh niên vạm vỡ, cao lớn, khỗ mặt, thân hình, cho chí ngôn ngữ cử chỉ na ná giống một người Âu. Kính rất ít nói tiếng Ah-nam, và khi truyện trò rất hay làm điệu bộ. Hoàng không thể ưa được cái anh chàng động cái lý là như sừng sộ với người ta ấy, nhưng nay nghe tin hấn tự tử, Hoàng cũng cảm động, thương xót. Mới cách đây chừng hai tháng, Hoàng vì nể Hảo đã miễn cưỡng ngồi đánh bắt với hấn trong suốt một đêm ròng. Không thấy ai lại thị của, lại coi rẻ đồng tiền như hấn ! Đặt một

cuốn giấy bạc năm đồng, đặt không đếm, mà cửu vạn còn thò tay rút lấy bất để thua. Hấn cười, nói lớn rằng rút lấy mười để cướp trang của Hảo, nhưng kỳ thực hấn coi như có hân hạnh được Hảo vợ tiền cửa. Hảo thì sáng suốt lắm, tính từng nước bài, thận trọng từng nước rút, tuy nàng làm ra hời hợt, làm ra không cần ăn thua, đánh bạc chỉ cốt để tiêu khiển. Hoằng cũng nhận thấy thế, nhưng trước kia chàng cho rằng Hảo chỉ giữ gìn để khỏi thua, khi mà vì xã giao nàng không thể tránh được những cuộc hội họp đỏ đen rất hợp thời trong đám sang trọng đời nay. Một hôm chàng chợt nghĩ : « Nếu Hảo không được bạc thì không hiểu nàng lấy tiền đâu mà tiêu cho đủ ? » Vì quả thực nàng tiêu sài rộng rãi quá sức tưởng tượng của Hoằng. Xin bà án thì cũng phải có chừng thôi. Thì ra cờ bạc là một sự tính toán trong đời xa hoa của Hảo.

Buồn rầu, Hoằng quay nghĩ đến mình. Chàng là người ghét chơi bời, nhất lại ghét cờ bạc. Thế mà vì chiều vì nể Hảo, chẳng một cuộc hội họp nào chàng không góp một chân. Đánh rằng chàng chỉ đánh nhỏ và không cốt ăn thua như Hảo, nhưng cờ bạc bê tha thì vẫn là cờ bạc bê tha. Có lần ở trong lớp học chàng đã xấu hổ ngừng lại giữa một bài luân lý về cái hại đỏ bạc : Chàng mướt mồ hôi lạnh cả người như vừa phạm một tội gian ác và đương nghe tiếng đồng dục tuyên án. Và chàng tự hứa, chàng quả quyết sẽ can ngăn Hảo, không cho Hảo đi

sâu mãi vào con đường làm lỗi ấy nữa. Nhưng lòng quả quyết chỉ tới nhà, khi chàng gặp Hảo, là đã tan vụn ra như ngôi non. Không bao giờ chàng dám khuyên răn Hảo một câu. Đừng nói khuyên răn, đến trái ý Hảo, chàng cũng sợ hãi cuống quýt rồi.

Bây giờ cũng vậy, những cảnh tượng bê tha về cò bạc mà cái chết của Kính vừa gợi vẽ ra trong ký ức chàng, vẫn đương làm chàng băn khoăn muốn can ngăn Hảo. Và chàng đương đợi một cơ hội may mắn đến giúp chàng bắt đầu được. Bê tha nhất cái cảnh tượng rút bắt ở giường ngủ của Hảo : Hảo mệt quá mà đêm đã khuya, - dễ đến hai giờ sáng. Nàng liền bàn thiên cuộc bắt từ bàn ăn vào giường ngủ. Cố nhiên ai nấy ưng theo. Còn Kính thì mừng reo lên. Hảo nằm đắp chiếc mền chiên trắng lên đến vai, và vừa ngáp ngủ vừa rút bài...

Hảo đã đánh phẩn xong. Nàng ở phòng bên bước ra, lại đứng trước mặt Hoàng và hỏi :

- Anh ngấm hộ, cái áo len này, nó cắt có được không?

Hoàng ngả đầu về đằng sau, nghiêng đầu bên nọ bên kia, rồi khen :

- Được lắm. Với lại cắt áo cho cô rất dễ, chỉ những cô gầy, béo, thân thể xộc xệch mà cắt được đứng áo mới tài.

Hảo mỉm cười, sung sướng, vẻ mặt rạng rỡ, tuy câu khen ngợi của Hoàng nhắc lại lần này không biết là lần thứ mấy mươi. Hoàng lại tiếp luôn :

- Anh Hiên, professeur de culture physique ấy mà, hẳn cô cũng biết đấy. Anh ấy bảo chính những ông thợ may, nhất là những ông thợ may giỏi ngày nay đã làm hại các cô và cả các cậu nữa. Họ khéo độn, khéo thắt khiến các cô các cậu che đậy được cái thân hình lệch lạc, xấu xí. Thành thử các ngài không nghĩ đến tập thể dục nữa. Chính phủ cứ ra lệnh cấm độn y phục dù y phục nam hay nữ thì chẳng bao lâu thanh niên nước nhà sẽ ra người hết.

Hảo cười to, nói :

- Anh đi xa quá. Vả nếu chỉ có tấm thân nở nang cân đối khỏe mạnh mà đã cho được là ra người, thì chẳng hóa ra làm người dễ lắm ư.

Hoàng cũng cười :

- Được thể cũng đã khó lắm rồi, cũng đã phải có chí quả quyết nhiều rồi, chí quả quyết luyện tập thân thể để bỏ những tập quán xấu làm hèn yếu con người về phương diện vật chất cũng như về phương diện tinh thần, cái tập quán đánh bài đánh bạc chẳng hạn.

Hoàng mừng thầm đã tóm được dịp để khuyên răn Hảo. Nhưng Hảo lơ đãng cúi xuống ngắm nghía :

- Màu này được chứ ?
- Màu nước biển là màu mùa thu.

Thấy Hảo mồm mím cười, Hoàng ngừng lại, hỏi nàng:

- Có phải màu nước biển là màu mùa thu không, cô ?
- Em cũng không nghe ai nói màu nước biển là màu mùa thu, nhưng hình như đúng đấy. Thu thủy mà lại.

Hoàng vợ vẫn tiếp luôn :

- Phải, « thu thủy cộng trường thiên nhất sắc. »
- Anh giỏi chữ hán nhỉ ?
- Truyện ! thập niên đăng hỏa của người ta ! Cô phải biết, tôi sắp soạn một cuốn tiểu thuyết chữ hán dài tới hăm năm vạn chữ.

Dứt lời Hoàng cười vui thú. Nhưng Hảo đã không để ý đến lời chàng nói. Nàng đang nghĩ tới truyện khác. Và nàng đột ngột hỏi :

- Quái ! sao mãi bây giờ mình mới biết nhỉ ?

Hoảng ngơ ngác nhìn, không hiểu. Chàng chợt nghĩ tới câu truyện Kính tự tử mà cái áo len màu nước biển của Hảo đã làm cho hai người quên bẵng đi.

- Thì bây giờ mình xem báo mới biết.

Hảo vẫn như mơ mộng :

- Xem báo ? Em nói truyện anh... anh Cảnh kia mà. Sao mãi bây giờ chúng ta mới biết ông Thiện có con trai vừa đậu cử nhân luật nhỉ ?

Hoảng lạnh lùng :

- Vì mãi hôm qua mình mới mời ông ta lại chơi.

- Em lại cứ tưởng anh chơi bởi quen biết rộng thì việc gì ở Hà-thành anh cũng rõ kia đây.

Câu nói, Hoảng nghe như lời trách móc. Chàng mát mẻ đáp lại :

- Cô làm như tôi là Thổ công Hà-nội không bằng ! Và ông Thiện năm nay năm mươi mà có một người con trai hăm nhăm hăm sáu là một việc rất thường, có gì mà cô phải lấy làm lạ ?

Hảo giọng hơi gắt :

- Em có lạ rằng ông ấy có con đâu, em chỉ lạ một điều là mãi nay mới biết ông ấy có con trai lớn. Không bao

giờ ông ấy nói truyện ông ấy có con trai lớn. Một điều lạ nữa, em cứ tưởng ông ấy không ở Hà-nội, chỉ thỉnh thoảng về chơi thôi.

- Thì vắn ! Ông Thiện quanh năm ở đồn điền. Ở Hà-nội thường chỉ có Cảnh và một người em gái.

- Em gái Cảnh hay em gái ông Thiện ?

- Em gái Cảnh, vào trạc tuổi cô. Hôm qua lúc đến tìm Cảnh tôi gặp cô ta ở cửa sổ nhìn ra... Người cũng đẹp.

- Cũng đẹp ! Nghĩa là không đẹp lắm ?

- Đẹp lắm thì không đẹp lắm, nhưng mà đẹp.

- Có thể mời đến chơi được không, nhỉ ?

- Sao không được ?

Hảo như vừa tìm ra :

- Phải rồi ! Em nói me em làm bữa tiệc mời ông Thiện và hai người con đến dự.

- Có thì phải mau mau lên, không... nhớ ông Thiện lại đi đồn điền.

- Chủ nhật này nhé ? Vậy phải gửi thiệp mời ngay từ hôm nay, nhỉ ? Nhưng ta đi chứ. Me em đã dậy rồi đấy.

Nàng lắng tai nghe tiếng dép xuống thang gác.

- Hôm nay cụ dậy sớm nhỉ ! Chờ tí nữa mình hãy xuống... À ! sao anh biết ông Thiện năm mươi tuổi ?

- Tôi cũng đoán phỏng... Thì cũng chừng tuổi ấy.

- Em cứ tưởng ông ấy chỉ độ ngoài bốn mươi.

- Không thể nào. Cảnh lại không đến hăm năm, hăm sáu rồi à ! Vậy ông Thiện ít ra phải bốn bảy bốn tám. Mà biết đâu Cảnh lại không có một vài anh hay chị ?

- Được, rồi sẽ biết, Bây giờ thì hãy đi chơi đã.

Hai người xuống nhà, vào phòng riêng của Hảo. Người đầy tớ gái đương ngồi lau bàn ghế đứng lên nói :

- Thưa cô, anh tài chờ cô mãi, anh ấy...

Hảo ngắt lời :

- Anh ấy đâu ?

- Thưa cô bà sai anh ấy xuống phố có tý việc. Anh ấy bảo đưa hầu cô tờ giấy này.

- Đâu ? Đưa đây !

Hảo cầm tờ giấy chữ viết bút chì nhẩm đọc, rồi trao lại cho Hoảng :

- Năm con. Ông Thiện có năm con.

Hoàng đọc to :

«Bốn gái và một trai. Người con gái đầu lòng lấy một ông huyện, người thứ hai lấy chồng tham tá. Người thứ ba là con trai, hiện đã đỗ cử nhân luật. Người con gái thứ tư vừa lấy chồng đốc tờ, người con gái út

tên là Oanh đã đỗ tú tài, chưa chồng. »

Rồi cười nói :

- Điều tra tường tận lắm. Cô mà làm trinh thám thì hẳn là đặc lực.

Hảo vẽ mặt suy nghĩ :

- Thì ra Cảnh là con một.

Nàng hỏi người đầy tớ gái :

- Nhài, cụ đã xoi sáng chưa ?

- Thừa cô, cụ lớn đương xoi. Cụ lớn bảo mời cô và cậu xuống cùng xoi, con bẩm cậu và cô đã thất lễ rồi.

Nhài bỏ xuống bếp. Hảo bảo Hoàng :

- Vậy chúng ta đợi một lát nữa, để cụ ăn xong đã.

Nàng ngồi im lặng, nhớ lại cuộc phụ đồng chén tối hôm trước. Bông nàng hỏi :

- Anh có tin phụ đồng chén không ?

Hoảng mỉm cười hỏi lại :

- Nhưng cô, cô có tin không ?

- Em hỏi anh câu ấy, anh lại đem hỏi lại em. Em thì em tin lắm chứ.

- Cứ nghe giọng cô nói thì cô chẳng tin một tí nào.

- Không biết Cảnh có tin không nhỉ ?

Hoảng trả lời buông sòng :

- Đề đến chủ nhật, cô hỏi Cảnh.

- Luyện nghe chừng đáo đề lắm, phải không anh ?

- Nghe đâu thế. Tôi ngờ rằng Luyện đã bài trí cuộc gặp gỡ tối hôm qua.

Hảo chau mày :

- Cuộc gặp gỡ ?

- Phải, cuộc gặp gỡ của hai cha con ông Thiện.

- Bài trí như thế để làm gì mới được chứ ?

- Nào biết !

Hảo giọng không bằng lòng :

- Vậy thì anh ấy chẳng bài trí gì cả. Hai người gặp mặt nhau là do một sự ngẫu nhiên.

- Cũng có lẽ thế. Mà cũng có lẽ Luyện đã muốn có cuộc gặp gỡ.

Hảo khó chịu :

- Anh hay ngờ vực lời thôi lắm ! Cha con người ta luôn luôn trông thấy mặt nhau. Bài trí ra cuộc gặp gỡ để làm gì ?

Hoảng như trêu tức :

- Gặp nhau ở nhà khác, gặp nhau ở đây khác, khác nhiều...

Hảo có dáng giận dữ, nói lảng :

- Sang phòng ăn đi ! Chắc me em xoi xong rồi đấy.

Thực thế, bàn ăn đã thu dọn. Bà án ngồi uống nước, sũa răng. Hảo đùa bỡn hỏi me :

- Hôm nay me không bắt tóc sâu ?

Bà án cười :

- Nó mọc nhiều lắm, me sợ bắt mãi thành trọc mất, nên từ nay me để vậy.

Hoảng tưởng chữa thẹn cho cô :

- Thừa cô, sợ để thế ngứa.

- Cô già rồi, cháu ạ. Để đầu hoa râm là phải.

Bà thở dài nói tiếp :

- Chả còn mấy năm nữa mà đầu tóc bạc phơ !

Rồi bà hỏi :

- Hai anh em đi chơi đâu đấy ?

Hảo đáp :

- Chúng con xuống phố, có tí việc.

- Hôm nay thứ năm, anh giáo nghỉ, me toan cho tài xế đi mời ông Thanh-Đức đến đánh mặt chược, nhưng lại không biết nhà ông ấy ở đâu...

Rồi bà phàn nàn :

- Có thể mà cứ quên không lần nào hỏi ông ấy về Hà-nội ở phố gì. Với lại cái ông ấy cũng lạ, hôm nào về cũng đến thẳng đây rồi lại từ đây đi thẳng đồn điền,

không mấy khi lai vãng qua nhà qua cửa, cho nên mẹ thấy cũng không cần hỏi chỗ ở của ông ấy làm gì. Mỗi hôm qua con ông ấy lại chơi mẹ mới biết ông ấy có nhà ở Hà-nội đấy.

Hoàng nói :

- Thừa cô, cháu biết nhà ông Thanh-Đức.

- Vậy cháu bảo tài xế đi mời nhé ?

Hảo gạt phắt :

- Thôi mẹ ạ, anh con bận chút việc phải xuống phố. Để khi khác... Hay là thế này này : Mẹ mời ông Thanh-Đức và hai người con ông ấy chủ nhật này đến xơi cơm rồi đánh mạt chược, hay tổ tôm tùy mẹ.

- Thế cũng được. Nhưng ông Thanh-Đức có hai con gái ở Hà-nội à ?

- Một gái, một gái.

- Vậy con viết thiệp mời hộ mẹ.

- Vâng, thưa mẹ con viết thiệp mời ngay nhé ?

- Ừ, tùy con.

- Bây giờ thì con xin phép mẹ con xuống chơi với anh con.

- Được, vậy anh em đi nhé.

Sau khi Hoảng và Hảo ra đi, bà án ngồi lặng hờn sau, như cố tính toán, xếp đặt một việc khó khăn.

III

Cũng sáng hôm ấy, thức giấc, Cảnh có cảm tưởng vừa qua một giấc chiêm bao. Nằm suy nghĩ trong vài phút, Cảnh nhớ lại ngay rằng giấc chiêm bao ấy chỉ là những sự thực đã xảy ra đêm hôm trước. Và liền đó sự ngờ vực lại nhóm lên, mãnh liệt như lúc ban đầu. Người vợ kế của cha sẽ là Hảo. « Phải, không Hảo thì còn ai vào đây ? Chẳng lẽ là người đàn bà góa, chẳng lẽ là bà án ?... Nhưng mà sao lại không thể là bà án được ? »

Cảnh ngừng ngay lại, không dám luận lý nữa. Chàng cho sự phân vân ngờ vực giữa hai mẹ con Hảo trong lúc này, ở trường hợp này là thừa, là sáo nữa, sáo trong tư tưởng cũng như trong thực tế. Chàng thấy chàng không thành thực, hơn thế, chàng thấy chàng có vẻ kịch, đóng một vai kịch, chẳng khác Rodrigue trong sự phân vân giữa tình và hiếu. Và chàng bật cười : « Là ai, rồi sẽ biết, mà muốn biết ngay cũng không khó khăn lắm, chẳng hạn hỏi thẳng ông cụ... »

Tiếng chuông đồng hồ Wesminter ở phòng khách dưới nhà vọng lên rõ từng tiếng, thông thả và ngân nga như một điệu âm nhạc buồn. Cảnh đếm nhẩm, rồi tung chiếc chiếu ra, vùng ngồi dậy, tự nhủ thầm : « Chín giờ rồi ! » Chàng chạy sang phòng rửa mặt, quay về phòng ngủ vội vàng mặc quần áo, như người hấp tấp sửa soạn ra ga, và sợ nhỡ giờ xe hỏa sắp tới.

Y phục, trang sức xong, Cảnh ngồi thừ trên ghế nệm, vẻ mặt, dáng bộ chán nản. Có lẽ chàng vừa chợt thấy cái việc cần kíp phải làm ngay của chàng đã lỡ dịp rồi, hoặc không còn có nghĩa gì nữa. Và chàng đành bỏ rơi.

Yên lặng một lúc lâu; Cảnh trở lại bình tĩnh, lấy thuốc lá hút; rồi ra đứng tì cửa sổ huýt sáo nhìn xuống sân. Có tiếng gõ cửa phòng. Tiếp liền tiếng Oanh :

- Anh thức hay ngủ ?

- Thức, em cứ vào !

Oanh mở cửa, cười, giơ ra một tấm thiệp :

- Đồ anh biết thiệp mời của ai ?

- Thiệp mời anh ?

- Mời thầy, anh và em.

Cảnh giật mình. Tâm linh như vừa báo cho chàng biết rằng người gửi thiệp là Hảo. Và chàng hỏi :

- Có phải...

Bỗng chàng sợ hãi ngừng lại :

- Đồ anh đoán được là ai ?

- Anh chịu. Ai thế, em ? ... Hay anh Đoàn ?

- Không phải nhé. Bà Đặng-khắc-Thuần.

Cảnh ngơ ngác :

- Bà Đặng-khắc-Thuần ?

- Vâng, bà quả phụ Đặng-khắc-Thuần.

Vô tình Cảnh hỏi :

- Tên bà ấy là Đặng-khắc-Thuần à, em ?

- Chừng thế. Cũng bây giờ em mới biết. Trước em chỉ nghe người ta gọi là bà án.

Cảnh đỡ lấy cái danh thiếp ở tay em, cầm tò mò đọc: « Madame veuve Đặng-khắc-Thuần, 9... phố Quan-Thánh » và buột miệng kêu :

- Đích rồi ! chỗ ở đúng.

- Ang cũng biết ? Anh đã đến đấy ?

Cảnh lý nhí đáp :

- Đã.

Và đọc luôn, « Xin mời ông và lệnh lang, lệnh nữ chủ-nhật này...

- Chủ-nhật này ? Hôm nay mới là thứ... thứ mấy, nhỉ?

- Hôm nay thứ năm, còn những bao hôm nữa.

- Nhưng thầy đâu ?

- Thầy đi từ sáng sớm. Có lẽ thầy lên đồn điền.

- Vậy phải từ chối chứ ?

- Thầy không về thì cố nhiên là phải từ chối. Nhưng biết đâu thầy lại không đến đây.

- Đến nhà bà ta ?

- Hay nhà cô ta, cũng thế.

Cảnh nhìn thẳng vào mắt em, hỏi :

- Vậy em tin chắc rằng cô ta... rằng thầy sẽ cưới cô ta làm vợ... Anh thì anh cho... khó lòng Hải bằng lòng... Hảo ưng thuận.

- Tên cô là ta Hảo ?

Và Oanh mỉm cười tiếp luôn :

- Anh tài trình thám nhĩ !

Cảnh cũng mỉm cười :

- Anh chẳng trình thám gì cả. Tối hôm qua cô ta mời anh đến chơi. Và từ lúc ở nhà cô ta về anh đã hai ba lần

nói đến cái tên ấy với em. Chẳng qua em quên đi đấy thôi.

- Vâng, thế thì em quên thực. Nhưng chính cô ta mời anh đến chơi ? Câu truyện ngộ nghĩnh nhỉ !

- Thật ra thì đó là câu truyện ngẫu nhiên một linh hồn đã gọi anh đến, một linh hồn người chết. Hảo và Hoàng và mấy người bạn Hoàng phụ đồng chén. Thế rồi hồn bắt đi tìm anh đến.

- Phụ đồng chén ? Anh có tin phụ đồng chén không ?

- Tin hay không, đó lại là một truyện khác. Chỉ biết ông Hoàng lại đây tìm anh và anh đã đến.

- Ông Hoàng là ai ?

- Ông Hoàng là anh em con cô con cậu với Hảo. Ông ta ở cùng nhà với Hảo. Hình như ông ta chiều Hảo lắm. Hảo bảo làm gì, sai đi đâu là vâng lời tằm tấp.

Oanh cười sung sướng vì thấy câu truyện mỗi lúc một thêm ngoắt ngoéo đầy chi tiết mới lạ. Nàng hỏi :

- Ông Hoàng làm gì, hử anh ?

- Làm giáo sư. Lúc ông ta đến tìm anh anh cứ tưởng ông ta là người nhà ai, vì ăn mặc lôi thôi quá, đánh cái áo trắng dài, cái quần trắng dài, đầu đội mũ dạ, chân đi

đôi dép nhật bản. Hình như ông ta vội vàng ra đi nên không kịp nghĩ tới ăn mặc chỉnh tề. Đương phụ đồng chén thì thầy và bà án đi xem chiếu bóng về.

- Thầy ? Oanh kinh ngạc hỏi.

- Ủ, thầy về. Cảnh thân nhiên kể tiếp. Lúc ấy trời mưa to. Rồi tan cuộc phụ đồng chén.

- Thì ra anh gặp thầy ở nhà... cô ta. Thầy có ngượng không ?

- Không việc quái gì thầy ngượng !

- Thế mà tôi hôm qua anh không cho em biết ngay, anh tẻ quá !

- Tối hôm qua có thầy ở nhà, anh sợ thầy nghe thấy.

Sự thực, tối hôm trước Cảnh trí rồi bời, tâm xao xuyến, chưa bình tĩnh mà thuật lại câu truyện đương làm đảo điên tất cả người chàng.

Oanh thở dài, nói :

- Thế nghĩa là câu truyện có thực rồi.

- Có thực thì cũng chưa chắc có thực.

Oanh giọng hơi gắt :

- Vậy thế nào mới có thực ? Đưa bà mẹ vợ đi xem cinéma...

Cảnh ngắt lời :

- Ấy chính thế mà anh ngờ rằng không có thực. Sao thầy không mời cả Hảo cùng đi. Chẳng lẽ thầy yêu cô ta, say mê cô ta mà lại để cô ta ở nhà phụ đồng chén với một lũ bạn đẹp trai, trẻ trai... hơn mình ?

Oanh cười :

- Chắc... Với lại cần lấy lòng bà mẹ hơn lấy lòng cô con nhiều. Bà mẹ bằng lòng là xong.

Cảnh chau mày :

Là xong ? Dễ dàng quá ! Anh thì anh cho trái ngược thế. Cần nhất phải Hảo bằng lòng. Em chưa biết đấy. Anh chỉ thoáng qua cũng rõ rằng quyền bính trong cái nhà ấy ở cả trong tay cô con, ở cả trong tay Hảo. Hảo muốn sao, bà mẹ phải theo vậy.

- Ấy là anh đoán.

- Nhưng đoán đúng... Em có chắc thầy đi đồn điền rồi không ?

Oanh cười :

- Anh khoản lắm nhỉ ! Chùng anh sốt ruột muốn hỏi thầy.

- Không phải thế, nhưng phải trả lời người ta chứ.

- Điều ấy thì không lo. Ban nãy em đã trả lời miệng người mang thiệp rằng thầy đi vắng khi nào thầy về sẽ có thư phúc đáp... À này, anh ạ, nếu truyện có thực, thì sẽ có việc vui mừng của thầy trước hay việc vui mừng của anh trước đây ?

Cảnh gắt :

- Thôi, đừng nói đến câu truyện ấy nữa, anh sốt ruột lắm.

- Việc gì mà sốt ruột ?

- Nhưng anh cứ sốt ruột thì biết làm thế nào ?

Rồi chùng để chấm hết câu truyện, Cảnh hỏi em :

- Em đã ăn sáng chưa ? Có gì cho anh ăn không ? Anh đói lắm.

- Nhưng gần mười giờ rồi còn ăn uống gì nữa. Chờ bữa cơm trưa ăn cho ngon miệng, anh ạ.

- Em pha cho anh cốc cà phê sữa vậy.

-Vâng. Em đi pha ngay nhé.

Oanh ra khỏi phòng. Cảnh mừng rằng đã thoát được câu truyện mà chàng tưởng sẽ kéo dài không bao giờ dứt.

Nhưng ngồi một mình, câu truyện ấy lại âm thầm nổi tiếp. Và tránh được bàn cãi với em, chàng vẫn tự bàn cãi với chàng. Bây giờ thì lòng chàng gỏi loay hoay về sự ngờ vực. Sự ngờ vực làm cho chàng khổ sở đến nỗi chàng không còn sáng suốt và bình tĩnh mà nghĩ tới một việc gì khác nữa. Cả đến hình ảnh mỹ nhân cũng không còn để dấu vết. Mặt nước nổi sóng in sao được bóng trăng tròn ?

Lúc này Cảnh rất mong gặp cha để hỏi cho biết rõ. Và chàng cố tìm ra những câu nói lọt tai, những câu hỏi đỡ sống sượng, những câu mà con có thể nói với cha được : «Bẩm thầy, con nghe nói thầy sắp tục huyền, có phải không ạ ? » Câu ấy Cảnh cho chưa được ổn. Và nên cha chàng gật thì chàng vẫn chưa rõ tục huyền với ai, điều mà chàng muốn biết đích xác. Vì, trừ Hảo ra, cha chàng tục huyền với ai chàng cũng mặc, chàng cũng bằng lòng. Vậy phải hỏi : « Thầy sắp lấy cô Hảo, phải không ? » Câu hỏi đại khái sẽ như thế, nhưng xoay sao cho khéo, cho có vẻ lễ phép và thân mật. Chẳng hạn : «Bẩm thầy, hôm qua cô Hảo nói truyện với con, nhắc mãi đến thầy, con xem ra có chiều mến yêu thầy lắm. »

Nói thế nhất định không được rồi. Vì ông cụ sẽ có thể tưởng Hảo luyện ái mình, mà bỗng nảy ra cái ý muốn tha thiết lấy Hảo làm vợ, ý muốn mà trước kia ông cụ chưa có hay đã có, nhưng còn do dự bấp bênh. Như thế, có khác gì xui giục cha lấy Hảo. Cảnh âm thầm suy nghĩ và mỉm cười. Chàng vừa chợt có dã tâm nói xấu Hảo với cha. Để khỏi tự thẹn, tự bỉ rằng mình sẽ là một người sàm báng, không tốt, Cảnh cho ngay rằng đó chỉ là một mưu mẹo khôn khéo để dò biết sự thực mà thôi.

Có tiếng kẹt cửa. Chàng giật mình quay lại. Oanh bung cốc cà-phê sữa đặt trong chiếc khay nhỏ đi vào, cười nói :

- Anh dùng tạm. Chắc không được ngon. Vì em pha cà phê với nước trong thermos. Em muốn chóng nên không bảo nó đun nước sôi.

- Cũng được, em ạ.

- Cũng ngon đấy, em ạ. Cám ơn em nhé.

Oanh vẽ suy nghĩ, nhìn qua cửa sổ như ngắm nghĩa ngọn cây sữa xa. Và không quay lại, bảo anh :

- Anh ạ, em rất mong thầy nhận lời.

Cảnh để cốc cà phê xuống bàn hỏi :

- Nhận lời ai cơ, em ?

- Nhận lời mời dự tiệc ấy mà. Em muốn gặp mặt mẹ con bà ta.

Cảnh không trả lời câu hỏi của em.

- Anh thì anh rất không tin, không tin một tý nào.

Oanh ngơ ngác :

- Anh không tin cái gì ? Không tin thầy nhận lời ?

- Anh không tin thầy sẽ cưới Hảo. Đây nhé, nếu người ta định lấy thầy thì khi nào người ta lại mời ba bố con đến dự cùng một bữa tiệc với mẹ con người ta, mà có lẽ chỉ với mẹ con người ta thôi hay với Hoàng nữa là cùng.

Oanh vẫn lặng im, suy nghĩ. Cảnh lại nói tiếp :

- Ủ, nếu người ta định lấy thầy thì những mặt mà người ta muốn tránh nhất, tránh cho tới khi thành vợ chồng, là những đứa con, là bọn chúng mình... Đó là một lẽ rất thường, rất tự nhiên... Đằng này không... người ta... Không anh quyết không... Phải thế này này, em này, chắc thầy cũng có nhiều lần giúp đỡ bà ta, cho bà ta vay mượn chẳng hạn. Thế rồi người ta phải tử tế lại... Thiệt gì cách giao thiệp nhã nhặn, những lời nói... thân mật... có khi...

Cảnh ngừng lại cất tiếng cười :

- Phải có khi âu yếm nữa. Đàn bà con gái thì bao giờ ngôn ngữ cử chỉ chẳng âu yếm nhất khi người ta lại có ý muốn, người ta lại định bụng làm ra thân mật, âu yếm. Anh chắc thế, vì anh thấy Hảo khéo lắm. Bữa tiệc cũng vậy. Đó chỉ là một dịp để thêm sự thân mật với... với nhà ta... Chả người ta biết thầy yêu mến anh em mình mà ! Người ta cho rằng mời cả anh em mình đến dự tiệc với thầy thì thầy cảm động lắm. Có thể thôi.

Oanh lơ đãng đứng nghe. Bỗng nàng lắng tai chú ý rồi bảo Cảnh :

- Hình như thầy về. Đích rồi ! Còi ô tô nhà.

Một lát sau, quả thực xe ông Thiện qua cổng tiến vào vườn. Sỏi trên lối đi kêu lạo xạo. Cảnh và Oanh lặng lẽ đứng chờ. Tiếng ông Thiện hỏi : « Cậu Cảnh và cô Oanh có nhà không ? » Oanh vội chạy ra cầu thang nói xuống :

- Bẩm thầy có ạ, chúng con có nhà.

Nàng xuống phòng khách. Cảnh cũng mỉm cười theo xuống, ráp đem thi hành mưu kế đã dự định :

- Vừa thấy Oanh, ông Thiện vui cười nói :

- Thầy đi hỏi giá sắt. Cao lắm !

- Thầy mua sắt ?

- Ủ, để làm nhà. Thày đương dựng dấy nhà làm chè.

Cảnh tới sau, nói :

- Con cứ tưởng thày đi đồn điền rồi.

- Thày đi bây giờ đây.

- Có giấy mời thày dự tiệc đấy.

Ông Thiện hỏi vội vàng :

- Ai mời ? Mời hôm nào ?

Cảnh làm như chưa xem thiệp mời, bảo Oanh :

- Giấy đâu em ?

- Em để trên buồng anh.

Oanh chạy lên lấy thư xuống đưa cho cha. Ông Thiện đọc, vẻ mặt nghĩ ngợi, hàm răng trên cắn môi dưới :

- Đăng bà án. Mời cả anh em con.

Ba người cùng im lặng, và không ai nhìn ai. Cảnh nói mở đầu :

- Ban nãy con bảo anh người nhà rằng lúc nào thày về sẽ có thư phúc đáp. Cảnh tiếp :

- Vậy thày có nhận lời không ?

- Được, để thầy rẽ qua đằng ấy.

Cảnh và Oanh đưa mắt nhìn nhau.

- À, nhưng các con... các con đến nhé ?

Cảnh vờ không hiểu :

- Đến với thầy bây giờ ?

- Không, chủ nhật đến dự tiệc ấy chứ.

Oanh giọng nũng nịu :

- Con thì con ký cả hai tay.

Cảnh mỉm cười :

- Con cũng vậy.

- Vậy được rồi !

Cảnh làm như hỏi cho có chuyện :

- Bẩm thầy, bà án Thuần giàu lắm, có phải không ?

- Cũng chả giàu lắm.

- Bẩm không giàu mà sao ăn tiêu rộng rãi như một bà hoàng thế ? Tiệc tùng khách khứa luôn.

- Không giàu lắm, nhưng mà cũng vào bậc khá giả.

- Lại cả cô con nữa, Chả làm gì, chỉ ngồi mà ăn tiêu như thế, núi cũng phải lở. Con chắc trước kia nhà ấy giàu lắm.

- Hình như thế.

- Ăn tiêu đã vậy, lại còn bạn bè chơi bời... bạt mạng.

Ông Thiện cố giữ điềm tĩnh, bảo con :

- Không, con cứ tưởng thế đấy, chứ người ta cũng là nhà nền nếp. Người ta tiêu pha rộng rãi nhưng người ta cũng làm ra tiền để mà tiêu pha rộng rãi.

Cảnh mỉm cười :

- Bẩm thế bà án có buôn bán ?

- Có chứ. Con đừng thấy nhiều người ngồi một chỗ mà tưởng người ta không buôn bán. Buổi kinh tế này thường thường những người không có vẻ buôn bán lại chính là những người lãi hàng nghìn hàng vạn. Người

ta buôn đấy, rồi bán đấy, chẳng cần có cửa hàng cửa họ gì cả đâu.

- Bẩm những tay đầu cơ chứ gì ! Vậy chừng bà án cũng là một nhà đầu cơ.

Ông Thiện cười :

- Đầu cơ ! Cái tiếng mới to tát làm sao ! Nói rộng ra và rất đúng lý thì phàm những nhà phú thương đều là những nhà đầu cơ tuốt. Hàng đương lên giá, giữ lại không bán vội, thế cũng là đầu cơ chứ gì. Đằng này người ta thấy cửa hàng kia cần tiền, người ta mua hàng giúp rồi gửi đẩy để chờ ít nữa giá cao hơn đem bán, có khi lại bán ngay cho chính cửa hàng đã để lại hàng cho mình. Hai trường hợp trên này có khác gì nhau ? Nếu cho là đầu cơ thì cả hai cùng là đầu cơ. Thầy cho ở đời thì bao giờ cũng khôn sống mỏng chết.

Đứa nào dại, không biết che đậy để bại lộ việc làm của mình sẽ bị coi là đầu cơ và sẽ bị pháp luật trị tội nữa. Còn trót lọt được thì vẫn chẳng tiếng tai gì. Đó là tất cả mách khéo làm giàu ở đời này và ở đời nào cũng vậy.

Cảnh thân nhiên đứng nghe cha. Chàng chỉ muốn dò ý tứ cha về việc lấy Hảo. Còn câu truyện đầu cơ và làm giàu thì chàng có cần gì biết tới. Chàng hỏi thêm :

- Bẩm, bà án chỉ kiếm tiền bằng cách buôn bán... giầu giếm ấy thôi.

- Bà án còn ngồi cái họ nữa. Con tính cầm cái họ mà không lãi à ? Cầm một bát họ một nghìn, lãi tới ba nghìn là thường. Thế mà nghe đâu bà ấy cầm một bát, con bà ấy cầm một bát.

Bầm thế thì một tháng kiếm đã có mấy trăm bạc rồi.

- Đấy con xem.

- Nếu vậy, ai chả muốn cầm cái họ !

Ông Thiện cười :

- Con tưởng dễ lắm đấy ! Phải giao thiệp rộng, phải có tư bản, phải kén chọn những người tử tế ngồi họ chứ. Nếu không thì có mà sạt nghiệp. Hãy nói chỉ một nhà quân mua rồi bỏ mất hay võ nọ không đóng được họ đi không nữa cũng đủ sạt vào đấy gần nghìn bạc rồi, nếu chơi họ một nghìn thôi. Huống chi trong một bát họ có thể tới hai, ba nhà chơi cái lỗi khiếm nhã hay bất đắc dĩ ấy. Vì thế trước khi mời một người ngồi họ, thường phải lui tới chơi bời với người ta hằng tháng hằng năm để biết tính nết, gia thế người ta đã. Tóm lại một nhà cái họ cần phải quảng giao, phải tinh khôn, phải thông minh.

Cảnh mỉm cười :

- Thảo nào mà cô Hảo có nhiều bạn, cả bạn giai nữa.

Ông Thiện dăm dăm nhìn con :

- Sao con biết ?

Ông Thiện dăm dăm nhìn con :

- Sao con biết ?

- Thì tối hôm qua thầy cũng trông thấy cánh bạn của cô ta.

- Ô ! đó là bạn ông giáo Hoàng đấy chứ.

- Con thấy đôi với cô Hảo họ cũng tự do lắm.

- Trong bọn thiếu niên nam nữ ngày nay, ngôn ngữ tự do là một sự thường rồi.

Ông Thiện cười lớn nói tiếp :

- Thầy cứ tưởng con chẳng lạ gì điều ấy.

Oanh cũng cười, yên lặng nhìn anh.

Cảnh hơi ngượng, vì thấy rõ sự tà khuất của mình :
Chàng lặng thinh, lòng tự thẹn. Ông Thiện, nét mặt trở nên suy nghĩ. Bỗng ông vui vẻ nói :

- Vả lại truyện riêng của người ta thì thầy biết đâu.
Đến truyện riêng của con thầy cũng chẳng biết được nữa là !

Cảnh kinh ngạc nhìn cha. Ông Thiện lại tiếp luôn :

- Cũng có lẽ con đoán đúng vì có thể cô Hảo chẳng đứng đắn tí nào nhưng thầy đã nói đó là việc nêng của cô ấy, có liên can gì đến con mà con cần lưu ý tới.

Oanh thích trí cười ròn. Nàng có vẻ sung sướng lắm.

- Thôi, thầy đi đồn điền. Các con ở nhà nhé.

Cảnh nhắc :

- Thầy nhớ chủ nhật về dự tiệc.

Ông Thiện như chợt nhớ ra :

- Ô nhĩ ! suýt nữa thầy quên. Vậy tôi thứ bảy thầy về. Thầy đi đây. Cái áo pardessus nó đã đem ra xe cho thầy chưa, con ?

- Bẩm đã.

Ông Thiện vừa đi ra hiên vừa nói :

- Bắt đầu rét rồi đấy.

Cảnh và Oanh tiễn cha tới xe. Ô tô qua cổng, ông Thiện giơ tay ra ngoài cửa xe vẫy và nói :

- Aurevoir, mes enfants !

Sau một phút im lặng, Oanh bảo Cảnh :

- Có lẽ không phải thực, anh ạ :

Cảnh tươi cười đáp :

- Đấy, anh đã bảo.

Nhưng một điều Cảnh không biết, là chàng đã ngã vào cái bẫy mà chính chàng dương ra. Ông Thiện từ tối hôm trước vẫn ngờ vực thái độ của con đối với Hảo. Nay thấy con nói xấu nàng, ông cho rằng mình có thể ngờ vực oan. Nhân tiện ông thêm vào một câu úp mở về đời tư của Hảo, để dứt hẳn cảm tình của Cảnh, nếu Cảnh có một chút cảm tình đối với nàng.

IV

Sau khi ông Thiện đi rồi, Cảnh đứng thẩn người nhìn ra cổng hồi lâu, chẳng để ý tới câu truyện của em. Oanh không bằng lòng, bỏ lên gác.

Cảnh thung thăng đi ra cổng. Tiếng Oanh gọi ở cửa sổ trên gác :

- Anh ! Anh đi đâu đấy ?

Cảnh nường lên mỉm cười đáp :

- Trời cuối thu đẹp quá, anh đi dạo quanh một lát.

- Nhưng gần mười một giờ rồi, anh ở nhà xơi cơm thôi chứ !

- Được, anh sẽ về ngay.

Đi vài bước, chàng quay lại nói tiếp :

- Chờ cơm anh đến mười hai giờ. Hể mười hai giờ anh không về thì em cứ ăn, mà đừng để phân cơm nhé.

- Vậy anh ăn cơm ở đâu ?

- Gặp đâu ăn đấy. Thiếu gì cao lầu.

Rồi chàng rào bước đi thẳng về phía hồ Hoàn-kiểm. Nửa giờ sau, chàng tới phố Quan-thánh. Chàng tự hỏi

một cách thiếu thành thực : « Sao mình lại đến đây ? Mình định đi đâu bây giờ ? » Và làm như chợt nhớ ra rằng Hảo ở phố này : « Nhân tiện đến thăm Hoàng. « Chàng thấy chàng ưa thích cái tính hiền lành và ít lời của Hoàng.

Nhưng khi tới cổng nhà bà án, tự nhiên chàng do dự, nhút nhát, dù xưa nay chàng rất không hay nhút nhát. Để giúp chàng lui binh, một ý tưởng may mắn vụt đến trong trí nghĩ : Hôm nay thứ sáu, Hoàng đi dạy học chưa về. Chàng không dám nghĩ xa hơn, vì nếu nghĩ xa hơn nữa, chàng sẽ thấy rằng giờ này Hoàng cũng sắp về tới nhà.

Chàng liền nghiễm nhiên bước qua, mắt thoáng ngược nhìn lên gác để thấy hàng cửa sổ đóng kín. Chàng liền rẽ sang đường Cửa-bắc, đi ngược lên phố nhà thờ, lại rẽ sang phố Victor Hugo để theo đường Giám về phố Cửa Nam. Chàng không dám đi lại con đường cũ, sợ gặp Hoàng. Chàng cho rằng Hoàng sẽ ngờ vực thái độ và hành vi của mình.

Tới nhà và ngược mắt nhìn lên gác, chàng vẫn thấy Oanh ở cửa sổ như lúc chàng ra đi, tưởng chừng này giờ nàng đứng yên một chỗ, không hề nhúc nhích. Trông thấy chàng, Oanh mỉm cười giơ tay ra vẫy. Rồi khi chàng lại gần, cô em gái ngoan ngoãn cúi xuống nói :

- Chưa đến mười hai giờ, anh ạ. Anh về đúng giờ lắm. Em bảo nó sắp cơm nhé ?

Oanh chạy xuống. Tay nàng cầm chiếc phong bì.
Cảnh hỏi :

- Thư nào thế ?

Oanh vội giấu phong bì, hỏi lại :

- Đồ anh biết ?

Cảnh hơi chau mày :

- Thư của Lan-Hương, phải không em ?

- Đích ! Chữ chị làm gì mà thoáng qua anh không nhận được ngay. Nếu anh đi chậm độ năm phút thì có phải đã được đọc thư chị rồi không ? Không nghe lời em bao giờ cũng thiệt.

Cảnh đỡ lấy thư. Oanh nói tiếp :

- Chị hoang quá gián tới mười hai xu tem. Thư tuy có nặng thực, nhưng giá gián chín xu cũng vừa. Độ tám trang là cùng chứ gì.

Cảnh đáp :

- Mấy trang thì cứ bóc phăng ra sẽ biết.

Vừa nói chàng vừa hấp tấp xé phong bì, và rút tập thư ra đếm tờ :

- Mười hai trang.

Oanh cười :

- Chị thực có tài viết thư. Em thì cố kéo lắm họa may được ba, bốn trang là cùng.

Cảnh cũng cười :

- Em thì em cần gì phải viết dài, mà cần gì phải viết thư nữa. Bản ở cách em có một quãng đường.

- Thôi em để anh đọc thư, em đi bảo nó sửa soạn bày bàn.

Cảnh bỏ tập giấy vào túi, đáp :

- Ăn đã rồi hãy hay. Đói lắm.

Nhưng chàng cũng lên gác vào phòng mở thư ra đọc. Chàng vừa chột tức tối hẳn học nghĩ đến Hảo, và chàng cho như đọc thư của vị hôn thê tức là trả thù được cô thiếu nữ kia.

Anh Cảnh yêu dấu của em,

Em mong, em ước ao rằng người thương mến nhận bức thư này của em vẫn mạnh khỏe như thường. Em

ước mong thế là vì em lo sợ lắm, luôn bốn hôm nay em không tiếp được thư anh.

Cảnh ngừng lại suy nghĩ. Chàng vừa có cảm giác sung sướng, sung sướng được một thiếu nữ tưởng nhớ từng phút, mong đợi tin tức từng giờ, vừa thấy khó chịu, cái khó chịu đột nhiên của hạng người ích kỷ muốn đời mình được hoàn toàn tự do, không phụ thuộc, không ăn cùng nhịp cùng điệu với một đời nào khác. Yêu hay không, quyền ấy phải ở chàng, chứ không thể ở người. Và chàng cho mấy lời bắt đầu bức thư của Lan-Hương là những lời trách móc, hơn thế, là một mệnh lệnh của ái tình. « Có lẽ Lan-Hương bắt ta không một lúc nào được rời nghĩ đến nàng chăng ? » Tự nhiên và như do một sức mạnh huyền bí, Cảnh nghĩ đến Hảo. Hình ảnh lộng lẫy, đầy tình ái của Hảo hiện ra, rõ rệt trong ký ức chàng. Chàng chau mày nhin thờ, cố chống lại sự áp bức, sự khiêu khích. Và hai tay ôm đầu, chàng cúi xuống đọc tiếp :

Tới đây, xin anh hãy ngừng lạ, lấy giấy bút viết cho em mấy chữ : «Anh vẫn mạnh», và bỏ phong bì gửi ngay cho em đã, để em yên lòng. Rồi anh sẽ đọc tiếp.

Đáng lẽ thư em viết đến đây là chấm hết, để anh khỏi phải đọc nữa và đi biên thư trả lời em ngay. Rồi mai em hãy viết tiếp cho anh một bức thư khác dài hơn. Nhưng em không thể cưỡng lại được lòng em. Em muốn nói

với anh thực nhiều. Em muốn viết cho anh hết cả những ý nghĩ của em, hết cả tấm lòng thương mến của em. Hơn thế em muốn qua những chữ, những nét của em, anh trông rõ được lòng trung thành của em. Anh mà ngờ vực lòng trung thành của em đối với anh thì em không thể sống được đâu.

Anh có thấy ngờ vực thì khổ như thế nào không, anh? Em không muốn anh khổ. Vậy anh đừng ngờ vực gì. Anh nên biết rằng Lan-Hương là hoàn toàn của anh, rằng không một phút nào Lan-Hương không nghĩ tới anh, không nhớ tới anh, trong khi tỉnh cũng như trong khi mộng ? Trời ơi ! Ngờ vực thì khổ biết bao !

Cảnh rời bức thư, ngẩng lên mơ mộng nhìn trời :
«Lan-Hương ngờ vực chẳng ? » Rồi mỉm cười chàng đọc tiếp :

Anh Cảnh thân mến của em, anh phải tin chắc như thế. Lan-Hương là hoàn toàn của anh. Dĩ vãng cũng như hiện tại, cũng như tương lai của Lan-Hương là của anh. Dĩ vãng của Lan-Hương trong trắng để đợi anh. Còn hiện tại và tương lai của Lan-Hương thì đã thuộc hẳn về anh rồi.

Quan niệm của em về tình ái là thế : thanh khiết và thuần túy và chuyên nhất. Một tấm lụa trắng không ó, một viên ngọc quý không vết. Trời ơi ! em không thể

tưởng tượng một thiếu nữ có một dĩ vãng... đừng nói ô uế vội, hãy nói một dĩ vãng không hoàn toàn trong sạch mà còn có thể trở nên một người vợ hiền được ! Trong một tiểu thuyết em đọc đã lâu và quên cả tên truyện lẫn tên tác giả, em còn nhớ một câu này của một người vợ trả lời chồng : « Đời dĩ vãng của em là thuộc về dĩ vãng, và hoàn toàn của em, anh không được phép nhóm nhó tới. Anh chỉ nên biết rằng từ ngày em là vợ anh, thì em chuyên nhất yêu anh, thế thôi... »

Thê thôi ? Không, không thể thôi được, phải không anh ? Nước ao tù là nước ao tù, mà nước giếng khơi là nước giếng khơi. Có ai lấy nước ao tù đem đánh phèn để dùng làm nước uống không ? Bây giờ nó trong, nhưng nó vẫn là nước ao tù. Uống vào, nêu miễn cưỡng phải uống, khỏi sao không lợm giọng !

Cảnh chau mày tự nhủ : « Dễ thường Lan-Hương ám chỉ ta chăng ? » Thì thư của Lan-Hương trả lời chàng ngay :

Quan niệm của em là riêng về phụ nữ. Chứ về bên nam nhi mà mong được người chồng «trinh tiết» thì đó hẳn là một ảo mộng. Được người ta thương mình bằng một ái tình chuyên nhất cũng đã là một sự hạn hữu rồi. Mà sự hạn hữu ấy em chắc em đã được, và được mãi từ ngày, từ buổi sáng em gặp anh trên bãi biển Sầm-sơn: Em đã đọc thấy rõ ràng trong cặp mắt không lừa dối của

anh. Cặp mắt trong sáng ấy, cặp mắt thẳng thắn ấy sẽ không bao giờ phản em.

Cảnh gấp bức thư lại, ngồi thừ ra suy nghĩ. Chàng lo lắng, sợ hãi : đôi mắt sáng của Lan-Hương dường mĩa mai nhìn thẳng vào mắt chàng. Và chàng ngần ngừ chưa dám đọc tiếp. Tiếng mở cửa vừa đến giúp chàng ra khỏi một sự băn khoăn.

Oanh cười hỏi :

- Anh xem xong thư chị chưa ?

- Xong rồi, em ạ.

Và chàng tự nhủ : « Thôi để lát nữa đọc nốt. »

- Vậy ăn cơm; anh nhé ?

- ù, phải đấy. Anh đương đói.

- Thế thì hay lắm. Anh sẽ ném món cá kho tương của em và sẽ nói cho em biết những tin tức về nó.

Dứt lời, nàng cười khanh khách. Cảnh như còn đương cúi kính với bức thư của Lan-Hương, tàn nhẫn bảo em :

- Giá câu ấy em nói lần đầu tiên thì anh cũng cố cười đẹp lòng em, nhưng hình như câu văn nhạt nhẽo ấy em dùng đã tới lần thứ một trăm mấy rồi thì phải.

Oanh vui vẻ đáp lại :

- Vậy thì anh đừng cười mà cũng đừng cố cười là hơn hết.

- Nhưng được cái món cá kho tương của em thì hẳn là không nhạt nhẽo. Thế cũng đủ rồi.

- Cũng đủ rồi ? Em ước ao rằng anh sẽ cứ dễ dãi như thế mãi đối với chị Lan-Hương sau này.

Cảnh cười làm lành :

- Em giận đấy à ? Thôi, nếu lời nói của anh có lỗi phạm tới em thì anh xin lỗi.

- Chả bao giờ em giận anh. Và anh nói rất đúng, công việc của phụ nữ có lẽ chỉ ở chung quanh nồi cá kho tương.

- Thôi, cái vấn đề phụ nữ ấy sau sẽ giải quyết. Bây giờ thì anh em ta đi ăn cơm đã.

- Đúng lắm. Vậy xin mời anh.

Cảnh theo Oanh xuống phòng ăn, rồi hai người yên lặng ngồi vào bàn.

Cảnh vừa ăn vừa nghĩ tới đoạn thư đã đọc. Chàng mơ mộng, buồn rầu.

- Thế nào ! Món cá chép kho tương của em thế nào ?

- Ngon đấy chứ !

Oanh cười :

- Đây chứ ? Nghĩa là cũng ngon vậy vậy, phải không anh ?

- Không, ngon chứ !

- Cũng như hôm qua em hỏi anh : « Cô Hảo có đẹp không ? » Anh trả lời : « Đẹp chứ ! » khiến em ngờ vực cái nhan sắc của cô ta.

Cảnh như tỉnh mộng, chăm chú nhìn em. Rồi chùng sợ Oanh ngờ vực điều gì, chàng cười đánh trống lảng !

- Đó là một thói quen của anh. Em đừng lưu ý đến là hơn hết.

- Vậy bây giờ em hỏi lại nhé : « Cô Hảo có đẹp không? »

- Rồi chủ nhật em sẽ biết. Thực anh cũng không rõ cô ta có đẹp hay không.

Cảnh cố nói chữ « cô ta » với giọng thực lãnh đạm, tưởng để lừa dối Oanh, nhưng kỳ thực chỉ cốt để tự lừa dối mình. Chàng lại thêm :

- Vả đẹp với không đẹp thì làm gì !

Oanh cười :

- Phải không anh, đẹp với không đẹp thì cần gì ! Chỉ cốt biết làm món cá kho tương cho thực ngon như em là được rồi. Với lại điều đó quan hệ đến thầy hơn là đến anh em mình.

Cảnh chau mày :

- Vậy em vẫn tin chắc rằng thầy lấy cô Hảo đấy.

Và chàng buông bát đĩa đứng dậy.

- Mời anh xơi cơm.

- Anh đủ.

- Anh vội lên xem lại thư chị phải không ?

- Có thể.

Cảnh lên gác, đứng trên cầu thang nói xuống :

- Em bảo nó mang cà phê lên cho anh nhé !

- Vâng, tí nữa em mang cà phê và bánh ngọt lên phòng anh.

Câu hỏi của Oanh khiến chàng nghĩ đến đọc nốt bức thư còn bỏ dở. Nhưng khi thấy thư kéo dài mãi một giọng như trên, toàn những lời đo đắn, dò xét, chàng chán nản khó chịu, lại bỏ dở một lần nữa, để ngồi hút thuốc lá thơm, nhìn trần, mơ mộng.

V

Hảo từ trên gác bước xuống phòng ăn, mỉm cười nhìn khắp một lượt, rồi mở cửa bên sang phòng khách lớn. Ở đây, Hoằng đương sửa lại mấy bình hoa hồng và hoa lai-ơn, quay lại hỏi :

- Cô đi đâu, bây giờ ?

- Không, em chả đi đâu cả. Bây giờ đã gần mười giờ rồi còn đi đâu kịp.

Nàng cười khanh khách, nói tiếp :

- Hôm nay nhà ta như có việc vui mừng. Em tưởng tượng đương sửa soạn tiệc cưới... Và anh là chú rể, trong bộ y phục mới kia.

Hoằng lặng thinh bẽn lễn, che khuất cái mặt đỏ gay sau bó hoa hồng lớn màu lụa bạch, cắm trong cái bình gang-tây thấp rộng đặt trên chiếc kỷ nhỏ và cao. Thấy thế, Hảo càng trêu ghẹo :

- Được cái con cô con cậu không lấy được nhau, nếu không, chết chết người ta cũng ngờ anh là vị hôn phu của em.

Hoàng cố bạo dạn, lên tiếng :

- Cô thì cứ trẻ con suốt đời ! Có đi trang điểm đi không ! Khách sắp đến rồi đấy.

- Em chả trang điểm rồi là gì đây.

Nàng đứng thẳng lên, xòe hai bàn tay ra như người lính đứng trước mặt một vị thượng tướng, chờ lệnh. Hoàng quay lại ngắm nghía và khen :

- Màu xanh chuỗi ngọc thạch ăn nhịp với màu tía chiếc áo nhung lắm.

Hảo bật cười :

- Anh làm thơ đấy à ? Còn tóc em vẫn có được không?

- Được. Nhưng sao cô lại đánh phấn màu gạch. Không đẹp đâu. Chính cô cũng bảo cô không ưa màu phấn ấy kia mà ?

- Không ưa, nhưng hôm nay đánh màu ấy chơi.

Câu trả lời của Hảo như giấu một vẻ bí mật ở trong. Sự thực thì nàng nói rất đúng ý nghĩ của nàng. Nàng muốn ngộ nghĩnh, muốn trêu tức, muốn khiêu khích, điều mà nàng dự định ngay từ tối hôm phụ đồng chén. Khiêu khích vì tính thích đùa nghịch cũng có, vì một sự tính toán cũng có : nàng biết rằng bọn đàn ông càng bị

khieu khích càng say mê theo đuổi.

Vậy nàng muốn ai say mê theo đuổi nàng ? Thanh Đức chăng ?

Thực ra, nàng không yêu hay chưa yêu Thanh Đức. Mà điều đó rất dễ hiểu : Thanh Đức quá gấp đôi tuổi nàng. Tuy ông ta chưa phải là một ông già, dù một ông già quá thước, mà chỉ là một người đứng tuổi, tráng kiện, thông minh, có duyên nữa. Nhưng yêu ông ta, hơn thế tưởng đến có thể yêu ông ta được, nàng ngom ngóp lo sợ rằng hình như danh dự nàng, phẩm giá nàng, lòng tự cao tự đại của nàng sẽ bị xúc phạm.

Song ghét ông ta thì quả thực nàng không ghét. Trái lại, nàng rất có cảm tình Với ông ta. Ông ta là một người nhã nhặn, lễ phép, lịch thiệp, thạo khoa xã giao, khéo biết lấy lòng phụ nữ, đến nỗi trong khi nói chuyện với ông ta nàng thường quên khuấy tuổi ông ta đi. Nàng lại kính phục cái tài lắm giàu của ông ta. Ông ta không giấu giếm gì về cái đời kinh doanh, kể với bà án và nàng, tất cả những khóe cạnh, những mưu mô khéo léo hay gian xảo mà ông ta đã biết bao phen dùng tới để đắc thắng. Những hành vi của ông ta, Hảo không hề cho là nhơ nhớp.

Nàng chỉ thấy ở trường hợp ấy mà hành động như thế là đúng, là phải, là giỏi. Nàng coi ông ta như một viên

đại tướng thao lược binh pháp, dàn thế trận hiểm hóc để đánh bại quân địch. Đánh bại quân địch, mục đích chỉ có thể. Tới được mục đích là làm được một việc đẹp đẽ ở đời, và người thắng trận tự nhiên đẹp đẽ tăng lên bội phần.

Triết lý ấy, quan niệm ấy về đời, trời như đã phú bẩm cho nàng. Ngay từ thời thơ ấu nàng đã thích những người mạnh, những người có thể lực, những người thắng trong các cuộc chơi. Đầy tớ mà đánh nhau, không bao giờ nàng tỏ lòng thương hại thắng bị thua. Nàng cho thế là đáng kiếp. Ai bảo yếu ? Và trong bàn bắt, bàn tổ tôm, hay mặt chược, thường lập ở nhà nàng, nàng thấy những người được bạc dễ yêu quá : mặt mày nở nang, trò chuyện vui cười. Còn những người thua, bất cứ đàn ông hay đàn bà, sao mà đáng ghét thế ! Đầu bù tóc rối, môi nhợt nhạt, mắt không còn tinh thần.

Rồi tuổi nàng lớn lên, triết lý ấy, quan niệm ấy càng rõ rệt thêm, càng dần dần ăn sâu mãi vào tâm khảm nàng, đến nỗi nó đã thành một chân lý, một sự dĩ nhiên không cần phải luận lý để tìm thấy. Sống là giàu, mạnh và đẹp. Sống là thắng. Ở đời chỉ những người giàu mạnh, và đẹp là đáng kể. Ngoài ra, coi như không có gì nữa. Hay có mà mình không bận tâm đến thì cũng vậy. Mỗi người phải sống trong và chỉ sống trong cái xã hội của mình. Phải quên những xã hội khác đi.

Mà Thanh-Đức thì ở cùng một xã hội với nàng. Điều đó cũng không cần bàn cãi. Nàng cho không còn gì vô lý bằng cách phân biệt ra xã hội quan trường, xã hội công chức, xã hội văn sĩ nghệ sĩ, xã hội thương gia, kỹ nghệ gia... Không, chỉ có hai xã hội : xã hội khỏe và xã hội yếu, xã hội thắng và xã hội bại.

Có một phẩm chất hình dung từ mà Hảo không dám mạnh bạo gán cho « xã hội của nàng ». Phẩm chất hình dung từ ấy là « tiền ». Xã hội nàng là xã hội tiền. Và tiền chính là cái đã khiến được nàng có cảm tình với Thanh-Đức, tuy chưa yêu hẳn ông ta. Tiền và cách tiêu tiền. Nàng chưa từng thấy Thanh Đức lúng túng về tiền bao giờ. Và cách tiêu tiền của Thanh Đức nàng cho đẹp như một con ngựa phi vượt lên về đích mà chiếm giải, giữa những tiếng hoan hô của khán giả.

Mẹ nàng tiêu tiền cũng không kém và cũng đẹp bằng. Cả một thời thơ ấu và thời thanh niên của nàng, nàng sống trong đồng tiền rừng bạc biển, ném tiền tung tóe không tiếc tay. Mùa nào thức ấy, không mấy khi bà ăn chịu thiếu một thứ thực phẩm quý nhất trong nước dù phải tốn kém khó khăn đến đâu mới kiếm được mặc lòng. Mà đã mua thì mua thực nhiều, dùng không hết, biếu bà con thân thuộc và cho bọn người nhà. Khách đến chơi nhà bà là làm ơn cho bà, vì tự nhiên bà lại được một dịp tiêu tiền sướng tay. Bà quý khách, chiều khách

không phải vì khách mà chính vì bà. Yến tiệc xong, bày ra cuộc bài bạc, nếu thiếu chân vì khách không sẵn tiền bà bỏ ngay tiền ra cho khách dùng.

Một việc tiêu tiền này, Hảo lấy làm khâm phục lắm : trước nhà bà án có một cái hồ sen rộng. Một hôm một ông khách nói giá ở giữa hồ xây một cái lầu thủy tạ thì đẹp biết bao. Cũng vui câu truyện mà bàn phiếm. Ai ngờ bà án đem thực hành ngay cái ý tưởng đẹp đề ấy và chỉ năm sau ở giữa hồ đột ngột mọc lên một ngọn núi đá và dựa vào sườn núi một lầu đài bé nhỏ xinh xắn. Y như một cảnh non bộ trong bể cạn, nhưng to gấp hàng trăm lần ? Công trình ấy đã giúp bà án tiêu được một món tiền hơn vạn bạc.

Vậy sự tiêu tiền chính là gây liên lạc, gây cảm tình giữa Hảo và Thanh-Đức, một người quen sống trong cái gia đình tiêu tiền, dễ dàng và không nghĩ ngợi, tiêu tiền cho sướng tay, một người có đủ tư cách, đủ đức tính để tiêu tiền dễ dàng, tiêu tiền không cần đếm.

Chưa bao giờ Hảo đã tính toán đến nước bài lấy Thanh Đức. Cũng chưa bao giờ nàng đã tưởng đến kén chọn một người nào trong bọn năng đi lại nhà nàng và có vẻ theo đuổi cầu cạnh nàng. Kể thì cũng chưa một ai ngỏ lời xin lấy nàng. Và tuy nhiều người Hà-thành huyền truyền rằng Thanh-Đức sắp tục huyền với nàng, sự thực, ông ấy vẫn chưa dám nói thẳng đến việc hôn

nhân, tuy rất mua chuộc lấy lòng bà án, coi bà như mẹ vợ, và ân cần săn sóc đến Hảo như săn sóc tới một vị hôn thê chính thức. Sự yên lặng của Hảo càng khuyến khích ông ta. Ông ta đem những truyện làm ăn ra bàn với Hảo. Có lần ông ta đả động cả đến vấn đề ái tình nữa. Hảo chỉ mỉm cười vợ vắn. Ông ta cho rằng Hảo đã ngầm ưng thuận rồi. Ưng thuận thì Hảo chưa ưng thuận. Nhưng giá Thanh-Đức đánh bạo ngỏ thẳng với nàng, thì nàng cũng hơi nghĩ ngợi. Nàng không muốn bạo dạn làm một việc mà nàng cho là quá liều. Nhưng nàng thường lơ mờ nhận thấy rằng nếu lấy Thanh-Đức được thì nàng cũng chẳng khổ, cũng chẳng thất vọng. Trái lại thế cũng nên.

Sự giao thiệp của hai người đến chỗ ấy thì đứng lại, hình như sẽ không tiến nữa, cũng không lùi nữa...

Nhưng tối hôm nọ Hảo gặp Cảnh. Chợt thấy mặt, nàng cho ngay đó là một người không tầm thường, một người có dáng bộ liều lĩnh và tính tình cấp bách. Kịp lúc nàng biết Cảnh là con ông Thanh-Đức, một câu hỏi bỗng đột ngột hiện ra trong tâm trí nàng : « Có thể nhận Cảnh là con được không ? » Câu hỏi ngấm ngấm đã làm nàng phá lên cười, không phải cười bên lên mà cười sung sướng.

Ngay bây giờ đây, câu hỏi ấy còn đương vắn vơ trong đầu nàng, và chẳng hiểu sao nàng thấy đời đẹp quá. Và

nàng lại cất tiếng cười sung sướng.

Bỗng tiếng chuông điện réo lên. Hoàng đi ra hiên nói:

- Khách đã đến ! Còn đứng đây mà cười à ?

- Đố anh biết cả ba cha con có cùng đến một lúc không nào ?

- Chắc đến cùng một lúc, vì ông Thiện ở đồn điền về thế nào chả tạt qua nhà để đưa hai con lại.

Hảo lại cười :

- Anh làm như Cảnh và Oanh còn bé bỏng lắm, và ông Thiện phải đưa đi kéo sọt lạc. Đây rồi anh xem.

Như đáp lại sự ước đoán của Hảo, ông Thiện một mình đi vào phòng khách, ngả đầu chào và đến bắt tay Hoàng. Đoạn, ông quay ra hỏi Hảo :

- Cô vẫn mạnh ?

- Cảm ơn ông, em vẫn được như thường.

- Thừa cô, bà lớn có nhà không ?

- Me em ở trên gác. Mời ông ngồi chơi để em lên nói me em xuống.

- Ấy thôi ! Cô cứ để tự nhiên. Chỗ thân tình...

Thanh-Đức như chợt nhận thấy, kêu :

- Ô ! sao cô lại đánh phấn màu da Mỹ-châu như thế ?
Tôi đã khuyên cô nhiều lần...

- Ông vẫn không thích màu gạch ? Tường...

Hoảng nói chen :

- Đây nhé ! Tôi cũng bảo cô rằng màu ấy không đẹp.
Hảo mỉm cười :

- Có lẽ màu ấy... trẻ quá !

Thanh-Đức như chợt dạ, nói cho khỏi phải đứng im :

- Già đi thì có.

Hảo ranh mãnh :

- Nếu thế thì em cứ để vậy, không đánh phấn lại nữa.

Rồi đương truyện nọ nhảy sang truyện kia, nàng hỏi
Thanh-Đức :

- Ông có biết anh Hoảng tôi là một thầy bói trứ danh
không ?

Thanh-Đức cho là Hảo nói đùa, cười ha hả, cười làm
duyên :

- Thực đấy mà ! Anh Hoàng đã khảo cứu tình tường về môn bói bài... Rất là khoa học.

Ông Thiện mỉa mai :

- Khoa học ?

Hoàng giọng thành thực và quả quyết :

- Khoa học hẳn chứ ! Không phải cái khoa học vật chất tầm thường thời nay, nhưng cái khoa học huyền bí của tất cả vũ trụ mà hiện nay người ta chưa tìm ra được đầu mối. Hoặc giả người ta bị cái khoa học vật chất làm quáng lòa, làm mê man mà xao nhãng, rồi quên hẳn những điều cổ nhân trong thời toàn thịnh đã phát minh ra thì cũng chưa biết chừng. Khoa học cao siêu ấy hiện giờ chỉ còn lại một vài dấu vết mà người ta hiểu sai đi, hay không hiểu nữa. Vì muốn hiểu tất phải có bộ óc sáng suốt, trong sạch, hoàn toàn trong sạch, không bợn một chút thị hiếu vật chất. Những dấu vết còn lại ấy như khoa thiên văn, khoa địa lý, khoa tướng số, khoa bói toán chẳng hạn...

Thanh Đức lại cười và chế diễu :

- Thì ra tướng số, bói toán là khoa học, chứ không phải là dị đoan nữa.

Hoàng giọng rất tự nhiên :

- Hẳn chứ ! Phải thế. Nhưng người trần mắt thịt đã ngu ngốc làm cho thành dị đoan thì còn biết sao ? Hay thế này này : cửa máy huyền vị mới hé mở cho cổ nhân thoáng qua trông thấy một vài sự thực mà lần hết ra được đầu mối. Rồi người đời thấy khó khăn quá, không thể nào tìm hiểu được, giản dị cho ngay là dị đoan. Muốn hiểu tất phải gột rửa cho sạch bộ óc đã bị cái khoa học vật chất nó tiêm nhiễm, nó làm sai lạc mất quan niệm về vũ trụ. Vũ trụ có những luật định vật lý phiền phức mà bọn khoa học vật chất mới tìm thấy một vài, có tính cách trẻ con mà thôi, chẳng hạn như luật định vạn vật dẫn lực, cùng là những luật định về điện khí về ánh sáng. Những người quá sốt sắng tin ở khoa học cho là các nhà thông thái đã phát minh ra hầu hết những luật định huyền bí của vũ trụ. Có biết đâu rằng trong trăm phần số thần luật mệnh mông kia loài người mới tìm ra chưa được một phần.

Hảo nhìn Thanh-Đức mỉm cười nói :

- Ông thấy chưa ? Bói toán thuộc trong số thần luật của vũ trụ.

Hoàng chau mày đáp :

- Có thể lắm, tuy cũng chưa chắc. Chỉ biết rằng phải có nhiều luật định huyền diệu điều khiển không những

đời vật chất mà cả đời tinh thần của động vật, của sinh vật. Còn những luật định vật lý hiện đã phát minh chỉ là những khái niệm sơ cấp, chỉ là a b c của bọn trẻ mới vỡ lòng. Hay bàn như thế này : Hấn ông và cô đã có đọc những tiểu thuyết kiếm hiệp của Tàu ?

Thanh-Đức gật :

- Có. Sao ?

Hảo cũng đáp :

- Truyện kiếm hiệp thì hay tuyệt ! Nhưng sao truyện kiếm hiệp lại có liên lạc đến luật định vật lý, hử anh ?

- Mời cô và ông ngồi xuống. Câu truyện hơi dài, đứng mãi sợ mỏi chân.

Hảo và Thanh-Đức như nóng ruột muốn nghe nốt câu truyện kiếm hiệp lạ lùng, cùng ngoan ngoãn ngồi xuống đi vắng. Hoàng kéo một cái ghế tựa ngồi đối diện :

- Đây nhé. Trong truyện kiếm hiệp hay Chinh-Đông Chinh-Tây, hay Phong-Thần gì, đó, thường có những tay lên núi tìm thầy học đạo, rồi mới học được ít phép giết người đã vội vàng hạ sơn, làm quân sư giúp vua nọ chúa kia. Hấn phi kiếm, hấn tung hồ lô, hấn giở những phép ma phép quái của hấn ra để đánh bại bên địch, nếu bên địch không có phép quái phép ma để chống

đỡ lại hẳn. Đó ! khoa học của chúng ta. Cũng chỉ là những phép ma phép quái ấy, những phép giết người. Và những nhà khoa học trứ danh chính là bọn hạ sơn còn non nớt kia mới học được mấy phép sơ đẳng trong nghìn vạn phép thần bị cao cấp của vũ trụ mà các tiên ông đương tính tọa để trầm tư mặc tưởng đến một cách thấu đáo.

Thanh-Đức không cười nữa. Ông ta buồn rầu và nghiêm trang bảo Hoàng :

- Những tiên ông đã thâm thái được các phép cao cấp sao không xuống mà cứu nhân thế ra khỏi lầm than.

- Cứu sao được ! Vì đã là luật định, dù là vật lý luật hay thần luật, thì phải là những điều bất di bất dịch. Hành tinh phải chạy vòng quanh mặt trời. Đó là một luật định vật lý. Chỉ nhận thấy thế chứ làm thế nào ngăn không cho hành tinh quay chung quanh mặt trời được. Chiến tranh cũng là một luật định vật lý mà người ta chưa tìm ra nguyên tắc. Vậy chỉ còn ngồi mà ngắm loài người giết lẫn nhau. Can trở sao được một thần luật của vũ trụ. Mọi việc xảy ra trên trái đất từ việc nhỏ như cái lỗ kim, cho chí việc lớn như núi Thái-sơn đều theo đúng định luật của Tạo hóa. Đó là nguyên tắc khoa Tử vi.

Thanh-Đức cười, nhưng không phải cười chế nhạo nữa :

- Những lời nghị luận của ông nghe cũng có lý.

Hảo tiếp luôn :

- Mà phải biết rằng anh Hoàng dạy khoa Vật lý và Hóa học đấy nhé. Bây giờ thì xin anh thí nghiệm thần luật bằng một quả bói bài.

Thanh-Đức giọng ngờ vực :

- Căn cứ vào đâu mà thí nghiệm !

- Căn cứ vào sự thực.

Có tiếng giấy trên cầu thang. Thanh-Đức nhìn Hảo thì thầm :

- Bà lớn xuống ?

- Vâng, me em xuống.

Nàng đứng dậy ra mở cửa phòng khách, và nói với bà án :

- Me vào đây xem bói bài.

Bà án trang sức rực rỡ, bước vào phòng khách. Thanh-Đức đứng lên chào :

- Lạy bà lớn ạ.

- Không dám, chào ông. Mời ông ngồi chơi.

Bà quay ra hỏi :

- Con đã bảo nó pha nước chưa ?

Hảo cười :

- Ô ! con quên. Chúng con mãi nói truyện về tướng số, bói toán nên đã quên bẵng.

Nàng chạy vội lên gác. Bà án ngồi trên sập trắc, mở tráp trầu mời Thanh-Đức. Chỉ một lát, Hảo đã xuống, mang theo một cỗ bài ít-xì ba mươi hai cây còn mới.

- Bài đây rồi. Bói đi ! Ông Thanh-Đức bói một quẻ nhé ?

Thiện mỉm cười :

- Xin mời cô bói trước.

- Tôi thì bói lúc nào chẳng được. Với lại tôi bói nhiều rồi. Xem cho ông mới mẻ mới ứng nghiệm. Vậy xem một quẻ nhé ? Ông sẽ thấy hay ghê lắm. Và ông sẽ không dám coi thường khoa bói bài nữa.

- Vậy thì xem một quẻ. Có phải khấn khứa gì không ?

Hoàng đáp :

- Có. Cần nhất phải tâm thành và hết sức tin. Để hết cả ý nghĩ vào những điều mình xin. Đây, bài đây, ông chia ra làm mấy phần cũng được. Vừa chia vừa khẩn xin những gì tùy ý.

Thiện vừa đỡ lấy cổ bài thì tiếng chuông điện rung lên. Hảo nghĩ thầm : « Cảnh và Oanh ! »

Hoàng ra tận vườn đón khách. Hai anh em dừng lại ở cửa phòng ngả đầu chào. Cảnh như không để ý đến Hảo. Bà án nói trước hết :

- Mời cậu và cô ngồi chơi. Đây là cô Oanh ?

Thanh-Đức đáp :

- Vâng, cháu Oanh.

Bà án cười, lấy lòng :

- Nghe nói cô học giỏi lắm.

Oanh mỉm cười bẽn lễn và khiêm tốn.

- Kìa mời cô, cậu ngồi chơi.

Nghe hai tiếng « cô, cậu » đi liền nhau, Cảnh có cảm tưởng mình còn bé nhỏ, và tự nhiên ngừng lên nhìn Hảo đương bày lại hàng ghế cho được ngay ngắn.

Mọi người cùng ngồi xuống ghế, sau một câu mời nữa của chủ nhân. Cả bà án cũng đã rời nơi sập trắc để lại gân, tiếp truyện.

Bà như có ý nể nang và gờm gờm hai anh em con Thanh-Đức. Bắt đầu bà nhận xét ngay Oanh, Bà thấy Oanh không đẹp, nhưng có duyên và thông minh ; cặp mắt sắc sảo và cái trán nở rộng. Cái miệng thì hơi buồn và cái cằm hơi thót. Nhưng toàn thể bà cho Oanh là một thiếu nữ trung bình về phương diện nhan sắc, trung hậu và thẳng thắn về phương diện đức hạnh. Bà nghĩ ngay đến nhân duyên của người cháu hiền lành của bà.

- Thưa ông, cô đã nhận lời ai chưa ạ ?

Thanh-Đức cười, âu yếm nhìn con gái :

- Thưa bà lớn, cháu đã hứa hôn với cậu Bản con ông tham Toàn.

Hoàng hỏi :

- Thưa có phải anh Bản học trường Thuộc không ạ ?

Oanh quay lại trả lời :

- Chính anh Bản học Médecine đấy ạ. Ông có quen ?

- Tôi có biết.

Bà án nhìn Oanh, nghĩ thầm : « Tính nét tự nhiên ! »

Hảo có vẻ ngượng ngùng, khó chịu và giọng nàng như tức tối :

- Nhưng bói đi thôi chứ !

Cảnh quay sang phía nàng :

- Dương giờ quẻ bói thì chúng tôi đến à ?

Hảo cười :

- Vâng, chúng tôi sắp sửa bói thì ông đến. Xin giới thiệu với ông và cô Oanh rằng anh Hoàng tôi là một nhà... một nhà gì, anh Hoàng ?

Hoàng giọng đạo mạo :

- Một nhà cốt bài chiêm bốc.

Hảo cười cố gắng :

- Anh cứ nói một nhà bói bài có dễ hiểu, hơn không ?

Cảnh cũng nói chen :

- Chừng một nhà cartomancien ?

- Vâng, chính thế.

- Vậy bắt đầu nhé ?

Hảo vừa nói vừa đi lại sập lấy cổ bài đưa cho ông Thiện. Ông này hỏi :

- Ông giáo bảo phải chia ? Chia như thế này ?

- Phải rồi. Chia thế cho kỹ. Cũng như trang bài ấy mà. Ông khấn đi, khấn thầm cũng được, muốn xin gì thì xin. Cần phải tâm tâm niệm niệm vào những điều xin. Xong rồi ?

Hoảng đỡ lấy cổ bài trang vài cái, rồi lại đưa cho Thanh-Đức trang một lần cuối cùng. Chàng bảo Thanh Đức cô bằng tay trái, đoạn cầm bài bắt hai cây một, theo thứ tự từ trên xuống dưới cứ gập hai cây cùng màu hoa thì lấy cây cao hơn.

Ai nấy yên lặng nhìn từng cây bài đặt xuống bàn theo hai hàng trên dưới. Thỉnh thoảng Hoàng lại se sẽ kêu : «À à ! » hay « Hừ ! ». Mười phút sau, bắt đủ mười bốn cây. Quẻ bói xong. Mọi người vẫn yên lặng chờ, Thanh Đức sốt ruột hỏi :

- Thế là thế nào ? Hay hay dở ? Tốt hay xấu ?

- Tốt chứ, nhưng quẻ bói hơi lạ, Hoàng trầm ngâm đáp.

- Lạ ư ? Lạ ở chỗ nào, anh ?

Không trả lời câu hỏi của Hảo, Hoàng nói :

- Giải nhé ? Toàn thể quả này thì tốt. Vả quả đã hiện ngay ra từ đầu, vì cô lần thứ nhất ông đã bắt ngay được neuf de coeur. Màu coeur là màu tốt mà neuf de coeur là hòa mục, là concorde. Một là hòa mục trong gia đình, hai là hòa mục... hòa mục trong tình ái.

Thanh-Đức cất tiếng cười đánh trống lảng. Hoảng vẫn thản nhiên nói tiếp :

- Cứ như quả này thì đoán non có thể cho là bản mệnh không ra. Vì cây bài cầm bản mệnh ông phải là cây vua Pique, vua Pique trở quan tòa, hoặc người đàn ông góa vợ. Nếu vua Pique không ra, thì lấy cây vua Trèfle hay vua Carreau cũng được vì vua Trèfle trở một người đàn ông trí thức, có địa vị, thông minh, hoạt bát, lanh lợi. Vua Carreau trở một người thương gia, một kỹ nghệ gia, một điền chủ vân vân. Cả ba cây bài ấy cũng không ra. Vậy trong quả này cây Vua coeur cầm bản mệnh ông. Tôi đoán thế này ông có chịu thì tôi mới đoán tiếp : Trong quả này ông xin về việc tình duyên, phải không ?

Thanh-Đức giọng nửa đùa, nửa thực :

- Chịu thầy !

- Vua Coeur giữ bản mệnh thì quả thiên về mặt tình cảm. Mặt tình. Nghĩa là trong lúc khấn khứa ông đã quên hết các công việc làm ăn bề bộn, các kinh doanh to tát, phiền phức mà chỉ tâm tâm niệm niệm vào có một

việc tình duyên. Nhưng không phải vì thế mà công cuộc kinh doanh không hiện ra. Lúc nào nó cũng ở trong tiềm giác của ông. Ông muốn quên bằng nó đi, nhưng không quên nổi, dù chỉ trong phút chốc. Đây này ! (vừa nói vừa trở xuống bài) công cuộc lớn của ông đây này chính là cây dix de trèfle và cây as de trèfle. Nó xếp hẳn vào một góc, rất xa bản mệnh, góc đó là nơi tiềm giác của ông. Cứ quả này thì công việc làm ăn đương phát đạt, và còn phát đạt lớn. Một bên có dix de coeur một bên có dame de coeur. Tuy sắp phải tiêu một món tiền nhưng chẳng thấm vào đâu.

Bà án tờ mò hỏi :

- Một món tiền là bao nhiêu ?

- Cái đó tùy. Nếu ở tôi thì có thể là vài trăm. Nhưng ở ông Thanh-Đức thì có thể là vài vạn. Tôi đoán thế là vì ở dưới as de trèfle có dix de carreau, và ở dưới dix de trèfle có huit de trèfle. Dix de carreau là đi xa, là xa cách, mà huit de trèfle đây là món tiền nhỏ đối với người bèo. Tôi nói đây, vì ở quả khác huit de trèfle lại là con trai.

Tự nhiên ai nấy đều nhìn vào Cảnh. Và Hảo gật chàng mỉm cười. Chàng cũng mỉm cười lại. Hoằng nói tiếp :

- Bản mệnh đứng tận cuối cùng đầu kia. Sau lưng có dame de Pique để ngăn bản mệnh ra với huit de coeur.

- Huit de coeur là gì ? Cảnh hỏi.

- Huit de coeur là một thiếu nữ xinh đẹp, tình tứ, hoặc là con gái, hoặc là... người yêu. Đây tôi đoán chắc không phải là con gái, mà là người yêu. Vì tôi xem ra ông với cô Oanh hợp tính nhau, không thể có dame de Pique xen vào giữa được. Cây dame de Pique đây là tất cả những lời dèm pha, những lời nói xấu, những mưu mô man trá. Cũng có thể là một người đàn bà góa. Sợ đụng chạm đến cô, chàng nói liền :

- Nhưng đây quyết không phải. Đó chỉ là những cạm bẫy nguy hiểm mà thôi. Và cô Oanh đã có vị hôn phu rất trung thành với cô và được cô rất trung thành. Đằng này, ngay dưới huit de coeur có anh chàng valet de coeur, Mà chàng valet de coeur thì đáo để lắm. Trước mặt có dame de coeur, sau lưng có dame de carreau, phía trên có huit de coeur. Vậy bọc giữa huit de coeur và hai dame. Một anh chàng chơi bời, tính tình khinh phù, không thể trung thành mãi với một ai. Vậy chắc đó không phải là anh Bản, một người tính tình trái ngược hẳn thế.

- Cảm ơn anh, Oanh bắt đầu rất tự nhiên dùng tiếng anh đối với Hoàng. Hoàng vẫn đoán :

- Đằng sau cây valet de coeur có cây neuf de coeur lộn ngược nghĩa là sự thiếu hòa mục; bên cạnh cây này

lại đi liền cây as de coeur cũng lộn ngược... Vậy anh chàng trẻ tuổi này đương điều khó khăn, bất hòa về tình cảm, về tình ái hay về tình thân thích, có lẽ về cả ba thứ tình cũng chưa biết chừng.

- Nhưng anh chàng trẻ tuổi ấy là ai ? Oanh hỏi.

- Là một người đương có liên lạc hay sẽ có liên lạc với cô huít de coeur.

Cảnh nung chén uống nước, mắt lơ đãng nhìn qua cửa sổ ra vườn. Bà án và ông Thiện cùng yên lặng. Hảo thấy tình thế hơi gay go, liền can thiệp. Nàng đứng dậy tiếp thêm nước trà mạn sen và nói :

- Anh bói bài rất tài tình và có khoa học. Nhưng xin anh hãy ngừng lại mà xơi nước đã kéo nguội.

Bà án tiếp luôn :

- Ồ ! mà sao con không mời rượu khai vị ?

Hảo vội lại tủ rượu lấy ra bốn chai rượu mới mở. Và người nhà đứng hầu đã bung ra một cái khay đầy cốc.

- Ông xơi ?

Thanh Đức trừ trừ :

- Cô cho tôi một cốc porto.

- Còn cô Oanh ?
- Tôi xin uống nước chè.
- Một giọt portơ cũng chẳng sao.
- Vừa nói Hảo vừa rót rượu vào cốc. Rồi hỏi tiếp :
- Đến lượt anh Cảnh ?
- Wishky soda.

Hảo gọi người nhà, bảo mở soda và thân đi lấy cốc lớn. Hoằng không đợi hỏi, ra tủ cầm chai porto rót vào cốc mình. Đoạn, chàng bảo bà án :

- Cô cũng nên uống một tý cho đói.
- Thôi, anh ạ. Cô uống không đói bao giờ, chỉ say thôi.

Cảnh nói cảm ơn Hảo, khi nàng rót rượu và soda vào cốc. Rồi chàng cố giữ vẻ mặt lãnh đạm, quay sang hỏi Hoằng :

- Ông xem cartomancie ở sách nào thế ?

Hoằng cười đáp :

- Một người bạn dạy tôi chứ tôi chả đọc sách cartomancie bao giờ. Nhưng anh biết những sách nào

khá mua giùm để tôi khảo cứu thêm càng hay.

Như chợt nghĩ ra, chàng nói thêm :

- Xin phép anh, chúng ta kêu nhau bằng anh cho tiện.

Chàng đưa mắt nhìn Thanh-Đức :

- Phải không, ông Thanh-Đức ?

Ông Thiện cười rất tự nhiên :

- Nhã ý của ông đáng khen lắm. Nhưng cái đó có hề gì. Nhiều người bạn của tôi cũng là bạn của Cảnh. Có khi cả ba cùng họp mặt một nơi. Thế mà người bạn chung xưng hô cả hai cha con tôi đều là anh, tôi chẳng thấy ngượng ngịu một tý gì. Phải không Cảnh, anh Tuân ấy mà ?

- Vâng, chính thế. Cảnh trả lời rời rạc.

Hảo đương nói truyện với Oanh, quay ngoắt lại. Thấy Cảnh dăm dăm nhìn mình, nâng hỏi :

- Cả anh Cảnh nữa. Anh cũng khó chịu về cái màu phấn gạch tôi dùng ?

Cảnh vờ kinh ngạc :

- Cô đánh phấn màu gạch à ?

Hảo lạnh lùng :

- Chắc khoa hội họa của anh hơi kém. Màu ấy không gọi là màu gạch thì gọi là màu gì ?

- Vâng, chính màu gạch. Nhưng tôi chưa nhận kỹ. Giá ban đêm mà đánh phần màu gạch thì đẹp vì màu ấy ăn đèn.

Hảo cười :

- Cảm ơn ! Anh làm như tôi lên sân khấu nhà hát không bằng !

Hoảng thật thà :

- Ô phải. Các đào kép hát tây họ hay đánh phần màu gạch.

- Chính thế, anh Cảnh đã nghĩ thế.

Cảnh cãi :

- Khi nào tôi lại dám có một ý tưởng vô lễ như thế đối với cô.

Bà án thấy cần phải can thiệp vào câu truyện của hai người. Biết Cảnh đã có vị hôn thê, bà hỏi :

- Cậu Cảnh đã chấm đám nào chưa ?

Ông Thiện trả lời cho con :

- Thừa bà lớn đã. Cháu đã hỏi con ông Quản, tức em bác sĩ Đoàn.

- Bác sĩ Đoàn thì tôi có quen. Ông ấy có em gái mà tôi không biết đây.

Hảo nói :

- Thừa me, cô Lan-Hương, hiện cô ở Sầm-sơn.

Cảnh mỉm cười, hai má ửng hồng vì men rượu :

- Cô biết tường lặn lắm nhỉ !

- Thừa anh, cô Oanh vừa cho tôi biết.

Nghe nói cô Lan-Hương đẹp lắm.

- Cũng đẹp, nhưng đẹp sao bằng cô được !

- Anh nói thực đấy chứ ?

- Không tin cô hỏi Oanh mà xem. Có phải cô Hảo đẹp hơn Lan-Hương không, Oanh ?

Oanh ngẫm nghĩ đáp :

- Cả hai cùng đẹp, mỗi người một vẻ, không thể cho ai đẹp hơn ai được. Xuân lan, thu cúc mặn mà cả hai.

Hảo và Cảnh cùng cười, vui vẻ. Ông Thiện ngắt dứt câu truyện :

- Thừa bà lớn, có lẽ chúng ta chơi apperitif một hội mặt chược rồi ăn cơm thì vừa ngon.

Hảo biểu đồng tình :

- Phải đấy.

Nàng ra bàn mặt chược sửa soạn bày những con bài nhựa ở hộp ra :

- Me một chân, ông Thanh Đức một chân, anh Hoàng một chân, anh Cảnh một chân.

Cảnh vội nói :

- Tôi không biết đánh mặt chược.

Hảo liếc mắt và bữu môi.

- Thôi đừng vớ ! Mặt chược khó gì mà không biết đánh ?

- Tôi không biết thực mà.

- Được rồi, tôi mách cho, cứ đánh. Hay chung chân ?

- Vâng, chung chân thì xin vâng.

Hai người đã có chiều thân mật. Và sự ghẻ lạnh, hờn dỗi lúc ban đầu hình như đã tiêu tán hết. Có lẽ đó là kết quả của whisky và porto.

Tiếng lách cách xoa bài đã âm ỹ bắt đầu. Và bốn người đã ngồi vào bốn phía cái bàn vuông. Hảo bắc ghế ngồi sau Cảnh.

Cảnh chưa đánh mạt chược lần nào, nên Hảo phải mách từng nước ăn, nước đánh, nước ù, giảng nghĩa dài giòng thế nào là cao, thế nào là thấp. Trong khi ấy, Cảnh chỉ nghe tiếng nàng nói mà chẳng hiểu gì hết. Có lần Cảnh nhặt cây bài toan đánh, Hảo phải vội vàng kéo tay chàng lạ. Nhưng chỉ dăm ván sau Cảnh đã biết cách chơi, vì mạt chược giống tổ tôm, mà tổ tôm chàng đánh rất cao. Còn tính bài thì Cảnh vẫn làm mãi, không sao nhớ được. Ông Thiện vịn vào cớ ấy để bảo con đứng dậy nhường chỗ cho Hảo. Ông nói đánh với người mới tập mạt cả thú.

Cảnh vâng theo ngay, vì chàng muốn xem Hảo đánh hơn là tự ngồi đánh để phải chăm chú hết cả tinh thần vào nước bài. Chàng ngắm nghía hai bàn tay Hảo, chàng mơ màng nhìn sắp bóng những sợi tơ vắn vương bên tai và trên cái gáy trắng mịn, đến nỗi có lần chàng không trả lời những câu nói sẽ của người chung chân, làm Hảo quay lại hỏi :

- Ngủ rồi đấy à ?

Một lần Cảnh táo bạo khẽ đáp :

- Ngủ thì không ngủ, nhưng hồn đang theo mộng.

Oanh ngồi xem bài bà án, vẻ mặt lo lắng, mắt luôn luôn nhìn về phía anh.

Ông Thiện nét mặt sa sầm. Có lẽ vì ông chưa ù một ván nào. Ông vui mừng, sung sướng khi thấy người nhà vào mời sang phòng ăn.

VII

Từ đó thường thường Cảnh lại chơi Hoàng. Và chẳng bao lâu hai người thiếu niên đã trở nên một cặp bạn thân.

Hoàng tính tình ngay thẳng, giản dị, dễ tin, không để ý ngờ vực hay đã quên hẳn hành vi và cử chỉ và ngôn ngữ của Cảnh ở trước mặt cô em họ xinh đẹp. Chàng yên trí rằng Cảnh chỉ vì yêu mến mình mà đến chơi. Cảnh cũng cố làm cho Hoàng tưởng thế. Mỗi lần đến, chàng đi thẳng vào phòng riêng của Hoàng, ở gian gác trong và tới đó người ta không phải qua cửa một phòng nào khác. Cái thang gác chia nhà ra làm hai phần cách biệt hẳn nhau.

Rồi một hôm không xa, tình cờ Hảo vào phòng Hoàng bắt gặp Cảnh ở đó. Nàng mời anh xuống phòng khách. Bà án ngồi phá trận trên sập, niềm nở tiếp chàng. Hảo nói với mẹ :

- Mẹ ạ, anh Cảnh lại chơi anh Hoàng luôn mà con không biết.

- Bà án hỏi :

- Ông Cảnh đã làm gì chưa nhỉ ?

- Bẩm bà lớn chưa ạ.

- Ngồi rồi cũng buồn. Hay xin đi dạy học với Hoằng cho vui.

- Vâng, để con xem.

Bà án chợt nhớ lại cái cảnh đánh mặt chược bữa nọ và như lo lắng sợ hãi vắn vơ. Bà liền hỏi :

- Thế nào, bao giờ... ông... cử cưới vợ ?

- Bẩm, con cũng chưa biết bao giờ.

Dứt lời, ngẫu nhiên chàng quay lại nhìn Hảo, và thấy Hảo mỉm cười, chàng cũng mỉm cười. Chàng cho cái mỉm cười chung ấy ngụ một tư tưởng bất chính ở trong. Và chàng thấp thỏm sung sướng.

- Ông cử đánh mặt chược hẳn đã cao rồi chứ ?

- Thừa cô cũng khá, cũng tạm tạm được.

Bà án phỉnh một câu :

- Đến văn chương, luật pháp khó thế nào còn học được nữa là đánh mặt chược.

- Bẩm về môn mặt chược thì không bao giờ con dám quên ơn thầy.

Bà án ngơ ngác :

- Thầy nào thế ?

Cảnh trở Hảo :

- Đây a, thầy dạy mặt chược của con đây ạ. Chính con đã được thầy khai tâm cho hôm chủ nhật mười ba tháng một tây.

Hảo hơi lo lắng về cái giọng có vẻ quá tự do của Cảnh. Nàng thấy Cảnh có thể liều lĩnh được, nên nàng nghiêm ngay sắc mặt lại, và lạnh lùng nói :

- Mời ông ngồi chơi.

Bà án thì đã tóm được một chân mặt chược mới. Bà vui mừng, sung sướng không để ý đến một điều gì khác nữa. Bà chỉ nghĩ làm thế nào giữ chặt lấy cái con người quý báu ấy để cho khỏi trốn thoát, thế thôi. Từ ngày đến ở Hà-nội bà thường phàn nàn : «Cứ tưởng ở nơi đô thị phồn hoa thì dễ tìm được chân tổ tôm, mặt chược hơn ở nhà quê và tỉnh nhỏ. Sự thực đã trái ngược hẳn thế. »

Bà bảo Hoằng :

- Anh giáo ạ, hôm nay thứ năm anh nghỉ. Hay mời cậu cử ở đây xoi cơm rồi đánh mặt chược. Cậu cử không bận gì chứ ?

- Bẩm con thì chả bận gì.

- Đối với Cảnh cảm tình của bà đã tăng lên, và bà đã đi từ tiếng ông xa cách tới tiếng cậu thân mật.

- Thế thì tốt lắm. Vậy Hảo xuống bảo làm cơm nhé. Đánh hội mặt chược rồi ăn thì vừa vặn. Đánh nhỏ thôi mà, cậu cử ạ. Chả ai định bóc lột cậu đâu, mà cậu sợ.

Hảo cười nhìn Cảnh :

- Có bóc lột cũng chẳng sao. Không bóc lột con một ông triệu phú thì bóc lột ai ?

Cảnh cũng cười đáp lại :

- Nhưng đời thực tế thường luận chứng rằng bóc lột người nghèo rất dễ, còn bóc lột những ông triệu phú và con những ông triệu phú lại là một việc khó khăn và nguy hiểm.

- Được ! Rồi sẽ biết.

Hảo định ám chỉ rằng thế nào Cảnh cũng sẽ thua mặt chược, thế thôi. Nhưng chợt nghĩ lại, nàng thấy câu nói của nàng có một ý nghĩa rộng hơn, và không được đẹp. Và nàng nóng bừng cả mặt. Hoảng tính nét thực thà, vội phân trần hộ Cảnh :

- Anh Cảnh nói đúng lắm. Tôi có biết một người, con một nhà cự phú, mà lại một nhà cự phú đã khuất, thế mới đáng ghê. Anh chàng học thức hẹp nhưng chơi rất

rộng. Trong đám bạn có nào văn sĩ, họa sĩ, bác sĩ, kiến trúc sư. Có mấy người bạn thân thường thường đi lại chơi bởi với anh ta. Ai cũng bảo bọn kia lợi dụng tình bè bạn, nhất người ta lại thấy họ ngồi trong ô tô kính của ông nhà giàu trẻ thôi. Ngờ đâu lại

chính ông nhà giàu trẻ tuổi lợi dụng bọn họ”.

Cảnh tò mò hỏi và nhân thể để trêu Hảo vì thấy nàng đưa mắt ra hiệu bảo Hoàng mãi, mà Hoàng vẫn vô tình cứ kể.

- Anh nhà giàu trẻ tuổi lợi dụng bạn bằng cách nào ?

- Chẳng hạn xin anh này bức tranh sơn, xin anh kia cái kiêu nhà, Còn các bạn bác sĩ thì chả bao giờ lấy được của hẳn một đồng, xem mạch cho đơn.

Muốn tránh khỏi ngượng cho Hảo, - vì chàng cho Hảo ngượng về nỗi người anh họ đã vô tình đụng chạm tới cái xã hội cự phú của chàng - Cảnh cất tiếng cười rất tự nhiên và bảo Hoàng :

- Có phải không anh, bóc lột một nhà cự phú khó lắm chứ.

Bà án chấm hết câu truyện :

- Thôi ! đi đánh mặt chược chẳng hết cả thời giờ.

Hôm ấy mãi gần tối Cảnh mới về nhà ăn cơm chiều. Oanh hỏi đi đâu, chàng nói dối rằng ra ngoài ô đến chơi nhà một người bạn và bạn giữ lại ăn cơm sáng rồi đánh tổ tôm.

Dứt lời, chàng hồi hận ngay. Chàng cho không cần phải giấu giếm em, và chàng có thể thuật lại hết những sự đã xảy ra ở nhà bà án.

Sự thực, cũng chưa có điều gì đáng giấu giếm, ngoài cái dã tâm của chàng. Chàng thấy Hảo vẫn thẳng thắn, vẫn đường hoàng chừng chạc, tuy có cảm tình với chàng hơn trước. Và chàng đoán tình cảm ấy thực ra còn sâu xa hơn, nếu có thể lột được cái mặt nạ xã giao mà không mấy lúc nàng chịu rời bỏ.

Phải, nàng khéo léo và thông minh. Khó lòng mà đoán rõ được thâm tâm nàng. Và Cảnh ghen tuông nghĩ thầm : « Không biết khi tiếp tất cả những bạn bè khác của Hảo hay của Hoằng, Hảo có tỏ cảm tình thân mật như khi tiếp mình không ? » Chàng như nghe thấy câu trả lời «có» kèm theo một dịp cười ròn, dịp cười của Hảo.

Chàng nghĩ tiếp đến cha, mà từ bữa tiệc ở nhà bà án chàng vẫn cố quên đi. Nhưng chàng không còn dám tự hỏi câu đã thường làm chàng băn khoăn nữa : « Có thực cha định lấy Hảo làm vợ không ? » Bây giờ câu

ấy không có nghĩa gì đối với chàng. Hơn thế, nó không bao giờ hiện ra thành hình ở trong tâm tư chàng. Cha chàng đi vắng xa, chàng không mấy khi gặp mặt để nhìn thấy cặp mắt mà chàng cho là đã trở nên nghiêm khắc đối với chàng. Như thế đủ cho chàng lẩm ròi... Chàng muốn đi thẳng tới đích, để theo đuổi một cái gì đó, và không đưa mắt nhìn sang hai bên. Hình ảnh trừu tượng ấy còn chưa được đúng : chàng như con đà điểu xúc đầu vào cát để khỏi nhìn thấy nguy hiểm chung quanh.

Vì động ngừng đầu nhìn lên, nhìn xa ra một chút thôi, chàng đã thấy nguy hiểm vây bọc lấy mình chàng. Đừng vội cho rằng người thiếu nữ chàng đang say mê theo đuổi sẽ có thể trở nên dè gẻ chàng lắm. Hãy nói ngay Lan-Hương, người thiếu nữ mà chàng khổ sở cầu cạnh mãi mới được nàng nhận lời, bây giờ chàng có đủ can đảm bỏ rơi được không ? Giọt lệ trắc ẩn chỉ chực ứa ra, và để khỏi cảm động không đâu, chàng phải cố tự trấn tĩnh : « Rồi đâu có đó. Vả đã xảy ra việc cỡ con gì khiến mình hối hận đâu ? Mỗi cái cứ để mặc đời trôi đi là hơn hết. Theo cái triết lý huyền bí của anh Hoàng thì việc phải xảy ra thế nào sẽ xảy ra như thế, chỉ còn ngồi mà nhìn hay chịu lấy, chứ có tài thánh cũng không xoay ra thế khác được. » Tự nhiên chàng đem lòng yêu mến Hoàng hơn nữa. Chàng thấy Hoàng thông minh, học rộng, biết nhiều, thấu đáo hết lẽ sống của loài người và của vũ trụ. » Loài người cũng như vũ trụ đã có một

đời định trước, ăn ngằm ăn đố, từng tý từng ly trong các luật định vật lý bao quát khắp hàng triệu triệu thể gian ở không trung.

Khô sở nhất cho Cảnh là trong khi hầu như mất hết ý chí, trong khi chàng sống như trôi theo giòng, không muốn cưỡng lại, không muốn bơ búa vào một vật gì để đứng lại, thì thỉnh thoảng chàng lại phải bắt buộc nghĩ tới bốn phận. Vì hai ba ngày chàng lại nhận được thư của Lan-Hương mà chàng cố trả lời cho thực thân mật, thực âu yếm, thân mật, âu yếm hơn cả thời kỳ chàng còn đương say đắm nàng. Mĩa mai hơn nữa, có lần giữa lúc đương moi hết những lời nồng nàn ra phúc đáp vị hôn thê, chàng nhận được mấy chữ của Hoàng mời lại đánh mặt chược. Đánh mặt chược nay là một lạc thú của chàng, hầu thành một thị hiếu. Chàng đã cao hơn trước, đã bớt thua hơn trước. Nhưng thua, được không phải là điều đáng kể. Điều đáng kể là được gần Hảo. Chàng lơ mờ nhận thấy rằng sở dĩ bà án chóng có cảm tình với chàng là chỉ vì chàng thua hết canh này đến canh khác và thua một cách vui vẻ, hả hê. Vậy sao không cử thua mãi để được bà cho tìm mãi đến đánh mặt chược ? Đã có lần chàng ngẫu nhiên nghĩ tới câu tục ngữ « Thả vò quít ăn mắm ngấu ». Nhưng chàng lấy làm thẹn ngay cho tà tâm của chàng.

Dầu sao, Cảnh cũng đã được lòng tin của bà án rồi. Và thường thường bà đã mời chàng cùng đi xem chiếu bóng với bà, và Hảo và Hoằng. Lần nào bà cũng dặn Cảnh mời hộ cả Oanh nữa, nhưng Cảnh cố ý quên, hay bịa đặt ra rằng em bận và gửi lời xin lỗi bà. Cảnh tránh không cùng đến vòng đua ngựa với gia đình bà án. Song, bao giờ Hảo cũng gặp chàng ở đó. Sự ngẫu nhiên ấy thực ra chỉ là một sự tính toán : Cảnh biết rằng cha rất có thể từ đồn điền tới thẳng vòng đua ngựa. Và họa huân cha vẫn về Hà-nội đón gia đình bà án đi đánh cá ngựa. Cũng vì lẽ ấy mà ít khi Cảnh đến đánh mặt chược vào buổi sáng chủ nhật. Chàng đã bắt đầu ngom ngóp sợ cha. Xưa nay chàng hầu như một người bạn thân của cha, không những cùng cha bàn luận việc đời mà còn vì cha bài trí nhiều cuộc chơi vui, hoặc ở Hà-nội hoặc ở đồn điền, hoặc ở một vùng đồi núi nào đó. Trong những nơi hội họp vui ấy ít khi thiếu phụ nữ và đó không phải là một cơ có thể làm mất tự nhiên trong tình phụ tử. Những chỗ quen biết đều cho hai cha con ấy là kỳ dị, là quá nhẹ dạ.

Nhưng lần này thì tự nhiên đã mất, ngờ vực đã nhóm, một ngày một ăn sâu mãi vào hai tâm hồn. Và hai cha con cùng cố ý tránh mặt nhau, không những ở nhà bà án mà cả ở chính nhà mình.

VIII

Mùa đông đã qua, một mùa đông rét sớm và ẩm và dai dẳng mãi như không bao giờ dứt.

Rồi mùa xuân đột ngột tới, như một người tình đi xa bỗng dung một hôm về mà không báo tin trước. Một mùa xuân sáng sủa, ấm áp đem nhựa non đến cho cây cỏ, đem tươi trẻ, ham muốn lại trong lòng người.

Đêm hôm trước còn mưa sập sùi, gió hiu lạnh. Sáng hôm sau đã tạnh ráo, quang đãng. Ánh sáng trong từ vòng trời xanh tỏa xuống. Làn không khí dịu dàng bao phủ, ôm ấp vạn vật. Người ta có cảm tưởng rằng cốc rượu nồng vừa uống cạn đương sưởi ấm lòng, và máu nóng tự tim man mác bốc lên đầu. Và người ta say sưa êm ái.

Cảnh đương có cảm tưởng ấy. Chàng đứng tựa cửa sổ ngắm nghía những búp tơ trên cành bàng lực lưỡng, như trông thấy những nõn vàng mუმ mუმ đương mọc, và nghe thấy tiếng nhựa chạy di dào, cùng một điệu, một dịp với giòng máu chạy trong huyết quản khắp người chàng. Những lá cây sữa màu xanh non xòe ra như bàn tay mỹ nữ, bên cạnh hàng chùm tơ môn mớn mà những trận mưa dòng đã mấy hôm nay đã rửa sạch bụi. Tất cả, cái gì cũng mới, cũng tươi, cũng đẹp như để sửa soạn đón tiếp một ý tưởng, một nguyện vọng, một thị hiếu

vừa nảy nở và đương bay liệng không mục đích trong không gian ngầy ngất hương hoa, men nhựa.

Chàng tự hỏi không biết có thể hay có nên cứ sống mãi trong tình cảnh này không. Chàng thấy cái đời sống của chàng ở Hà-thành hiện giờ có nhiều thú vị.

Nhưng hôm nay, giờ này chàng có cảm giác rằng những thú vị ấy không còn đủ cho chàng nữa. Lòng chàng đương sôi lên, phản kháng. Ái tình che đậy, ái tình thuần khiết, hai bên chỉ thăm kín tơ tưởng tới nhau, sâu muện vì nhau mà bấy lâu chàng thấy êm du chàng trong giấc mộng dài, vừa vụt trở nên nhạt nhẽo trong ý nghĩ chàng. Chàng cho phải đi xa hơn nữa. Và chàng chắc Hảo cũng bằng lòng, cũng ao ước điều ấy như chàng. Chàng cố nhớ lại dáng điệu, ngôn ngữ, cử chỉ của Hảo : Hảo không thể không yêu chàng được, sẽ yêu chàng nồng nàn nữa.

Cảnh vườn vai hít khí trời vào đầy ngực, rồi thở ra khoa khoái. Và chàng mỉm cười. Hạnh phúc mệnh mang vừa theo khí trời thấm vào tâm hồn chàng.

Bỗng chàng như nhớ tới một cuộc hẹn hò, vội vàng xem giờ. Rồi hấp tấp ra đi. Chàng đi lang thang không mục đích. Ra Hàng-Kèn, xuống Cửa-Nam, qua Hàng-Bông, Hàng-Gai, thẳng lên hồ Hoàn-Kiểm. Bên hồ tơ liễu thướt tha bỗng gợi lòng buồn, mỗi buồn man mác,

vô có và thoáng qua. Vì chỉ một phút sau, cảnh đèn Ngọc-Sơn đã đưa cái vui cũng man mác và vô có vào lần chỗ cái buồn vụt tan đi. Chàng cho tòa đèn là viên bạch ngọc nằm trong cái khung ngọc thạch. Chàng lại so sánh nó với một thiếu nữ trong trắng đứng mơ mộng chờ ai. Và tự nhiên chàng nghĩ đến Hảo. Một người đến vô vai. Chàng giật mình quay lại.

- Ô ! anh Hoằng ! Sao anh lại đi đường này ?

Hoằng cười :

- Tôi ở trường ra, đi vòng lên phố Trường Thi, quanh ra Hàng-Trống, rồi thủng thỉnh tới đây. Đi bách bộ một lát về, ăn cơm cho ngon. Chắc hẳn anh cũng vậy, còn hỏi gì tôi.

Cảnh, tâm hồn còn ngây ngất say sưa :

- Anh có thấy không mùa xuân đẹp quá, ấm áp, dịu dàng, khiến người ta yêu sống.

Hoằng cười mĩa mai :

- Yêu sống quá hóa điên cuồng. Tôi càng nghĩ, tôi càng thấy Tạo Hóa chí công, và rất khôn khéo. Sinh ra bốn mùa liên tiếp nhau. Nếu chỉ có toàn một mùa xuân thì trong nhân loại không còn trật tự gì nữa.

Cảnh lạnh lùng :

- Anh nói trật tự về đạo đức ?

- Về đạo đức, về tinh thần cũng như về vật chất, nghĩa là nói chung về đời sống. Anh trông những búp cây non kia kìa. Thực là một cuộc sống bông bột, kiêu ngạo, lãng loạn. Được rồi ! Sẽ có mùa hè để thiêu đốt nhựa mát, sẽ có mùa thu để cạn bớt nhựa đầy, và sẽ có mùa đông để làm cho nhựa héo khô mà chờ đợi cuộc tái sinh với mùa xuân tới. Nhưng nếu quanh năm toàn là mùa xuân, thì có phải không có cuộc tái sinh !

- Và thay vào đó một cuộc sống hỗn độn và ngăn ngui. Hỗn độn vì không có cái gì kiềm chế nổi sự bông bột. Ngăn ngui vì một năm bốn mùa xuân sẽ dài bằng bốn năm. Và số một trăm năm giới hạn đời người sẽ thu lại còn có hăm nhăm năm.

Cảnh cười :

- Ô ! thế thì sung sướng quá nhỉ ! Tôi chỉ ước ao sống ồ ạt lấy mười năm như thế rồi chết.

- Vậy mời anh sang quần đảo Tahiti. Nghe nói ở đó quanh năm chỉ có một mùa xuân. Và quanh năm trai gái đàn hát, nhảy nhót, nô rồn nhau trong làn ánh sáng êm dịu, trong làn không khí ấm áp. Không những đó là một sự hỗn độn, một sự thiếu trật tự trong tâm hồn, mà

đó còn là một sự nguy hiểm ghê gớm hơn nữa. Anh có biết hiện giờ dân tộc sống trong quần đảo ấy đi tới đâu không ?

- Đi tới đâu ? Cảnh mỉm cười hỏi lại.

- Đi tới chỗ tiêu diệt. Và vài trăm năm tới đây người ta sẽ không còn nghe đọc đến tên thổ dân các đảo Polynésie nữa. Làm sao thoát ra ngoài luật định vật lý của vũ trụ được ?

Sợ Hoảng lại giở hết mớ luật định vật lý của chàng ra như mọi lần bàn luận về vũ trụ, Cảnh ngắt đứt câu truyện :

- Nhưng tôi hãy hỏi anh, anh có thích mùa xuân không?

- Tôi thích mùa xuân như tôi thích mùa hạ, mùa thu, mùa đông. Anh đừng tưởng ai ai cũng thích mùa xuân một cách bông bột, ham mê như anh cả. Vả các cụ ta thường đặt mùa thu ở trên mùa xuân. Mùa thu rất được nhắc nhở, ca tụng trong những câu thơ bất diệt của cổ nhân. Mùa thu là một mùa có điều độ, có trật tự, chứ không ngạo nghễ, âm ỹ, say sưa như mùa xuân. Những tính chất này, cổ nhân rất ghét.

- Thế Lý-Bạch ? Lý-Bạch rất hay ca tụng rất yêu mến mùa xuân.

- Vì thế Lý Bạch mới điên cuồng, mới mất hết điều độ và trật tự trong sự sống.

Cảnh khó chịu không phải chàng thăm cho Hoảng là gàn, ý nghĩ mà Hảo thường tỏ ra một cách rõ rệt tuy cố giữ kín đáo, song những lúc chàng đương bông bột yêu đời như lúc này, chàng không muốn nghe những lời triết lý đạo đức của Hoảng. Nhân có xe điện tới, chàng cười nói :

- May cho anh quá, vừa gặp chuyến xe điện.

Chàng giơ tay bắt tay Hoảng và hầu như thì thầm, chàng hỏi :

- Mai thứ năm, có mặt chược chứ ?

Hoảng cười bí mật :

- Ngay chiều nay cũng được. Nếu muốn đánh thì ăn xong lại.

Cảnh ngẩn ngừ mắt đăm đăm nhìn Hoảng :

- Thôi, mai... Mai tôi lại sớm.

Hoảng bắt tay một lần nữa và nói tiếp :

- Được, vậy mai nhé !

Cảnh thung thính quay về, lòng dịu xuống.

Tới cổng, chàng giật mình trông thấy ô tô của cha đậu ở trong sân. Chàng vào phòng ăn và gặp Oanh ở đó - Thầy về ?

- Vâng, thầy vừa ở đồn điền về.

- Thầy đâu ?

- Thầy nằm nghỉ trên gác. Thầy chưa xơi cơm, thầy bảo thầy cùng ăn với chúng ta.

- Vậy có cơm chưa ?

- Xong cả rồi chỉ chờ có anh về.

- Anh lên chào thầy nhé ?

Cảnh lên gác. Một lúc sau cùng ông Thiện nhanh nhẹn bước xuống thang. Rồi ba cha con ngồi vào bàn ăn.

Trái với mọi lần trước, Cảnh thấy cha vui vẻ ân cần. Chàng nghĩ thầm : « Chắc ông cụ lại đã vừa tóm được một việc gì lãi hàng vạn. » Và chàng dò ý :

- Bẩm, độ này trông thấy khá, da dẻ hồng hào. Đây, thầy xem, cứ nghĩ ngơi là lại người ngay.

Ông Thiện cười :

- Nghỉ ngơi ? Nghỉ ngơi gì ! Thầy thì khác hẳn với người thường. Hễ cứ ngồi rồi, không có việc gì để làm,

hay để nghỉ ngơi thì ăn kém ngon, ngủ kém yên, rồi người sút hẳn đi. Còn khi nào bận bịu công kia việc nọ thì thấy lại khỏe mạnh ngay.

Ông cười càng to, nói tiếp :

- Thân thầy thực là thân cái lưỡi cay. Có làm việc mới sáng, mới bóng, vất vả thì rỉ ghét liền.

Oanh cũng cười :

- Chúng con chẳng giống thầy được một vài phần. Anh nào em ấy cứ lưỡi cay xác ra.

Ông Thiện bỗng trở nên trang nghiêm :

- Các con cũng tập kinh doanh đi thì vừa. Ăn không ngồi rồi mãi sinh hư thân mất nết. Thầy định năm nay anh Cảnh con cưới vợ rồi thầy để cho trông coi cái đồn điền Phú-thọ. Cảnh yên lặng và lơ đãng. Ông Thiện nói tiếp :

- Thầy đã ngỏ ý kiến ấy với ông Quản và Lan-Hương. Lan-Hương vui mừng hí hửng. Nó thích làm đồn điền lắm... Mà thầy xem ra nó cũng đảm đang, sau này có thể giúp đỡ con được. Ông vừa nói vừa nhìn thẳng vào mắt Cảnh.

- Ông bà bên ấy cũng muốn cho cưới ngay năm nay... thầy tưởng tháng ba này. Thế nào ! tháng ba được chứ ?

Thầy về hôm nay cũng cốt để bàn với con việc ấy.

Cảnh cô lấy giọng tự nhiên đáp lại :

- Bẩm thầy hãy cho chúng con thông thả... Làm gì vội.

Không phải là thầy muốn vội. Nhưng nhà gái người ta... sốt ruột chứ.

Cảnh vui vẻ :

- Bẩm thầy, nhà gái là Lan-Hương... Lan Hương mà...

Ông Thiện cướp lời :

Thì chính Lan-Hương. Thầy bảo Lan-Hương nó sốt ruột. Con tính làm gì mà chẳng sốt ruột, lo lắng... Vị hôn phu của nó ở nơi Hà thành hoa lệ, đầy những thiếu nữ xinh đẹp.

Oanh cười :

- Bẩm thầy về điều đó thì chị Lan Hương không sợ. Ở Hà thành chả có ai đẹp được bằng chị con.

- Cả con nữa. Năm nay thầy cũng cho cưới. Để thầy lo một chuyến cho xong cả đi... Rồi thầy để vợ chồng con ở cái nhà này... Thầy định cho con cái nhà này.

Oanh đỏ mặt cúi xuống :

- Bẩm thầy để Bản học xong đã chứ.

- Còn có một năm nữa nó ra. Sang năm chỉ còn phần án đề thì phỏng khó khăn gì !...

Lâu nay Oanh vẫn chờ đợi tin tức huyền của cha. Tin ấy nàng thấy mỗi ngày một thêm chắc chắn. Người ta còn kháo nhau rằng lễ dẫn cưới là một cái đồn đồn. Điều này nàng cũng cho là đúng vì một lần nàng có nghe cha nói muốn bán lại một cái đồn đồn nhỏ để có thêm tiền khai khẩn nhiều nơi còn bỏ hoang trong những đồn đồn khác : Thì ra ông Thiện nói chặn trước, và ở Hà thành không có điều bí mật gì mà người ta không đoán biết.

Vậy thì hai đám cưới có vẻ vội vàng hấp tấp của hai anh em nàng, nàng cho phải có liên lạc với việc tục huyền của cha. Cha muốn các con thành gia thất cả đi, để không còn chút cản trở gì tới việc riêng của mình nữa.

- Thế nào ? Các con bằng lòng như thế cả chứ ?

Cảnh trừ trừ đáp :

- Bẩm thầy, cho phép con nghĩ kỹ đã.

- Ừ con nghĩ kỹ đi. Sáng mai trả lời cho thầy biết.

Thầy chắc rằng việc này thế nào anh cũng không để thầy phải phiền lòng.

Chừng cho câu nói của mình hơi quá nghiêm khắc đối với con, ông Thiện cười vui vẻ. Rồi ông gấp khăn để lên bàn đứng dậy, lên gác.

- Thầy xơi cà phê đã.

- Thôi, thầy uống cà phê sợ không ngủ được. Thầy đi nghỉ trưa một lát.

Ngồi lại ở bàn ăn, hai anh em yên lặng nhìn nước cà phê chảy từng giọt từ cái lọc xuống cốc. Chẳng biết làm gì, thỉnh thoảng, Oanh lại mở nắp lọc và húp hoáy tháo lỏng cái hãm cho cà phê chảy mau hơn. Cảnh thì cảm thìa gõ vào đĩa, miệng se sẽ huýt sáo.

Bỗng Oanh ngừng lên nhìn anh mỉm cười nói :

- Anh đã nghĩ kỹ từ lâu rồi.

- Em bảo nghĩ kỹ về việc gì ?

- Về việc hôn nhân của anh.

- Anh không hiểu.

- Anh lừa dối thầy, anh lại muốn tự lừa dối cả anh. Nhưng em biết, em biết hết. Hảo đã nói hết cả với em.

Cảnh giật mình :

- Hảo nói hết với em ? Hảo nói những gì ?

- Nghĩa là Hảo chỉ nói một câu hình như không quan trọng, nhưng câu ấy em thấy giấu một ý nghĩa... em có thể cho là mệnh mang như các thi sĩ.

Cảnh sốt ruột, chau mày hỏi :

- Câu gì ? Câu gì kia chứ ?

- Hảo bảo em cố khuyên anh cưới vợ ngay đi.

- Chỉ có thể ?

Cảnh phá lên cười. Rồi lại hỏi :

- Em gặp Hảo ở đâu ?

- Ở Gò-đa. Với lại em thường gặp Hảo ở các nhà chị em bạn.

Hai người lại yên lặng. Oanh vẫn theo đuổi ý nghĩ. Nàng thấy rõ rệt lắm. Hình dung và tính tình anh thay đổi. Nét mặt anh ủ rũ và buồn phiền mỗi khi anh ở đằng bà án về. Đó là hình dung và tính tình một người thua bạc ? Nhất định không phải được thua không có nghĩa gì đối với Cảnh, một người không bao giờ mê cờ bạc.

Nhưng nàng còn hy vọng ở phía Hảo. Nàng thấy Hảo

là một người tính toán, một người không bao giờ bùng bột, một người trái ngược với Cảnh. Nàng đoán rằng nếu Hảo có để Cảnh tán tỉnh đi nữa thì cũng do lòng kiêu căng, tự ái của một mỹ nhân, chứ không phải do ái tình. Nàng thân mật với Cảnh cũng như nàng thân mật với ông huyện Tỏ, ông tham Văn thường đến nhà nàng đánh tổ tôm, mạt chược, thân mật theo lối xã giao. Yêu thì nhất định người ấy không thể yêu ai được, trừ khi yêu người nhiều của, lúc nào cũng sẵn sàng vứt ra nghìn ấy, vạn khác cho mà tiêu. Oanh đã sẵn có thành kiến ấy đối với Hảo, nên nàng rất tin Hảo có thể lấy cha nàng được lắm. Cha nàng là một người chồng hoàn toàn của hạng thiếu nữ chỉ thích có một việc tiêu tiền như Hảo. Hoàn toàn trong hiện tại và cả về tương lai vì Hảo sẽ trở nên một quả phụ còn trẻ, còn đẹp như mẹ nàng, một quả phụ với một kho tài sản hầu vô tận : tha hồ mà phung phí, mà chơi bời.

Luận lý như thế, đã nhiều lần Oanh thấy hơi tiêu thuyết. Nhưng nào phải trong đời thực tế không có những thiếu nữ nơi quý tộc lấy kẻ không những người đứng tuổi mà cả người già nữa. Và luật định ấy, dùng theo chữ của Hoàng luật định vật lý ấy, loài người làm thế nào mà tránh thoát được. Ở dân tộc Việt-Nam thì nó đã phả vào ca dao rồi :

Giời mưa nước chảy qua sân,
 Em lấy ông lão qua lần thì thôi.
 Bao giờ ông lão châu giời,
 Thì em lại lấy một người giai tơ.

Câu ca dao đúng tới muôn đời, có khác là thời nay họ thích ở góa hơn là « lại lấy một người giai tơ ». Ngày xưa người ta chất phác. Tình người ta giản dị, người ta chỉ nghĩ đến lấy một người giai tơ. Chứ ngày nay người ta khôn ngoan hơn. Tình người ta phiền phức hơn. Người ta thấy ở góa có lợi cho hạnh phúc người ta hơn. Về hạng này Oanh cho một cái gương bà án phủ chứng tỏ. Xưa kia bà là một thiếu nữ xinh đẹp có tiếng ở một tỉnh nhỏ. Năm mười chín bà lấy kẻ một ông phủ gần năm mươi. Năm băm hai bà góa chồng. Và bắt đầu ngay từ đây cái đời sống âm ỹ, xa hoa cho mãi tới ngày nay. Vậy sao Hảo lại không giống bà ? Giống vì di truyền huyết thống hay vì ảnh hưởng hoàn cảnh. Những luận đề tâm lý mà Oanh đã học mấy năm qua trở lại trong ký ức nàng để bênh vực cho cái thuyết của nàng.

Nhưng từ hôm nàng nghe câu Hảo khuyên nên giục Cảnh cưới vợ thì nàng sinh ra nghĩ ngợi. Đối với nàng câu ấy có thể ngẫu nhiên mà có, nhưng cũng có thể vì ái tình mà có. Nàng ngờ rằng Hảo yêu anh nàng. Vì yêu nên sợ phạm tội lỗi. Và vì sợ phạm tội lỗi nên muốn

Cảnh lấy vợ ngay, để cắt đứt hẳn ái tình mới nhóm giữa hai người.

Chính hôm nay nàng thốt câu ấy ra cũng là để dò tâm tình Cảnh. Nhưng hình như Cảnh không lưu ý tới. Nàng thở dài chua chát bảo anh :

- Bọn đàn ông họ tệ thực ! Họ ao ước, cầu cạnh khổ sở, chỉ còn thiếu họ lay van nữa. Thế mà khi đã mê một người khác thì họ quên mình ngay.

Cảnh cười đáp :

- Thiết tưởng em chả nên có ý nghĩ yếm thế ấy. Bản thì chẳng bao giờ quên được em.

- Em nói chung cả bọn đàn ông. Chứ nếu em mà biết Bản say mê một ai thì em đoạn tuyệt ngay. Chẳng yêu nhau thì lấy nhau làm gì, để làm bận lẫn nhau.

- Anh thì anh tưởng yêu nhau khác, lấy nhau khác.

- Câu ấy mà đến tại chị Lan-Hương thì hẳn chị phải khổ lắm.

Cảnh đứng dậy, ôn tồn nói :

- Hôm nay em tức tối điều gì nên em ác cảm lây với anh. Vậy anh tạm từ biệt em một lát để em bình tĩnh lại.

Oanh đi theo anh ra hiên :

- Em chẳng ác cảm gì với anh. Trái lại thế, em chỉ muốn cứu vớt anh và cứu vớt danh dự gia đình.

Oanh biết câu ấy quá mạnh, quá dữ dội, nhưng cho thế nào cũng phải nói ra một cách sòng sạo với anh một lần.

Danh dự gia đình ! Nàng thấy chữ hơi to tát. Làm thế nào mà giữ được danh dự cho cả một gia đình. Tự cứu mình đã khó, cứu sao được người khác trong gia đình ? Nhưng sự ngò vức, sự ghen tuông, sự tranh dành giữa hai cha con, vì một thiếu nữ, nàng thấy sẽ thành một đầu đề làm trò cười cho công chúng. Làm trò cười ! Đó mới là một điều đáng sợ. Làm trò cười còn nhor nhục bằng mấy mươi mất danh dự. Nàng như trông thấy ở trong một khách sạn những ngón tay trỏ vào nàng, như nghe thấy tiếng thì thầm vào tai lảng diềng : «Oanh đấy! nó là em gái Cảnh, con gái ông Thiện, hai người cùng phải lòng một cô Hảo ấy mà ! «

Không, không thể thế được. Nước mắt Oanh chảy ướt má. Nước mắt tức giận, và xấu hổ. Và nàng trở vào phòng, sợ anh quay lại trông thấy mình khóc.

IX

Đã hai hôm liền Cảnh không ngủ nhà. Và cũng hai hôm liền, ông Thiện không đả động gì đến chàng với con gái nữa. Hầu như ông quên hẳn chàng đi. Hầu như có bao nhiêu lời tức giận, tàn nhẫn ông đã trút cả lên đầu con trai và nhờ đó ông đã hả, lòng ông đã bình tĩnh lại. Sự thực thì tâm hồn ông đương bị nung nấu. Yên lặng chỉ là triệu chứng của đau khổ, đau khổ ngấm ngấm không thể thú với ai được.

Mà ông tức giận, ông tàn nhẫn, ông đau khổ không phải vì Cảnh đã bán mất của ông nơi biệt thự trong Sầm sơn mua đứng tên chàng. Đó chỉ là một cơ để ông nổi được thịnh nộ, để ông biểu lộ được sự căm tức, bấy lâu bị nén ở trong lòng. Cái cơ đau khổ của ông sâu xa hơn. Và ông nhận thấy rõ từ khi Cảnh bỏ nhà ra đi. Ông cảm thấy ông nhớ con, thương con.

Cảnh là người con ông yêu nhất. Không phải vì Cảnh là trai và những con khác đều là gái. Vẫn biết ông không tránh được chỗ thường tình của xã hội trưởng giả, yêu con vì con làm danh làm giá cho mình, cho nhà mình. Có một người con tuần tú đậu cử nhân luật, đó là một hãnh diện ở đời. Ông yêu Cảnh cũng có lẽ một phần vì tính tình cha con giống nhau, và vì hai người cùng có những thị hiếu mãnh liệt như nhau. Nhưng ông yêu Cảnh nhất là vì một sự hấp dẫn thiên nhiên : ông yêu

Cảnh như yêu một người bạn thân, lần đầu thoáng gặp nhau là yêu nhau liền.

Thế mà người bạn thân ấy bây giờ ông phải ghét, ghét thành thực, ghét sâu xa không thể tưởng tượng được, ghét như ghét kẻ thù không mong có ngày hòa giải, ông đương chờ dịp để phá tung lòng ghét ngấm ngấm ra thì nay dịp ấy đã đến : Cảnh bán nhà lấy tiền tiêu.

Kể thì ông cũng định tâm, cố ý tìm dịp chứ ông không chờ nó đến. Ông thấy Cảnh tiêu sài quá đáng. Mua ô tô, mua mô tô. Ông lại nghe đồn Cảnh thua cả ngựa hàng nghìn. Vậy tiền ở đâu ra ? Vay mượn ? Ông biết Cảnh có tính tự cao tự đại, không chịu quy lụy đi vay mượn các nơi bà con thân thích bao giờ. Vậy, chỉ còn nguồn độc nhất nữa : bán nhà. Và ông nghĩ ngay đến cái biệt thự Sầm-sơn đứng tên Cảnh.

Biết chắc thế rồi, ông sung sướng. Ông sẽ làm khổ Cảnh đã, làm khổ một người mà ông coi như một kẻ cừ địch. Khác nào con mèo vờn con chuột trước khi cắn nhát quyết liệt. Ông về nhà gặp giữa lúc Cảnh ra đi với cái ô tô thể thao mới mua. Ông ôn tồn hỏi :

- Ở nhà thầy nói truyện này đã.

Cảnh yên lặng lùi ô tô vào sân, rồi vui vẻ ra tiếp truyện cha. Ông Thiện đi gần lại chỗ ô tô đậu, thân mật vỗ vai Cảnh hỏi :

- Cái xe đẹp lắm, con mua bao nhiêu ?

- Bầm xe của anh Đoàn đấy ạ. Đây này, thầy coi.

Trên biển đồng quả có khắc giòng tên bác sĩ Nguyễn văn Đoàn. Sự thực thì Cảnh đã nghĩ tới lòng ngờ vực của cha và đã nhờ bạn đứng tên mua hộ.

- Đoàn cho con mượn ?

- Vâng.

Ông Thiện mỉm cười, chép miệng :

- Con cũng chả nên mượn lâu quá. Nhỡ xảy ra rủi ro sẽ thêm khó nghĩ cho con. Thà là người khác thì đền tiền là xong, chứ đây là anh vợ chưa cưới của con.

Cảnh lạnh lùng :

- Vâng, để rồi con giả.

- À, thầy giữ con lại định để rủ con vào nghỉ mát Sầm-sơn ít bữa.

Cảnh hoảng hốt, nhưng định thần ngay được.

- Vào ngay bây giờ... hơi sớm.

- Thầy mệt, muốn nghỉ ít bữa.

- Bầm với lại...

Ông Thiện sung sướng hỏi dồn :

- Sao con ? Với lại sao, con ?

- Bầm con... trót cho người anh em bạn mượn...

— Ô ! Tưởng gì ! Cái nhà ấy rộng chán...

- Bầm... người ta ở với gia đình... Mình ở chung không tiện.

- Thế thì thôi vậy. Ra Đồ-Son ở khách sạn vậy. Con ra Đồ-Son với thầy nhé ?

Cảnh cố giữ lại tiếng thở ra : Thoát

- Con đi sửa soạn hành lý thôi. Đi ngay chiều nay.

Cảnh trầm ngâm :

- Hay... hay thầy ra trước. Mai con xin ra. Con hơi bận chút việc.

- Cũng được.

Ông Thiện lên gác.

Ngay chiều hôm ấy tấn kịch bắt đầu. Ông Thiện đi hỏi sở Quản lý văn khố và biết đích xác rằng Cảnh đã bán nơi biệt thự với một giá rất hời, một vạn sáu. Tuy tức giận mà ông cũng không thể không nghĩ tới điều ấy.

Và ông tự hỏi : « Sao cần tiền mà nó bán được giá cao thế ? »

Tới nhà vào giờ ăn chiều. Oanh đương cùng đầy tớ gái bày bàn. Ông thở dài bảo nàng :

- Thăng Cảnh hỏng mất rồi, con ạ.

Oanh ngơ ngác :

- Bẩm... ?

- Thăng Cảnh sinh ra chơi bời... quá độ... Nó đâu, con?

- Bẩm anh con ở trên gác.

Ông Thiện đi thẳng lên gác. Oanh nghe tiếng cha thét mắng ầm ầm, vội chạy lên. Nàng thấy ông Thiện nắm tay đập xuống bàn giấy của Cảnh thình thình và gào :

- Mày là một thằng khốn nạn. Một thằng khốn nạn, mày đã biết chưa ?

Từ sáng Cảnh lo sợ vì hiểu rằng cha đương ngờ vực. Bây giờ thấy cha biết cả, chàng lại bình tĩnh hơn. Chàng nghĩ thầm : « Thà thế còn hơn. » Chẳng khác một phạm nhân trốn tránh khổ sở, khi bị bắt tự an ủi : « Thì mình đành chịu tội. Còn hơn lẩn lút, sợ hãi, chạy lủi như một con thú dữ bị nã.

Sự bình tĩnh đứng nghe chửi của Cảnh, ông Thiện cho là sự ngạo mạn, sự khiêu khích, sự thách thức. Và ông càng cău, càng giận, đem những câu tàn nhẫn ra ném vào mặt con. Oanh lay van cha tha tội cho anh. Nàng nói dẫu sao thì việc cũng lỡ rồi, giận dữ thêm một người ra vô ích. Ông Thiện mắng át cả con gái :

- Nó chia cho mày bao nhiêu, hử ? Mà mày còn bênh nó. Mày bảo đã lỡ. Vậy để nó bán hết, để nó phá hết của tao hay sao ? Chúng mày phải biết, tiền là tiền mồ hôi nước mắt của tao, tao khổ sở, khó nhọc làm lụng mới kiếm ra được, chứ có phải tiền ông bà để lại cho tao đâu. Chúng mày tưởng kiếm ra tiền dễ lắm hay sao ?

Ông Thiện nói nhiều nên lòng cũng nguôi dần, nhất lại nói về tiền là vấn đề phụ trong việc khiến ông nổi giận. Nhận thấy lời cha ôn tồn, Cảnh nói chen một câu :

- Bẩm thầy hiện con mới tiêu hết ngót một vạn. Còn sáu nghìn để con nộp thầy. Như thế thì thầy cũng chỉ mất có nửa số tiền bỏ ra mua nhà.

Câu nói làm ông Thiện đã dịu dịu lại âm âm thét lớn :

- Thôi ! còn bao nhiêu đem đi đâu mà tiêu cho hết, đừng hòng nhìn thấy mặt tao nữa. Xéo ngay ! Xéo ! Oanh ! bảo người nhà tổng cổ nó ra khỏi cửa ngay lập tức.

Giọng ông lại êm xuống :

- Đấy, tiền vốn tạo cấp cho đấy. Đi mà kiếm ăn, mà hưng cơ lập nghiệp. Mày lớn tuổi rồi, gần ba mươi chứ còn bé bỏng gì, mà không tự lập được thân. Lúc bỏ nhà ra kinh doanh, tao còn kém tuổi mày. Mà tiền vốn lại cũng kém, chỉ vốn vụn có một vạn bạc. Nay mày có những vạn sáu, ấy là tao kể số tiền mày lấy của tao. Còn như mày mua ô tô mà không mua ruộng như tao là lỗi tại mày.

Thấy Cảnh trân trân nhìn mình, ông Thiện lại thét :

- Đã bảo đi ngay mà lại. Xéo ngay ! Đừng ở lại nhà tạo một phút nào nữa.

Cảnh cúi đầu thông thả bước xuống nhà. Rồi chàng lái ô tô đi biệt. Ông Thiện đứng im như lắng nghe tiếng chân Cảnh trên thang gác, tiếng máy ô tô rú và tiếng sỏi lạo xạo dưới bánh cao su. Bỗng ông quay lại và nhìn thấy Oanh.

- Cả mày nữa, mày cũng cút xuống nhà.

Oanh đứng yên, không nhúc nhích. Và ông Thiện chột hời hện, thở dài bảo nàng :

- Thầy buồn lắm, con ạ. Có thằng con giai thì hư mất rồi. Thầy vẫn biết con gái hay con giai thầy coi cũng

như nhau. Nhưng... nhưng quá hy vọng vào nó... Thầy cứ tưởng nó sẽ nổi được nghiệp thầy... Thôi, nay thì hết, hết hy vọng... Vì thầy coi như không có nó nữa.

Oanh bình tĩnh :

- Mời thầy xuống xơi cơm.

Không nói một lời, ông bước xuống thang gác, vào phòng ăn. Rồi hai cha con ngồi đối diện hai bên bàn, ăn im lặng và vội vàng.

Xong bữa, ông Thiện lên ngay phòng ngủ thay quần áo đi nằm. Tâm ông dần dần tĩnh lại. Ông hồi hận về ngôn ngữ, cử chỉ, hành vi của ông. Ông thương con và lấy làm ngượng với con, người con mà xưa nay ông vẫn vì nể. « Chẳng hiểu rồi nó đi đâu, rồi nó làm gì? Mình cũng quá nóng !... Biết đâu rằng nó lại không buồn phiền quá đến nỗi tự hủy hoại thân thể... »

Ông bật lên tiếng cười. Ông cho ý tưởng của ông thực đáng tức cười. Một thiếu niên ham mê chơi bời như Cảnh trong ví lại còn một số tiền sáu nghìn bạc thì tự tử sao được. Họa chẳng truy lạc. Ông tự trả lời ngay : « Thì nó truy lạc rồi còn gì ! » Tình thương con vụt tan đi. Còn lại lòng khinh bỉ. « Nó có tự tử mình cũng chẳng nên tiếc. »

Ý ông nghĩ thế nhưng lòng ông thấy tiếc, tuy cái nạn kia chỉ mới có trong tưởng tượng. Không tiếc sao được! Cảnh là hy vọng của ông, như ông đã nói với con gái ban nãy. Là người nổi giòng giỏi ông, là người đèn nhang thờ phụng ông sau này. Là người hiện đương làm hãnh diện cho ông, làm tôn giá trị ông trên thương trường và trong gia tộc. Mỗi lần ông về làng, những bà con thân thích đều xúm xít hỏi thăm « cậu cả ». Và khi biết cậu cả đã đậu cử nhân luật và sẽ làm trạng sư hay xuất chính làm quan thì ai nấy trầm trồ khen ngợi. Hai anh ruột ông ghen tị với ông, thêm muốn địa vị ông một phần lớn cũng vì Cảnh và Oanh, hai người con thông minh, học giỏi, nét na của ông.

« Nét na ! mĩa mai không ? Tin này mà về tới làng thì mình còn ra sao nữa ! Thằng con nét na đốn mạt mất rồi. »

Ông thấy ông loanh quanh. Ông thấy ông tự dối ông. Ông thấy ông có tà tâm. Vì cái cố chính khiến ông khổ sở về Cảnh ông vẫn không dám tự thú. Cái cố ấy là Hảo. Chỉ có Hảo. Ngoài ra không có gì khác trong giờ này. Cái biệt thự, số tiền vạn sáu : Láo tuốt ! Nhưng mỗi lần cái tên Hảo lóe ra trong tâm tư, ông lại vội tắt đi mà nghĩ lạc sang truyện khác, nghĩ vòng đi lối khác...

Sáng hôm sau, ông Thiện dậy sớm ngồi vào bàn giấy làm việc. Ông mở tủ sắt đem ra một ôm giấy to,

hoặc đựng trong hộp, hoặc gập trong cặp. Ông ghi số trang, ông cài ghim nhiều tờ vào nhau, biên những cột số dài dằng dặc vào sổ sách.

Mười hai giờ trưa, Oanh lên, đứng nắp cửa ghé nhìn vào phòng thấy vẻ mặt cha bình tĩnh, sung sướng nữa, tưởng như đã không xảy ra một tấn kịch gì trong gia đình.

Nàng bước vào nói :

- Mời thầy xuống xơi cơm.

Ông Thiện ôn tồn, thân mật :

- Con thư cho thầy nửa giờ nữa, nửa giờ nữa thôi.

Nửa giờ sau ông đã thu dọn hết giấy tờ vào tủ và ung dung bước xuống phòng ăn. Hai cha con ăn yên lặng. Không ai nói với ai một câu. Hình như hai người cùng theo đuổi một ý nghĩ riêng.

Bỗng vừa xong bữa, ông Thiện chợt nhớ ra điều gì, hấp tấp ra đi, hấp tấp đến nỗi không kịp bảo cho tài xế biết rằng mình định đi đâu. Khi ô tô đỗ trước cổng nhà bà án, ông hơi ngượng, tự hỏi sao tài xế lại đoán biết mình định đến đây. Người thứ nhất ông gặp là Hoàng vừa ở trường về tới cổng cùng một lúc với ô tô của ông. Ông vội cất mũ chào, hỏi :

- Thằng Cảnh có lại đây không, ông ?

- Thưa ông tôi cũng không biết, vì tôi vừa về tới đây. Nhưng mời ông vào chơi để tôi hỏi cô Hảo xem.

Hảo nghe tiếng ô tô đỗ cũng đã bước xuống sân đón tiếp. Thanh-Đức dăm dăm nhìn chuối hạt trai quý giá đeo ở ngực Hảo. Hôm qua ông còn nghi nghi hoặc hoặc. Hôm nay thì ông tin chắc rằng cái chuối hạt ấy chính Cảnh đã biếu nàng... Và ông thề với ông rằng thể nào ông cũng sẽ trả thù. Trả thù ai ông không biết rõ.

- Cô Hảo, ông Thanh-Đức hỏi thăm anh Cảnh có lại đây không.

Hảo ngả đầu chào khách rồi đáp :

- Không ạ. Mấy hôm nay không thấy anh ấy đến.

Thanh-Đức mỉm cười ngờ vực :

- Bà lớn có nhà không, có ?

- Có đấy ạ. Mời ông vào chơi.

Vừa gặp mặt Thanh-Đức, bà án hỏi ngay :

- Ông đã nhận được thư của tôi chưa ?

- Đã. Chính vì cái thư ấy mà tôi về đây. Tôi không hiểu sao tự nhiên bà lớn lại không thích ở đồn điền nữa.

Bà án cười :

- Không phải tôi không thích. Nhưng tôi thấy khó lòng mà giả nợ ông được dù ông cho chịu bao nhiêu năm đi nữa.

- Thì tôi đã nói chỗ bà lớn với tôi phỏng có làm gì mấy vạn bạc. Chẳng qua bà lớn muốn dùng thì tôi... thì tôi...

Tìm mãi không được chữ đúng nghĩa, bất đắc dĩ Thanh-Đức phải dùng tạm chữ « nhường ». Ông ta muốn nói biểu, nhưng thấy ngay rằng không tiện thốt tiếng ấy ra. Bà án nhìn Hảo và đáp :

- Tôi bảo em nó giả nhời ông rằng hãy để thông thả chả việc gì mà phải vội, thế thôi, chứ tôi có nói thích với không thích đâu. Hảo, con viết những gì thế, con ? Thế thì thôi, cô xui tôi giả nhời hãy để thông thả, rồi cô lại không viết như thế.

Bà quay sang phía ông Thiện nói tiếp :

- Thôi, xin lỗi ông. Kể thì việc ấy quả không cần vội thực.

Thanh-Đức đưa mắt hăm hăm nhìn Hảo :

- Nghĩa là cô muốn quên lời hứa, chứ gì ?

Hảo nghiêm sắc mặt :

- Ô hay ! Tôi có hứa gì với ông đâu. Ông nói lạ !

Bà án sợ lỗ truyện và việc hồng hân không vớt vát lại được nữa, liền nói tuế tóa :

- Thôi, tôi can cả đôi bên. Việc rồi đâu sẽ có đấy. Bây giờ hãy đánh mặt chược đã. Chiều nay mời ông Thanh-Đức ở đây xơi cơm với tôi nhé.

Hảo cũng tỏ ra người thạo xã giao, vui vẻ nói :

- Thế nào, ông có nhận lời không ? Hay giận đấy !

Một câu ấy đủ làm cho Thanh-Đức sung sướng.

- Tôi đâu dám giận.

Thế là cuộc mặt chược bắt đầu liền. Ông Thiện tuy ngoài mặt niềm nở mà trong lòng vẫn hân học với Hảo. Ông càng suy nghĩ, càng ngấm nghĩa, càng thấy hai người có tình ý với nhau. « Chắc chắn chúng nó yêu nhau rồi, nên Hảo vội nhạt nhẽo với mình. Đích thế, không còn sai được. Lòng căm hờn của ông biểu lộ ra lời nói. Ông không cần khai mào. Ông nói thẳng, ông nói phăng, ông nói thực sống sượng cho mà biết tay. Và ông bắt đầu :

- Thừa bà lớn, thằng Cảnh nhà tôi hồng mắt rồi, nó

hư quá mất rồi.

Ông liếc Hảo ngồi cánh trên. Hảo không đổi sắc mặt, bà án hỏi soán suýt :

- Khô ! sao thế ông ? Cậu Cảnh ngoan ngoãn thế mà...

- Nó chả ngoan ngoãn như bà lớn tưởng đâu. Nó vừa lấy của tôi vụn sáu bạc.

Ông lại liếc nhìn Hảo, và nhận thấy nét mặt Hảo hơi buồn. Bà án hốt hoảng như được nghe tin bảo chính mình bị mất trộm :

- Một vụn sáu ? Cậu ấy mở tủ két à ?

- Không nó bán của tôi mất một cái nhà.

- Bán nhà ?

Hoảng cũng hỏi :

Anh Cảnh bán sao được nhà của ông, nếu không có chữ ký của ông ?

- Cái nhà ấy lúc mua đúng tên nó.

Một mình Hảo yên lặng, không bàn nửa lời. Yên lặng rất có ý nghĩa, ông Thiện cho là thế, Hoảng lại hỏi :

- Đứng tên anh Cảnh ? Nghĩa là ông cho anh ấy chứ gì ?

- Đứng tên khác, cho khác chứ. Với lại dù tôi có cho nó nữa, cũng không phải để nó bán đi lấy tiền đánh bạc, đánh cá ngựa và... và...

Ông định nói « và cho gái ». Nhưng ông ngưng, dừng lại.

- Cái đó là theo quan niệm của ông. Chứ tôi thì tôi tưởng đã cho là cho, dù cho con hay cho một người nào khác. Và khi ấy người nhận được vật cho muốn làm gì tùy ý, cho lại ai hay bán đi lấy tiền tiêu sài, đánh bạc mặc lòng. Như thế sao gọi là lấy của ông được ?

Hảo yên lặng mỉm cười. Bà án khuyển :

Ông cũng chẳng nên giận cậu ấy quá mà trước là mất thể diện cậu ấy, sau là làm mang tiếng cả ông. Cứ im là hơn. Rồi sau tìm lời hơn lẽ thiệt mà dạy bảo cậu ấy.

Thanh-Đức cười ha hả :

- Bà lớn tưởng tôi đang bá cáo việc riêng chẳng ? Không khi nào tôi lại đi làm cái việc vô ích ấy để hiển một trò cười cho thiên hạ. Tôi sẽ kín đáo hơn, và cũng sẽ thẳng tay hơn nữa. Tôi đã hỏi thầy kiện từ lâu về việc này rồi...

Hoảng ngất lời :

- Hỏi từ lâu ? Hỏi thầy kiện trước khi việc này xảy ra?

Thanh-Đức hơi ngượng và luống cuống. Ông cố nói đánh trống lảng :

- Thừa bà lớn, tôi có thể không cho nó hưởng một xu gia tài nào, vâng, tôi có thể lắm. Chưa kể việc tôi dự định sau này vội, hãy nói ngay bây giờ tôi cắt hẳn số lương tháng của cậu cả xem cậu cả lấy gì mà tiêu sài phung phí.

Hoảng cười :

- Anh Cảnh cũng còn hơn vạn bạc. Hết số tiền ấy đã, rồi sẽ hay.

- Còn có sáu nghìn. Già lắm cho cu cậu sáu tháng. Sau hạn ấy thì sẽ biết... Bà lớn tính hạng ấy xa cha ra thì rạc rời ra đấy mà. Làm nên trò trống gì cái quân lười biếng, chơi bời, bê tha, lêu lổng ấy ! Thanh niên ! Giời ơi ! thanh niên !

Bà án như chợt nghĩ ra một điều quan trọng :

- Rõ tôi cũng lú ruột lú gan.

- Bẩm cái gì đấy ạ.

- Sáng nay có người đến rủ tôi bỏ vốn chung vào việc

khai mỏ vàng ở một vùng Hòa bình nào đó. Nghe đâu cái mỏ ấy ông ta...

Thanh-Đức sững sốt hỏi :

- Trịnh-viết Thành, phải không ?

- Chính. Tài nhỉ ! Sao ông biết ?

- Tôi hiện đang tìm ông ta về việc này. Ông ta nói cần bao nhiêu ạ ?

- Ông ta định làm to, mua máy móc tối tân để khai khẩn theo lối khoa học. Ông ta không nói bao nhiêu nhưng hình như phải bỏ ra hàng chục vạn, có lẽ tới trăm vạn. Ông ta rủ tôi, nhưng ông tính tôi thì khéo lắm bỏ ra được một vạn là cùng. Nên tôi có giới thiệu ông.

Mắt Thanh-Đức sáng lên :

- Bây giờ ông ta ở đâu, thưa bà lớn ?

- Ông ta dặn ông ta ở đảng ông hàn Dương.

- Vậy xin phép bà lớn, tôi phải đi tìm ông ta ngay mới được.

Thanh-Đức đứng dậy nói tiếp :

- Xin lỗi bà lớn. Tôi hay mai tôi xin lại...

- Nhưng ông về xoi cơm chiều nhé. Tôi đợi đấy.

- Xin bà lớn tha cho. Chạy đuổi theo công việc thì không dám hẹn giờ với ai nữa. Thôi, lạy bà lớn, kính chào cô.

Ông giờ tay bắt tay Hoằng, vui mừng nói :

- Au revoir, mon cher.

Đoạn đi thẳng ra ô tô.

Hoằng phá lên cười, và nhại giọng Thanh Đức : « Mon cher ! » Rồi chàng đạo mạo kêu :

- Kim tiền ! giờ ơi ! Kim tiền ! Kim tiền làm cho người ta quên hết ghét, yêu, thù, tức để chỉ nghĩ đến nó, chỉ nhớ đến nó, chỉ chạy theo một nó. Kim tiền vạn tuế !

Hảo vừa xếp cổ mặt chược lại vừa bình tĩnh nói :

- Làm gì mà như điên thế ?

- Sống mãi trong cái xã hội này, thì một ngày kia tôi điên thật.

Bà án cười buồn :

- Người đâu mà nóng nảy ! Thành thử mới đánh được có hai ván. Biết thế đừng nói truyện đến cái việc khai mỏ vàng ấy vội.

Hoảng định bỏ đi. Hảo giữ lại nói khẽ :

- Hãy ở đây, tôi nhờ việc này.

Chờ cho bà án lên gác, nàng bảo Hoảng :

- Anh đi tìm anh Cảnh lại chơi ngay.

Hoảng chau mày nhìn Hảo :

- Tìm anh Cảnh ?

- Vâng. Sao ?

- Biết anh ấy ở đâu mà tìm ?

- Không biết ở đâu mới phải tìm.

Nàng mỉm cười vồn vã nói tiếp :

- Chịu khó một tý đi. Chóng ngoan, anh !

- Được rồi !

Hoảng vội vàng ra đi. Hảo táy máy đứng xếp những con mạt chược thành một chồng cao. Rồi mỗi khi công trình của nàng đổ ụp, nàng lại tò mò bắt đầu lại.

X

Trong liền mấy ngày, Thanh-Đức bận công việc túi bụi. Hôm nào ngay từ sáng sớm, Thành cũng cấp cái cặp lớn phồng lên vì ních chặt giấy má, đồ đạc, cùng đi với Trương lại đằng nhà ông Thiện. Thành vào trạc ba mươi tuổi, người dong dỏng cao, vẻ mặt thông minh, mắt sáng trán cao, miệng rộng, nhưng hình dáng hơi eo lả, cử chỉ như đàn bà. Còn Trương thì người to lớn lực lưỡng, đầu đội cái mũ vành, tay cầm cái hèo nhỏ xíu và tiếng nói nhỏ nhẻ như có vẻ bên lên, sợ sệt. Ba người đưa nhau lên gác, vào phòng giấy ông Thiện khóa trái cửa lại bàn bạc, tính toán, làm việc. Ngày hai buổi, chỉ đến giờ ăn họ mới xuống nhà. Có lần bận quá ông Thiện bảo người nhà dọn cơm ngay trong phòng giấy để khỏi phí một phút thì giờ nào. Và có hôm làm việc khuya quá, ông Thiện phải giữ Thành nghỉ lại nhà mình. May đã có gian phòng bỏ không của Cảnh đem dùng được việc. Ý ấy đã khiến ông Thiện nghĩ đến con trong dăm phút, nghĩ lướt qua.

Sáng hôm thứ tư, ba người ra đi rất sớm.

Ở một mình trong cái nhà rộng thênh thang, Oanh cảm thấy cô độc, quanh hiu. Ít lâu nay Bản bận học thi bác sĩ nên cũng thưa đến. Nàng thấy Bản khác hẳn với cha và anh nàng. Tính tình điềm đạm, thực thà, ưa theo cổ tục, tuy sống giữa một bọn dễ theo mới, là bọn sinh

viên trường Thuốc. Nàng vẫn thường phàn nàn về điều đó, nhất nàng lại thấy Bản nhiều phen đã làm cái đích cho những mũi tên chế riều. Nhưng tấn kịch gia đình vừa xảy ra khiến nàng xét kỹ lại, ngẫm kỹ lại những tính tình lạ lùng của cha và anh và thấy Bản đáng là một người chồng kiêu mầu. Nàng cho tình yêu nhẹ nhàng bền. Còn tình yêu bông bột chỉ là một cơn giông tố âm ỹ nổi lên rồi tan đi trong chớp lát. Nàng nghĩ đến Lan-Hương. Nàng thương hại Lan- Hương.

Người nhà gõ cửa báo có bác sĩ Đoàn cùng đi với một thiếu nữ lại chơi. Oanh vội vàng đi trang điểm qua loa, rồi xuống phòng khách. Thiếu nữ đi với Đoàn là Lan-Hương.

- Anh !Ồ chị Lan-Hương, tôi đương nghĩ đến chị thì chị ra chơi.

- Cô nghĩ tới tôi ! Trong trường hợp buồn hay vui ?

- Trong cả hai trường hợp. Mời chị ngồi chơi.

Nàng gọi Sen bảo pha nước. Nhưng tâm trí nàng để cả vào diện mạo Lan-Hương, Lan Hương hơi gầy đi, nhưng vẫn đẹp, dưới hàng mi dài, mắt vẫn sáng và ngây thơ.

- Chị mới ra ?

- Gi-à.

Lan-Hương hỏi thẳng :

- Anh Cảnh bỏ nhà đi từ hôm nào, cô ?

- Chị biết ?...

- Già, tôi biết hết. Tôi ra mời anh Cảnh vô nghỉ Sầm-sơn ít bữa. Cô ạ, anh Cảnh không thể ở xa chị em mình được. Ở gần cô, tôi được yên lòng. Ở xa gia đình, nghĩa là xa cô, tôi lo cho anh Cảnh lắm, không khéo sẽ...

Lan Hương ngập ngừng mãi mới nói tiếp được hai tiếng chót :

- Truy lạc.

Hai giọt lệ đọng trên mi nàng.

Đoàn này giờ vẫn ngồi im. Chàng coi như công việc của chàng chỉ là đưa em lại nhà Oanh. Uống cạn chén nước, chàng đứng dậy cáo từ, và bảo Lan-Hương :

- Em ở đây chơi với cô Oanh. Chốc nữa anh lại đón.

Oanh đỡ lời :

- Anh cho phép chị Lan-Hương ở đây chơi với em cả ngày hôm nay rồi nghỉ đêm nay với em. Chị em xa nhau lâu ngày, em có nhiều chuyện muốn nói với chị quá.

Đoàn mỉm cười bảo Lan-Hương.

- Tùy em đấy ! Em nghĩ sao ?

- Gia. Vậy anh cho phép em nhé ?

- Được rồi. Anh đi gửi điện tin vào cho cô biết rằng em đã tới nơi để cô khỏi sốt ruột.

Lan-Hương cười âu yếm :

- Anh chu đáo quá !

Oanh hỏi :

- Vậy chị vừa tới Hà-thành ?

- Tôi tới tới hôm qua.

Đoàn chào ra về. Oanh tiễn tới hiên rồi quay vào bảo Lan-Hương :

- Lên phòng riêng nói chuyện, chị ạ.

Cửa phòng vừa đóng, Lan-Hương gục ngay vào Oanh khóc :

- Chị ơi, sao em khổ thế này ?

Trong lúc đau đớn, Lan Hương đã quên khuấy địa vị là vị hôn thê của anh bạn, và đã xưng em với Oanh một cách rất tự nhiên.

Hai người ngồi kể lể tâm sự với nhau. Nói chuyện đến bà án và Hảo, coi Hảo như một con yêu tinh hiện lên dương gian để phở hạnh phúc các gia đình đương sống bình tĩnh, đương sống yên vui. Oanh bảo Lan Hương :

- Chị còn đỡ khổ. Em mới đau đớn chứ. Vị hôn phu của chị, chị còn có đủ can đảm coi như một người rung nước lã được...

Lan-Hương ngắt lời bạn :

- Trời ơi ! sao chị lại nói thế ?

- Chỗ chị em thân thiết em mới dám thổ lộ hết tâm can với chị. Vâng, chị còn thể lãnh đạm coi anh Cảnh như một người rung, chứ em thì cha em, anh em... Trời ơi ! em chết mất, chị ạ.

Oanh không nói dứt được câu, vì nàng cho rằng việc đã xảy ra ấy quá sức tưởng tượng của loài người. Lan-Hương, giọng đầy nước mắt :

- Bây giờ thì chỉ còn cầu Trời giáng phúc để cứu vớt lấy hai linh hồn tội lỗi ấy mà thôi.

Oanh buồn rầu đáp :

- Em thì em cho mình phải tự cứu lấy mình, trời mới cứu mình được. Em sẽ liều một nước cờ cuối cùng, nếu không gỡ được thì chịu thua hẳn.

- Chị làm thế nào ?

- Em sẽ đến chơi Hảo.

- Chị đến Hảo ? Vô ích chị ạ. Em thì em không bao giờ chịu nhìn mặt cái con người ấy.

Có tiếng chuông điện. Hai người lắng tai nghe. Oanh bảo Lan-Hương :

- Có lẽ thầy em về chăng ? Không, không nghe thấy còi ô tô !

Nàng ra cửa sổ, nhìn qua cánh chớp xuống cổng. Bỗng nàng tái người đi : Hảo ở phía ngoài cổng đương nói chuyện với con Sen đứng phía trong : Nàng thì thầm : « Lại một sự ngẫu hợp ! Sao lại lạ thế được ? Động nói đến ai là người ấy hiện ra. » Tự nhiên, nàng sợ hãi, như sợ hãi yêu quý, thần thánh.

- Ai đó chị ?

Oanh thì thào, giọng khùng khiếp :

- Hảo !

- Hảo ?

Hai người yên lặng ngồi chờ. Một lát Sen lên nói có cô Hảo lại chơi. Oanh hỏi :

- Mà y đã bảo tao có nhà chưa ?

- Đã ạ.

- Rõ khô !

Nàng quay lại dặn Lan-Hương :

- Chị nằm nghỉ một lát, để em xuống xem cô ta muốn cái gì.

Nàng trù trù,... bồng quả quyết bảo Sen :

- Không. Mà y xuống nói tao ồm và đương ngủ.

Lan-Hương cười :

- Thế cũng xong.

Một lát sau, Sen lên mang theo ba cái phong bì rộng giấy dày. Lan-Hương tò mò và Oanh kinh ngạc nhìn. Tay Oanh run run cầm đọc lần lượt từng cái. Một chiếc gửi cho cha, một chiếc gửi cho anh và một chiếc gửi cho chính nàng. Nàng mở ra xem và càng kinh ngạc hơn.

Lan-Hương hỏi :

- Cái gì thế, chị ?

- Hảo báo tin mừng.

- Tin mừng ?

- Vâng, tin mừng. Hảo lấy ông huyện Tô mười sáu này cưới.

Nàng hồi hận về cử chỉ của nàng đối với Hảo. Tâm linh nàng như vừa báo cho nàng biết rằng chính Hảo đã cứu vãn danh dự nhà nàng. Nàng thấy Hảo khác hẳn người mà nàng thường tưởng tượng phác ra.

- Có thể như thế được không ?

Lan-Hương sung sướng ôm chặt lấy Oanh :

- Chị bảo gì ?

- Có thể Hảo tốt thực không ?

- Biết đâu rằng Hảo tốt. Hảo chỉ kén chọn lấy một người chồng mà Hảo yêu.

Oanh giọng bí mật :

- Không phải ! Quyết không phải thế. Nếu quả thế thì sao Hảo cưới vội vàng, hấp tấp thế này, như cưới chạy tang vậy. Chị ạ, em cư xử với chị Hảo thực là khiếm lễ. Chiều nay em phải lại xin lỗi mới được.

Giữa lúc ấy có tiếng còi ô tô ở cổng.

- Lần này thì thực thày em về.

Tiếng ông Thiện ở phòng khách dưới nhà :

- Oanh ! Oanh !

Oanh để Lan-Hương ở lại trong phòng ngủ, hấp tấp chạy xuống. Ông Thiện mặt mày hớn hở, bảo con, làm như con đã biết rõ công việc của ông :

- Cái mỏ ấy về thầy rồi... Thầy không mua lại. Nhưng thần tình lắm... Thầy mà đã định thì phải được. Đây nhé, thầy biểu ông ta, ông Trương ấy mà, thầy biểu ông ta có năm nghìn bạc, ông ta làm giấy xin bỏ cái périmètre ấy, cùng một lúc thầy đệ giấy xin luôn cũng cái périmètre ấy. Chỉ năm phút sau, cái mỏ vàng vào tay thầy. Thành thử bây giờ thầy hoàn toàn làm chủ nhân cái mỏ quý ấy. À ! anh Cảnh con đâu ?

Oanh cười :

- Thầy đuổi anh con đi rồi thầy còn hỏi anh con đâu.

- Thế con đi tìm anh con ngay. Việc này thầy cần đến anh con.Ồ ! giấy má quan hệ lắm.

- Vâng, con xin đi tìm. Nhưng trước hết con hãy trình thầy biết một tin này đã.

Nàng nhân lúc cha đương vui thích về công cuộc kinh doanh để cho ngay ra cái tin buồn. Và nàng chạy lên gác lấy xuống ba tờ giấy báo hi.

Ông Thiện đỡ lấy xem. Bỗng ông chân tay run lên, mặt mày tái mét, miệng lẩm bẩm :

- Lạ ! Có lý nào !

Và ông chạy vội ra ô tô, bảo tài xế lái xe lại đằng bà án.

NHÀ XUẤT BẢN ĐỜI NAY

Khái - Hưng

Nửa chừng xuân hết — Tiếng
suối reo hết — Giọt đường gió
bụi hết — Tục lụy hết — Già đình
hết — Bội chơ hết — Thừa tự
(sắp tái bản) — Tiêu sơn trắng
sỏi hết — Hạnh hết — Những ngày
vui hết — Đẹp hết — Trống mái
hết — Đội mũ lệch hết — Thoát
ly hết — Đồng bệnh (kịch) hết —
Hồn bướm mơ tiên hết — Thanh
Đức tức Tội lỗi 3p70 — Cai Vê
(sắp in)

Nhất - Linh

Đoạn tuyệt hết — Tối tăm hết —
Hai buổi chiều vàng hết — Bội
hạn hết — Lạnh lùng hết — Bướm
trắng hết — Nồng thu hết

Khái-Hưng và Nhất-Linh

Ganh hàng hoa (đương in) —
Anh phải sống hết

Thạch - Lam

Gió đầu mùa hết — Nắng trong
vườn hết — Ngây mới hết — Theo
giồng (loại Nắng Mới) hết — Sợi
tóc hết — Hanoi 30 phố phường
(đương in)

Tú - Mỡ

Giồng nước ngược I — hết
Giồng nước ngược II — hết

Hoàng - Đạo

Trước vành móng ngựa hết —
Mười điều tâm niệm hết — Con
đường sáng hết — Tiếng đàn hết

Thế - Lữ

Bên đường Thiên-lôi hết —
Lê Phong phông viên hết —
Mai Hương và Lê Phong hết —
Mấy vần thơ hết — Vàng và
Máu hết — Gói thuốc lá hết —
Gió trắng ngàn hết — Trại Bô
Tàng Linh hết — Con quỷ truyền
kiếp (tập I) hết — (tập II) hết

Đỗ - Đức - Thu

Vỏ lòng hết — Đứa con 3p60

Nguyễn - Hồng

Bỉ vỏ hết — Những ngày thơ ấu
hết

Thanh - Tịnh

Quê mẹ hết — Chị và em (sắp in)

Trần - Tiêu

Con trâu hết — Chồng con hết —
Sau lũy tre 3p20

Đoàn - Phú - Tứ

Những bức thư tình hết — Mơ
hoa hết

Bùi - Hiền

Năm vợ hết

Hoàng - như - Tiếp

Tứ quốc chí (loại Nắng mới) hết

Cô Anh - Thơ

Bức tranh quê (giải thưởng
khuyến khích về thơ do T. L.
V. Đ. tặng) — hết

Vũ - Ngọc - Phan

An-Na Kha-Lê-Ninh tập I (loại
gió bốn phương) 2p50 — Châu
đảo (sắp in) — Anna Kha lê ninh
tập II (sắp in)